

ELŐFIZETÉS:

HELYTART:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉK:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 20 f.

HIRDETÉSEK:

4-betűs polt sor egyszer 20 fillér,
minden követhető 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 387.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1915.

POSZTERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, augusztus 20.

Breszt-Litowszk előterében elvettünk orosz állásokat. (Tiroli erődeinket lövi az olasz nehéz tüzérség.)

Budapest, augusztus 19. (Hivatalos.)

Orosz hadszintér:

József Ferdinánd főherceg és Kövess tábornok parancsnoksága alatt álló osztrák-magyar erők Janowtól és Konstantinowtól északra kiküzdötték a Bugon az átkelést, Nyemirowot és más helységeket északi parton elfoglaltuk, ellenséget visszavetettük, a további üldözés folyik.

Bresztlitowskot körülzáró csapatok, amelyek közepén Arz altábornagy hadosztályai vannak, elragadtak az ellenségtől néhány előtéri állást.

Wladimir-Wolynskijnál és Kelet-Galióiban semmi ujság.

Olasz hadszintér:

Tiroli erődeink ellen az olasz nehéz tüzérség a tegnapi nap folyamán és ma éjjel is folytatta a tüzelést. Két ellenséges zászlóaljnak a folgariaifentákon levő előtéri állásaink ellen intézett támadását visszautasítottuk. A tengeremelléki arcvonal északi szakaszán a heves harcok tovább tartanak. Erzli-Vrh ellen intézett erősebb támadás, mint minden korábbi, meghiúsult. A tolmeini hídfő déli része ellen az olaszok délután és este több ízben támadtak minden eredmény nélkül. Ejjelen át is elkeseredetten folyt a harc. A hídfő mint előbb, úgy most is szilárdan birtokunkban van. Legalább 600 temetetlen olasz holttest fekszik itt árkaik előtt. Görzi grófságban szokásos gyuharc folyt. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese.

Elérték a németek

a Bialistok-bresztlitowszki vasutat.

Kiürítették az oroszok Bug melletti összes állásaikat.

Berlin, augusztus 19. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszintér:

Angres és Souchez között az ellenség tegnap este egész napon át tartó tüzérségi tüzzel előkészített támadást hajtott végre. Némely helyen legelől levő árkaikba behatolt és a támadási szakasz közepén egy részt megszállva tart. Az arcvonal többi részéből azonban már visszavetettük. A Vogezeiben az ellenség Müntertől északra tegnap megismételte támadásait Lingekopfon és Schraetzmaenlen levő állásaink ellen. Az ellenséget ideiglenes előnyomulása után, amelynek folyamán a Lingekopfon néhány árkaikba behatolt, itt mindenütt visszavertük. Schraetzmaenlen még tart a harc.

Keleti hadszintér.

Hindenburg tábornagy hadseregcsoportja.

Kownó bevételénél még 30 tisztet, és 3900 főnyi legénységet fogtunk el. Kownó elfoglalásának hatása alatt az oroszok a Kalvarja-Suwalki vonallal szemben kiürítették állásaikat. Csapataink követik őket. Odább délre Wyskocintól nyugatra, a német haderők kivívták az átkelést a Narewen és 800 orosz elfogtak.

Gaiwitz tábornok hadserege keleti irányban előrehaladt. Bjelsktől északra elértük a Bialistok-bresztlitowszki vasutat. Kétszer oroszot elfogtunk.

Szent István napi ajándék.

Arad, augusztus 19.

Szent István napjára a kereskedelmi miniszter visszaadta az országnak a vasárnapi pihenőt. Ebben nem az az érdekes, hogy a boltokat és műhelyeket ezután déltől fogva zárni kell. A valóságban a legtöbb helyen eddig is, a háboru első heteit kivéve, megvolt a nem hivatalos munkaszünet, hiszen senki érdek és ok nélkül nem csinál dolgot magának és az alkalmazottainak. A rendeletben az a megfigyelni való, hogy az első kormány-intézkedés, a mely a béke idejének rendjéhez való közeledést és visszatérést jelenti.

Amikor egy napról a másikra benn voltunk a világháboruban, a bizonytalanság iszonyatával néztünk az előttünk álló napok, hetek elé. Hogy fogjuk kibírni a pánikot, a nyugtalanságot; hogy leszünk meg mindazok nélkül, akiket a háboru lekötött magához; akiket el fog fogyasztani; hogy fognak boldogulni azok akik kenyérkereső nélkül maradtak és azok, akiknek ezek a kenyérkeresők voltak a vevői, üzletfelei. Ránk sötétedett a moratórium; mi lesz, ha senkinek se lesz kötelessége az adósságokat megfizetni, ha az ember nem tudja kivenni a takarékbetétjét, ha megáll a pénznek megszokott körforgása. A hadi intézkedések a kényelemnek, a megszokott állapotnak száz eszközét vették ki a kezünkől; vajon megtudunk-e azok nélkül lenni? Sötét jóslatok az összeomlások szakadatlan, véget nem érő lavináját, a téli nyomornak irtózatos képeit helyezték kilátásba. A bizonytalanságban hiába kutattunk az után, hogy volt ez más államokban, amelyek háborun estek át, hogy volt ez apáink nagyapáink idejében, akik háboruka láttak; a háborunak ilyen méreteire nem volt sehol és semmikor példa.

Fárasztó lenne annak részletezése hogy a rémképek mennyire nem teljesedtek és hogy a mindennapos éle mennyire át tudott idomulni a háboruhoz. Ideálisnak természetesen azok kedvéért se lehet nevezni, akik a háborusüzletek és háborus drágulások szásrétü hasznát kanalizhatják. Az a munkaerő, amelyet a háboru miatt nélkülözni kell és amely már el is veszett, föltétlenül érezteti a hiányát. De bebizonyosodott, hogy a háboru alatt, a háboru mögött, sőt a harcok közötti tőszomszédságában is van élet,

Nowogeorgiewszk északkeleti arcvonalán csapataink áttörtek a Wkra szakaszon. Az északkeleti arcvonal két erődjét rohammal elfoglaltuk. Egyezer fogoly és 125 ágyu jutott kezünkre.

Lipót bajor herceg tábornagy hadsereg-csoportja.

A balszárny harcolva maga előtt üzte az ellenséget és este elérte a Mielejczyótól nyugatra és délnyugatra fekvő vidéket. A jobb szárnyon Mielniknél a Bugon át előretört és a szakasztól északra levő erős állásból kivette az ellenséget és tovább halad előre.

Mackensen tábornagy hadsereg-csoportja.

A szövetséges csapatok Niemirow és Janow között is kieroszakolták az átkelést a Bugon. **Breszt-Litowszk előtt Rokitnoná! (Janowtól délkeletre) a német csapatok benyomultak az erőd előállásába.** Wlodawától keletre csapataink követik megvert ellenséget. Előrehaladásunk nyomása alatt az ellenség Wlodawától letel és felfelé kiűritette a Bug keleti partját. Üldözzük. Legtöbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

rend, üzlet, ipar, sőt kultura és szórakozás, — hiszen a vasárnapi pihe-nőnek is az a rendeltetése, hogy az egész heti munkában elnyűtt testnek és idegeknek felfrissülést adjon.

Még nem tudjuk, hogy mikor lesz vége a háborúnak. Orosz hadifogságban élő barátaink ilyesfélét irnak nekünk: „Hallottuk, hogy itt van dr. Béke. Majd ha hozzátok is megérkezik, sürgönyözzetek.“ Sajnos, dr. Béke ur még nincs itt, sőt az ő dühös ellensége, dr. Tély Hadjárat ur ijesztget az idejövételével. De az bizonyos, hogy akár közelebb, akár távolabb van a béke, egész életünk, mintha kezdene hozzáidomulni ahhoz az állapotához, amikor itt lesz. A béke munkaszünete után bizonyára a háboru egyéb intézkedéseit és korlátozásait is kicserélik, amelyek fölöslegessé váltak. A békéből háboruba egyszerre zuhantunk, mint a hirtelen jövő súlyos betegségbe; a háboruból a békébe, úgy látszik lassu átmenet fog kivezetni. Itthon is és talán a harctereken is. Az átmenet végét nem sejtjük; de valami ösztönöszerű sejtés, amely a Szent István-napjára jött intézkedésbe fogódzik, azt hiteti el, hogy már benne vagyunk.

A Felvidék ujjaépítése.

— Ne építsünk Jászfalvát! —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 19.

Küry Albert, Jásznagykunszolnokmegye alispánja és főispánja igen érdekes körlevélben szólította fel megyéje lakosságát és községeit, hogy áldozzon a felvidék elpusztult községeinek fölépítésére, de ne akarjon mások példájára Jászfalvát, Kunfalvát vagy Szolnokfalvát építeni, mert ez az áldozatkésznek helytelen megnyilatkozása, ami az egész mozgalmat tönkre teheti.

— A közhangulatot a segítő mozgalomban — írja bölcs rendeletében az alispán — az ragadja meg a legjobban, ami külsőleg a legtetszetesebb s ennek tulajdonítom, hogy több oldalról fölszólítottak: hát a mi megyénk épít-e a felvidéken jászkun falut? Nézetem szerint a segítő akció ebben a formában nem nyitvánulhat meg. Előttünk nem becsesebb Sáros, mint Zemplén, Uzsok, mint Zboró. Igazán nem tudnám kiválasztani azt a községet, amelyet nekünk föl kell építeni. Hiszen ha válogatni fogunk, hogy ki ezt, ki azt építse föl saját nevére, az adakozók nevét hirdetni fogja ugyan egy-egy község, de az elpusztult községek tizedrésze is romokban fog maradni s csak a keserűség s irigység érzetét keitenők föl azokban, akiknek ujjaszületése s fogyatékoság következtében meg nem valósulna.

Ne építsünk hát mi se Jász-, se Kun-, se Szolnokfalvát, hanem ez áldozatkész, áldott,

derék s vagyonos magyar megye adakozzon az egész Felvidék ujjaépítésére s adományainkat a kormányhoz juttassuk, fordítsa ez az össz-cél elérésére oda, ahol arra legnagyobb a szükség.

Felhívásában aztán kijelenti, hogy ne a hiúság vezessen, az, hogy a megye nevét viselje egy falu, hanem hogy a legégetőbb bajok orvosoltassanak s az kapjon, akinek a legnagyobb a szüksége. Több ez egy táblánál, amely a megye áldozatkészességét örökítené meg. Ezért egy százalék pótladó kivetését javasolja, 50—6000 korona gyűjtését és 30—35.000 korona rögtöni átadását, amelyet a megye kölesön venne. Ő maga meg is nyitja a gyűjtést.

A vármegyékben erős a hajlandóság, hogy gyűjtéseiket az egyenletes és helyes elosztás céljából a kormányhoz juttassák Jász-, Kun- vagy Szolnokfalvák építése helyett.

A lemondásra kényszerített hercegprimásnál.

(Vaszary Kolos élete. — A balatonparti Pax-villa. — A vagyontalan főpap.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 19.

A Balatonparttól tíz perenyire, túl a szállodákon, villákon, Balatonfüred legesenedebb részén gyönyörű kert közepén, hatalmas sárga épület nyújtózik el. A homlokzaton három aranybetű csillog a napfényben: PAX. Ebben a sárga palotában él Magyarország hercegprimása, legszelidebb, legbékésebb lelkű papja, Vaszary Kolos.

A nagy visszavonultságban élő főpap életéről következőket sikerült megtudni.

A lemondás után valóságos buskomorsóba esett a hercegprimás. Legközelebbi rokonait, legjobb embereit sem engedte maga elé. Rettentően leverte az a hangosság és gyűlölködés, melylyel ellenfelei dolgoztak. Aztán lassan belenyugodott. De a külvilággal és az egyház dolgaival már nem törődött és ha valaki ezekről említést tett, rögtön másra terelte a beszédet.

Legrettenetesebb napjai azok voltak, mikor végrehajtók jelentek meg palotájában. Titkolni akarták eleinte a valóságot, teremről-terembe vitték őt, de végül mégis csak mindent megtudott. Testileg és lelkileg teljesen megtörte ez a csuf hálátlanság. Hónapokig élet és halál között vergődött, de erős szervezete diadalmasan legyőzte a betegséget. Az embereket még most se gyűlölte, mert az ő szíve a gyűlöletet soha sem tanulta meg ellenfeleitől, de kezdett félni, idegenkedni tőlük, mert hirtelen, megdöbbentő váratlanul ismerte meg rosszasságukat. Alig egy-két emberrel érintkezik már. Kohl Medárd püspök leghivebb gondozója, jóformán el sem mozdul mellőle. Kivüle csak az apóca-ápolónokkal és Schmidt főorvossal érintkezik. Néha-néha magához kéri unokaöccsét, Vaszary Ernő, füredi fürdőigazgatót, Schmidt főorvos naponta meglátogatja és szigoruan ügyel az ujabban egyre többet betegeskedő és már igen

gyenge agg főpásztor étrendjére. A multkoriban ismét lázas volt, köhögött, már nagyon aggódtak miatta, de ma már jobban van.

Hivei, nagy akciót indítottak tavaly, melynek az volt a célja, hogy bebizonyítsák azt, hogy ellenfeleinek ama vádjai, hogy ő könnyelműen gazdálkodott, alaptalanok. Környezetét nagy elkeseredéssel töltötte el az a mód, amelylyel a harcok klerikalizmus hivei Magyarországot legelső főpapiját meghurcolták. Adatokat gyűjtöttek, mindennek utánajártak, a hatalmas anyagot rendszeresen feldolgozták és felterjesztették a miniszteriumnak. Ezek az adatok bebizonyítják, hogy Vaszary Kolos gazdálkodása alatt, a primási birtok értékben öregbedett. A felterjesztett akták, ha nyilvánosságra hozták volna őket, bizonyos sötét embereket, országvilág előtt igen szomorú szímben tüntettek volna fel. Az akció vezetői a legnagyobb nyilvánosságot akarták, a közvélemény döntését akarták provokálni, de közbejött a háboru és elaludt az egész ügy. Vaszary Kolos nem találta illőnek, hogy ilyen időkben a maga ügyében foglalkoztassa az embereket.

A volt hercegprimás jótékonyága ország-szerte közismert. A fitrediek pedig valóságos legendákat mesélnek csodás szívről, bőkezűségéről. Mesélik, hogy tíz-tizenöt évvel ezelőtt százával álltak a szegények a primási kastély vasrácsa előtt. És egy sem távozott üres kézzel. Hallottam egy szegény zsidó tanítóról, kinek öt gyermeke volt és akit az orvos Gleichenbergbe küldött. Gleichenberg... istenem, egy öt gyermekes zsidó tanítócska, aki lavorszámra kőpi a vért, hogy is kerülhetne el oda. Vaszary Kolost valaki figyelmessé tette a tanítóra, harmadnap már gyorsvonaton robogott az új élet, az egészség felé...

Száz meg száz ilyen történetet mesélnek az arany szívű hercegprimásról a fitrediek. És hallottam, hogy a megváltozott szűkös viszonyok, mai cifra, szép palotába rejtett nyomorúsága idején abba tud legnehezebben beletörődni, hogy le kell mondania szegényei istápolásáról. Még ma is, ha állástalan munkásról, földrengés sújtotta vidékről, a háboru özvegyeiről, árváiról hall, eszéket akar kintalványoztatni és sehogysem tudja és akarja megérteni, hogy már nincs miből...

A háboruról a legnagyobb kétségbeesés hangján szokott nyilatkozni. Minden eseményről informálva van, a lapokat naponta felolvassák neki. Néha-néha szórakozottan elkalandoznak gondolatai és nem figyel oda. Elgondolkodik. Aztán hirtelen összerögzén és azt mondja:

— Kérem újra.

Néha kétszer-háromszor el kell olvasni egy-egy cikket. A trónörökös párt meggyilkolása idején igen izgatott volt. A trónörökösöt igen szerette és folyton azt hajtogatta:

— Rettenetes, hogy ilyen ember is akad...

Aztán az iránt érdeklődött, hogy mi lesz az árvákkal és napokon át minden az árvákra vonatkozó hirt fel kellett olvasni.

A háboru egyes eseményeit nagy figyelemmel hallgatja, de a felolvasás végén mindig elszomorkodik. Sőhajtva mondja:

— Rettenetes idők! Mikor lesz már vége ennek az öldöklésnek.

Sokat beszél a békéről, a Paxról, és imádkozik mielőbbi eljöveteleért. Néha-néha kinyitja az ablakot kihajol, és elnéz messze, a Balaton felé. A park sok száz rózsájának csodás illata körülbecózi a drága lelkű nemes öreg urat, aki a nagy nyugulás idején szeretetről, megériésről és a Paxról, az örök békéről álmodik.

Százötven dumaképviselő tárgyalni akar a békéről.

(Interpelláció az orosz kormányhoz. — Északról erőszakolja Hindenburg a döntést. — Nem tudja a дума a háború célját.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest—Stockholm—Pétervár, aug. 19.

Breszt-Litovszk felé.

Budapest. Sajtóhadiszállásról jelentik: Breszt-Litovszkól nyugatra és az attól északnyugatra levő területen teljes erővel folyik a harc. A szövetségesek az erős ellentállással szemben is előrenyomulnak. A Mackensen hadsereg jobbszárnya már elért egyes magaslatokat, amelyek már csak husz kilométernyire vannak Breszt-Litovszkól déli irányban. A hatodik osztrák-magyar hadtest, heves rohamokkal eltojta Piszcae községet, Breszt-Litovszkól délnyugatra, miután előbb itt az ellenséges erőknek dühödtt ellentámadásait kellett visszavernie.

József Ferdinánd főherceg hadserege már Janownál van, a Bug közvetlen közelében, Kövess tábornok pedig át lépte a folyót Niemirownál és a tulsó parton erősen megvetette lábát. Osztrák-magyar lovasság, német csapatokkal egyesülten, heves harcok közepette nyomul Siemiatycetől északra, ahol az ellenség roppant kemény ellentállást tejt ki. Ettől az állástól a front erős összetűzésben, északra Tykocin felé, nyugatra Bielostok felé alakul.

Az oroszok nem kerülhetik el az átkarolást.

Hága. A Vaderland írja: A cári uralomra nézve nagy dolgok fordulnak most meg a kórtán. A cár hadserege nem tudja kikötni az átkarolást a Bug és a Visztula között.

A kownói roham

Köln. A Kölnische Zeitung jelenti a svájci határról: Svájci lapjelentések szerint a német csapatok által Kowno vára ellen intézett támadások gyorsaság és erély tekintetében meghaladták még a lüttichi és antwerpeni híres rohamokat is. Pétervári jelentések szerint a nehéz tüzérség ütegei, köztük a 42-es mozsarak is, a várat a vas és tűz valószínűsége sáporává ontították el, amely több órán át tartott és a külső árkokat teljesen elpusztította.

Kurlandban éri a katasztrófa az orosz sereget.

Stockholm. Az Aftonbladet katonai munkatársa szerint a helyzet az orosz harctéren ez idő szerint a következő:

Lipót bajor herceg hadserege a helyett, hogy egyenesen Bielostok irányában vonult volna előre, délkeleti irányban kanyarulatot vágott, balszárnyával Siedlicere támaszkodva.

Ebbe az ürbe, amely Lipót herceg hadserege és a Bug alsó folyása között támadt, Gallwitz hadserege nyomul előre, akinek ugyancsak ellentámas nélkül sikerült a Bugon átkelni és aki most északkeleti irányban nyomul előre, mielőlt balszárnya a fentemlített sereg védelme alatt áll.

A duma ez idő szerint a centrumból a szárnyakra ment ismét át.

A két rész között az egyedüli összekötő vonalat a szarny—luinez—buranovici vonal képezi, amely gyors átszervezésre nem alkalmas, miáltal a két sereg kényszerűvé lenne külön-külön az ellenség ellen védekezni.

A háború menetére döntő befolyást mind a mellett az északi harctéren végbe menő események fogják meghozni. A német hadvezetés már eleve számított azzal a lehetőséggel, hogy az oroszok Lengyelországban elkerülhetik a katasztrófát. Ezért nyomult be Hindenburg már áprilisban Kurlandba. Amely mértékben az offenzíva Lengyelországban előrehaladt, folytatta előnyomulását Kurlandban is, miáltal oly helyzetet teremtett, amely arra képesíti, hogy a döntést az északról való előnyomulással kísértesse. Ez az előlátó hindenburgi hadmozdulat a németeknek háromszázötven kilométer hosszú vonalon az oroszok összekötő vonalaival párhuzamosan futó frontot biztosította, amely ma átlag csupán ötven-hatvan méternyire áll a Bugtól.

Most, hogy Kowno elesett, a dünaburg—vilnai vonalon való előrenyomulást semmi sem tartóztathatja fel. A legközelebbi napok a hadsínér ezen részén igen fontos események tanúja lesznek. Ha a németek itt tervüknek megfelelő eredményt tudnak elérni, a világháborúra döntő eredmények lesznek elérhetők. Ha az orosz hadsereg meg lesz semmisítve, — írja az Aftonbladet — a franciák leghevesebben cselekednének, ha azonnal megkötnék a békét.

De történjék bármi is, annyi ma már bizonyos, hogy az entente-hatalmakra ebben a háborúban kedvező fordulatról szó nem lehet.

Breszt-Litovszk, Riga, Wina kiűzése.

Kopenhága. A pétervári távirati ügynökség hivatalosan tudtul adja, hogy a polgári hatóságokat Rigából Pétervárra, Breszt-Litovszkból Minszkbe és Wlnából Obolszkba helyezték át. Hírül hozza az orosz hivatalos azt is, hogy a dorpatii egyetemet cári ukázzal a moszkvai-val egyesítették.

Béve feltételekre kíváncsi a дума.

Zürich. A Tagesanzeigernek jelenti Pétervárról: A дума százötven tagja aláírt interpellációban követeli a kormánytól, hogy a dumában nyilatkoztassa ki: mi a háború célja és milyen feltételekkel hajlandó Oroszország békét kötni.

Számolnak az oroszok Pétervár és Moszkva elleni operációival.

Kopenhága. Az Utrorossij a cenzura engedelmével vezércikkben többek között a következőket mondja:

— Katonai tekintélyek elismerik, hogy az ellenséges előnyomulás teoretikus lehetőségével, Pétervár és Moszkva ellen, számolni kell. Hivatalos körökben is számolnak a lehetőséggel.

Heves ágyuharc az egész bukovinai fronton.

Bukarest. Az „Universul” tudósítója jelenti Mamornicarol augusztus 16. kelettel:

Tegnap estétől kezdve az egész bukovinai fronton heves ágyuharc van folyamatban. Ez alkalommal az oro-

szok hatalmas erőket vontak össze ezen fronton, melyek erős támadásokba intettek az osztrák-magyar csapatok állása ellen.

Ez ideig a német és osztrák-magyar csapatok kitartással verték vissza a ellenség kísérleteit, amelyek azonban makacsul tartanak.

Amikor táviratomat feladom — írja a tudósító — a harc még folyik.

A mostani harc a leghevesebb azok között, amelyek eddig voltak.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Bethmann Hollwegh kancellár beszéde a német birodalmi gyűlésen.

Távirati tudósítás.

Berlin, augusztus 19.

A német birodalmi gyűlés ma kezdte meg harmadik háborús ülését, a melyben Bethmann Hollwegh birodalmi kancellár nagyhatású beszédet tartott a különösen melegen emlékezett meg királyunkról és dicső hadseregünkről, a mely nemcsak a szövetséges német sereggel együtt arat diadalokat az oroszokon, hanem dicsőségesen védi a túlnyomó orosz erővel szemben a monarchia déli határait.

Az ülés megnyitása után Kaempf elnök rámutatott a szövetséges hadseregek sikereire és javaslatára üdvözlő táviratokat küldtek a magyar és osztrák képviselőházaknak a király születésnapja alkalmából.

Ezután Bethmann-Hollwegh birodalmi kancellár emelkedett szólásra.

— Uram, — mondotta — amióta önk az utolsó alkalommal ülészttek, ismét nagy dolgok történtek. A franciák halálmegvetéssel a az erberi élet legmesszebbre menő kockázatával kísérleteznek, hogy nyugati frontunkat áttörjék. Azonban vitéz csapataink szívós kitartásán minden meghiúsul. Olaszország az új ellenség, amely az általa áhitott idegen tulajdont könnyű szerrel gondolta meghódíthatónak, de mind- eddig a legfényesebb visszautasításban részesült. Az ellenség számbeli fölényének a az emberélet kiméretlen feláldozásának ellenére rendületlenül áll a török sereg a Dardanel-láknál.

— Ma e helyen is meg kell emlékeznünk a dunai monarchia tenkőit uralkodójáról, aki tegnap lépett be nyolcvanhatodik életébe. (Élénk tetszés és hosszantartó taps.)

— Mindenütt, ahol mi offenzívát kezdünk megvertük és visszavetettük az ellenséget és szövetségeseinkkel együtt majdnem egész Galliciát, Lengyelországot, Litvániát, Kurlandot megszabadítottuk az oroszoktól. Ivangorod, Varsó, Kowno elesett és mélyen benn, az ellenséges országban vonalaink mindenütt szilárd bástyát alkotnak. Van egy erős hadseregünk új csapatokra készen. Bizsékén és félelem nélkül nézhetünk a jövőbe.

Ezután hátsón emlékezett meg a semlegesek közreműködéséről, a hadifoglyok kicseréléséről és a pápa nagylelkű adományáról az oroszok által elpusztított Keletporoszországnak.

A birodalmi kancellár foglalkozott az ellenség ana vádjával, hogy a háborút Németország idézte föl és alattomosan felkészült arra. Emlékeztet, hogy 1914 tavaszán az orosz hadügyminiszter harcra cikkeken jelentette be az orosz hadsereg teljes felkészültségét, to-

vább a francia kölesönökre, amelyeket orosz háborus célokra adtak. Edward Grey — mondotta a kancellár — a múlt év augusztus 3-án azt jelentette ki az angol parlamentben, hogy ha Anglia hatalmas flottájával részt vesz a háboruban, kevesebbet szenved, mintha ki-
vül marad azon. Aki így beszél, az biztos a maga és szövetségesei felkészültségében.

— Anglia már feladta azt a meséjét, hogy Belgiumért és a kis népekért harcol, amikor a semleges kereskedelmét megnyomorítja. Anglia megszállja Görögország szigeteit, mert katonai operációinak kényelme ezt megkívánja. Anglia szövetségeseivel együtt a semleges Görögországot arra akarja kényszeríteni, hogy egyes területeiről lemondva ezeket az entente felajánlhassa Bulgáriának, amelyet ily módon remél megnyerni a maga céljaira. Az entente, amely állítása szerint a népek szabadságáért harcol, türi, hogy a visszavonuló orosz hadsereg elpusztítsa egész Lengyelországot, a

zsidókat halálra sanyargassa és őket, valamint a keresztényeket lakatlan vidékre száműzze.

— Azt a szemrehányást kapom, hogy rövidlító voltam, mert Angliával megegyezést egyengelttem. Megtettem, mert ezzel a világháborút ellehetett volna háritani. Ha Angliával őszinte és békés irányu megegyezés jött volna létre, akkor ki akarta volna Európában a háborút?

Ezután a kancellár hosszasan tárgyalta Németország igyekezetét, hogy Angliával megegyezzen, ami a világbékét biztosította volna. Anglia németellenes politikája azonban kiéleződött és Németország kénytelen volt az 1913. évi nagy véderőjavaslattal válaszolni. Ezután kiterjeszkedett a háborút megelőző diplomáciai tárgyalásokra, amelyek által a békét akarták megmenteni.

— A szövetségeseink elérték Lengyelország keleti határát és az orosz igától megszabadított ország boldog jövője elé néz. (Hosszantartó zajos éljenzés és taps)

Aradi vállalkozó Románia hangulatáról.

— Forrongó agráriusok megbékítése. — A török munició. — Meddig jár a gyorsvonat?

Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 19.

Abból a homályból, a mely most a Balkánon kavargó és amelyet három fővárosban: Athénben, Budapesten és Szófiában az entente ügynökei, diplomatái, külön követei és emisszionáriusai kevernek, bennünket legjobban Románia állásfoglalása és hangulata érdekel. Szomszédunk, a hol a háboru valóságos aranyniagarát szűrt a földbirtokosok, kereskedők és pénzemberek élébe, hónapok óta változatos érdeklődés tárgya. Jöhetnek északon és délen a leg szenzációsabb események, se Varsó, se Doberdo, se BresztLitovszk, se a City bombázása el nem söpri az izgatott érdeklődés teréből azt a kérdést: „Mi lesz Romániával?”

Vannak azonban a román érdeklődőknek más spekulációi is: akik állandóan tudják, százfője jelből következtetik csalhatatlan bizonyossággal, hogy Románia ... most, mert ... még nem, miután ... esetleg aratás után ... ősszel ... pontosan három hónappal a világháboru befejezése előtt ... Vagy legalább is annyit tudnak, hogy megint rosszabbodott a helyzet ... igen komoly ... Bukarestben a minisztertanács ... a gyorsvonat már nem megy csak ...

Érthető, hogy ilyen körülmények között fokozódó érdeklődés fordul mindenki felé, aki közvetlen tapasztalattal ismeri a Romániában történeteket és talán kombinációknál szilárdabb alapon tud mondani, felelni valamin arra a kérdésre, hogy „mi lesz Romániával”. Üzleti utjáról ma érkezett haza Aradra román földről egy tekintélyes aradi vállalkozó, aki — már fizeti érdekeire való tekintettel is — kimerítően igyekezett tájékozást szerezni a közel jövőben várható román eseményekről és megfigyeléseiről ezeket mondta el az Aradi Közlöny munkatársának:

— Üzleti uton voltam Romániában és a politikai események, az általános hangulat iránt csak annyiban érdeklődtem, mert érdekem tudni, hogy a lekötött szállítók akadálytalanul történhetnek-e meg. Azt hiszem, az a tény, hogy nagyobb mennyiségű petroliumot kötöttem le, mutatja, hogy semmi aggodalomra okot adó jelet nem láttam. Általában azt mondhatom, hogy a román hangulat nagyon nyugodt. Semmi izgalom, semmi olyan jelenség,

amelyből fordulat, bonyodalom lenne következethető. A lapok pártállásuk szerint lármásak, de már a román sajtó ilyen, még a legbékésebb időben is túlfűtött, forró hangú. Magyarok, németek szívesen látott emberek Bukarestben, hiszen azt a tömérdek pénzt, amelyet a háboru alatt kereskedőinktől kerestek, merő okosságból is meg kell becsülni. Azonban az anyagi érdekektől eltekintve is barátságos irányunkban román szomszédaink megatartása.

— Arról különben tévesen beszélnek és irnak, hogy Romániában valami nagy oroszofil párt volna. Az ententehez szító románok inkább frankofilek, francia barátok. Az orosz kormánnyal nem szimpatizál néhány megvásárolt emberen kívül a román nép és a nagy orosz vareségek még a rubelek barátait is lecsendesítették.

— Romániának — így hallottam beszélni mindenfelé — két nagy gondja van: az egyik a forrongó agráriusok megbékítése, a másik a török municiószállítás ügye. A román földbirtokosok és gazdák nagyon is megszórták, hogy arannyal fizessék terményeiket. Miután pedig a kivitel elé gördített akadályok, a lelketlenül nagy vámok és a szükséglet beszerzése következtében a központi hatalmak kereskedőinek vásárlása az utóbbi időben csökkent, nagy áresések következtek. Az árpa például negyven francról tíz francra esett. Emiatt mondhatatlan az izgalom a román gazdák körében. Nem lehet eltagadni, hogy ez az oka annak is, hogy bizonyos román körök országuk igazi érdekeit félreemelve a Dardanellák elcsatását várják, mert azt remélik, hogy ezzel megnyílik a tengeri szállítás lehetősége és az entente államokba juttathatják el jó áron gabonájukat. — A másik nagy gondot okozó kérdés a Törökországnak küldött municiószállítás ügye sorsa. Amennyire én hallottam, ebben a kérdésben még mindig tartanak a tárgyalások és semmi irányban nem történt döntés. Romániának még háboru előtti időből származó és le nem szállított töltegyrendelése van Németországban és ezt szerezné a török municióval összekapcsolva rendezni.

— Utazásom oda is, hazafelé is simán ment. Az az Aradon is elterjedt hír, hogy a gyorsvonat csak Brassóig közlekedik és to-

vább nem, ilyen formán nem egészen felel meg a valóságnak. Ugy tudom, a hivatalos lapban is megjelent a rendelet, a mely a határrendőrségeknek a határt átlépő idegenekkel szemben szigorubb ellenőrzésre ad jogot. Ennek a rendelkezésnek gyakorlati végrehajtása teszi szükségessé, hogy a budapesti-predeáli gyorsvonat Brassóban végzi útját, azonban utasai — a határrendőrség szemléje után — a nyomban tovább induló vonaton utazhatnak Predeál felé. Ennyi az egész. Igazán semmi ok, hogy ebből isten tudja, mit magyaráznak.

LEGUJABB

Érkezett reggel 3 órakor.

Berlin. (Hivatalos.) XIII. angol tengeralattjárót augusztus 19 én délelőtt tengeralattjárónk a Sund kijáratánál megsemmisítette. Behnke, a tengerészeti vezérkar főnökének helyettese.

London. A Reuter ügynökség jelent: Aradon 10.000 tonnás gőzöst amerikai utján megtorpedózták. Az utasokat megmentették.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A bresztLitovszki előnyomulás sikeresen folyik tovább. Az ágyúzsákmány négyszázharmincötre szaporodott.

Rotterdam. A Times katonai szakértője írja: Az orosz hadjárat döntő ütközete Breszt-Litovszknál lesz. Ha az oroszoknak ott még egyszer hátrálniuk kellene, ez egyet jelentene a hadjárat elvesztésével.

London. A Morning Post írja: A német front megrövidülésének fontossága az, hogy a Nyemen—Duna pontjainak erősítésére használt német hadsereg felszabadul. Pétervárra történő előnyomulásra egy esztendő volna szükséges, kivéve ha a németek a Keleti tengert teljesen birtokukba veszik.

München. Besszarábiában a kiewi tartományban a zavargások tenyegéttöbbé válnak. A csapatok vonakodnak a lakosság ellen fellépni.

Kopenhága. A szófiai athéni orosz követeket felszólították, hogy nyújtsák be lemondásukat.

Kopenhága. A Novoje Vremja írja: Venzelosz esetleges uralomrajutása nem jelenti az antánt melletti állásfoglalást. Kényszerülve lesz, hogy Gunarisz politikáját folytassa. Görögország részvételét a Dardanelláknál a király magatartása kizárja.

Bern. Antant körökben azt beszél-
lik, hogy a Millerand ellenes támadásokért a kormány visszatog lépni. Ebben az esetben Briand kabinetet alakít, melyben a hadügyminiszter Joffre lesz, akivel mint hadvezérrel amugy is elégedetlenek. Joffre helyett három tábornokból haditanácsot fognak alakítani.

Bécs. Amerika válaszjegyzéke a külügyminisztériumnak átadatott.

Bécs. Radu Demeter nagyváradi görög katolikus püspököt a trónörökös ma kihallgatáson fogadta.

Száztíz percentes városi pótdadó várható.

— Arad háborus terhel fél millió koronára rugnak. — Nem lehet költségvetést készíteni. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 19.

A háboru csak most fog mutatkozni a város életében. Az 1916. évi költségvetést kellene összeállítani, de sehogy sem megy. Minden kiterelés nélkül bevallja Kilyényi János főszámvevő is, Vannay Gyula adóügyi tanácsnok, hogy nem mernék hozzányulni. Nem tudják hol kezdjék és hol fogják meg. A háboru mindent felforgatott. Az itthon maradottak csak ezután tudják meg, hogy a roánk erőszakolt vérontás milyen pusztítást végzett gazdasági javakban és milyen erőmegfeszítésbe kerül a polgárságnak, hogy a romokon új életet kezdjen. Azok a városok is, a melyek nincsenek közvetlen a harctérleteken, vagy azok közelében, súlyosan érzik a háboru pénzügyi pusztításait, a melyek a költségvetésben majd számszerű tükört is adják a fölbőttnék elvonult viharának. Azonban szerencsésen csak pénzről van szó, a mi még a legnagyobb dimenziókban sem oly féltelmetes, mint az emberi élet, a munkás és kereső kezek pusztulása. A polgárságra vár a feladat, hogy most mutassa meg alkotó erejét, rekonstruáló tehetségét. Minden polgári erőnyre szükség van, hogy a város fokozott igényeit kielégíthesse és a háboru következtében előállott óriási külön terheket viselhesse. Takarékosság és szorgalom, de nagyon is hatványozott mértékben lesznek azok a jelenségek, a melyek a polgárság életét irányítani fogják, mert úgy a város, mint az állam nagy igényeket támaszt vele szemben, tekintve attól, hogy az élet maga is valószínűleg drágább lesz még a mainál is. Olosóbban semmi esetre sem fogunk élni.

Ami legérzékenyebben befolyásolja a város jövő évi költségvetését, az az állami adóalap, amely után tudvalevőleg a városi pótdadót kivetik. A hadbavonultak nagy száma már ma is iluzoriussá teszi az adóalapot és ha az öreg népielkelők is katoná sorba kerülnek, ha az a véteq is bevonul, amely a legjobban kereső és már biztos egzisztenciát képvisel és jelent, akkor fix adóalapról beszélni nem lehet. Vannay tanácsnok kijelentése szerint már most is tömegesen kell leírni az adókat, mert az elesettek, rokkantok, betegek adójára számítani nem lehet és a behajtás sem jár sikerrel. A városi pénztárban Visy Ferenc főpénztáros kimutatása szerint a háborus esztendőben nagyon megcsappant az adóforgalom. A most befejezett negyedben egyik napon sem volt tolongás és ha a tavalyi augusztusi negyed 297.254 koronájával szemben most 413.371 korona állami adó folyt be, úgy az nem jelent mást, minthogy az Acsev. és más nagyobb adózók nagyobb összegeket fizettek be, mert emelkedett az adójuk. A háborus évet tavaly augusztus 15-iktől számítva befizettek az első negyedben, tehát 1914 november 15-ig 725.000 koronát, a második negyedben, tehát 1915 február 15-ig 600.000 koronát, a harmadik negyedben, tehát 1915 május 15-ig 541.000 koronát, a negyedik negyedben, tehát augusztus 15-ig 588.371 koronát vett be a pénztár.

Az adóhátralék a kivetéshez képest több mint egy félmillió korona. A háboru végéig ki tudná előre megmondani ennek az összegnek változásait.

Ami már most az így labilissá vált adóalapon kívül zavarólag hat a város jövő évi háztartására, azok a háboruval direkt össze-

tüggő kiadások és a háboru okozta drágaság.

A város tisztviselői közül igen sokan hadbavonultak és ezek helyére új munkaeöröket állítottak be. Az eltávozottak legnagyobb része a fizetését az egész éven át kapta és pótmunkaeöröket is fizettek és így körülbelül 150—160 ezer korona rendkívüli kiadása van ezen a címen a városnak.

Óriási kiadásai voltak a városnak a katonai beszállásolás révén is. Rendes viszonyok közt 3—4000 korona van ezen a címen a költségvetésbe beállítva. Ebben az esztendőben legalább 80.000 koronát fizetett már ki a pénztár beszállásolt katonák után. Az óadi törvény a törvényhatóságok vállára rakja ezt a terhet és ha a város arra hivatkozik, hogy nem bírja, a miniszter azt feleli, hogy ő nem tehet arról, ha a város nem tud olosóbb lakásokat adni a tiszteknek. Már azt is mondták a miniszteriumban, hogy építsen a város maga egy szállodát és akkor olosóbbá válik a beszállásolás. Minden van a felsőbb hatóságoknál a város részére: jó akarat, jó tanács, csak pénz nincs.

Rendkívül nagy tétel a háborus közegészségügyi kiadásokra fordított összeg, ami a járványok behuroolásának megállítására, fertőtlenítő intézkedésre, kórházakra és tudja az ég még milyen címeken adott ki a város. Pontosan most még nem ismeretesek a városi hadi költségei. Itt természetesen csak olyanokról van szó, amelyeket az állam nem térít meg. Ezeket kívül rengeteg összegre rugnak az olyanok, amelyeket külön számlán vezetnek a számvévőségnek és állítólag a kormány visszafizet. A háboru következtében a város háztartásában is minden megdrágul. A fűtőanyag, a lovak takarmánya, az írószerek, a papíros és minden egyéb más anyag, amit a jövő hetekben árlejtésen fognak beszerezni. Ez év folyamán is több szállítónak adott a törvényhatóság árjavítást.

A szegényügyi kiadások, a háboru következtében rokkantokká váltak segélyezésére is emelkedni fog. A rokkant, nekinek családja eddig meglehetősen szép hadi sorélyt kapott, a rokkantsági segély élvezettségbe lép, amiből megélni nem tud és amíg ezt a roppant nehéz kérdést a törvényhozás meg nem oldja, csak a városnak kell a kasszáját nyitva tartania. Itt említjük meg, hogy a városi pénztár 1914. év augusztusától ez év június végéig 1209721 korona hadisegélyt fizetett ki és ezenkívül a város is tetemes áldozatot hozott a magától is. Legalább fél millió korona olyan kiadást kell tehát felvennie a főszámvévőnek a költségvetésbe, ami a háboru következtében hárul a törvényhatóságra. A tavalyi év zárószámadása, mint ismeretes, 76 ezer korona deficittel végződött. Ezt azonban már megtérítette a vízvezetők a megváltási összeg interkaláris kamatvesztésének fedezésére felvett, de el nem költött kölcsönből.

Ha tehát a törvényhatóság ezeket a már részben elköltött és részben feltétlenül kiadandó összegeket pótdadóval fogja fedezni, akkor a legoptimisztikusabb számítás szerint is legalább száztíz percentre kell emelnie a pótdadót. Nem kizárt dolog az sem, hogy a földbértétek sem sikerülnek és

az ott mutatkozó kevesebb bevétel következtében még egy néhány percent emelkedés lesz.

Ezek oly tények, amelyekkel vitatkozni nem lehet és a melyek realitásával számolni kell. A kérdés csak az, vajon célszerű-e a költségvetést egyszerre ilyen teherpróbának kiteni, vagy pedig helyesebb lenne, ezeket a háboru okozta terheket egy felveendő kölcsönnel fedezni és ennek törlesztését például öt évre elosztani.

— Én ez utóbbi módszert tartom jobbnak — mondotta a főszámvévő az Aradi Közlöny munkatársának, — mert ez legfeljebb 10—15 százalékos adóemelés okozna.

Mindenesetre jó lenne, ha a törvényhatóság a belügyminiszter előtt feltárná a helyzetet és tőle kérne valami direktívát, mert ahogy ma állanak a dolgok, a város teljesen tapogatózik. Nem tudja, vajon a kormány milyen mértékben hajlandó a háborus terheket részvenni és azt sem tudja, nem lehetne-e a hadiadóból valamit helyi célokra felhasználni.

Aradi tiszt halála a montenegrói harctéren.

— Hogyan esett el Juhász Arpád. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 19.

Megemlékezett az Aradi Közlöny Juhász Arpád tartalékos főhadnagy, Löwy Márkus apateleki nagybirtokos egyetlen fiának hősi haláláról. Juhász tudvalevőleg a déli harctéren küzdött, ahol hónapokig teljes nyugalom volt. A múlt hónap elején egyetlen egyszer kíséreltek meg támadást a montenegróiak s ez alkalommal lelte hősi halálát a derék tartalékos tiszt is.

Juhász Arpád hősi halálának részleteit most egy érdekes levélben Juhász egyik tisztára, Balla Zoltán tartalékos hadnagy írja le.

— Június 10-án kezdődött a montenegróiak támadása — így szól a levél. Arpád a század-tartalékkal azonnal felment egy magaslatra, amelyre 2 ógyu irányította kevés sikerrel tüzet s amelyet ellenséges gyalogság is támadott. Háromnegyed tíz óra tájban Arpád egy lövés mögött állott és figyelte az ellenséges gyalogság mozdulatait. E pillanatban érte egy „gellér”, amely a has jobb falán ütött egy korona nagyságú sebet. Szegény fju betűs azonnal kiugrott s Krecsner őrmester, aki mellette állott, tenyerével nyomta vissza azt. Egy sebesültívő azonnal ideiglenes kötéssel látta el. Századosa, Vojna meleg részvétellel fordult hozzá:

— Van valami fájdalom?

— Nincs semmi — válaszolta Juhász. Vigyázz megadra Vojna, isten veled!

Mire a sebesültívők kaptak vele Danic-ba, ahol az ezredorvos már várta és újabb kötéssel látta el, már jelentékeny fájdalmak voltak. Ő azonban szilárdan tűrte a fájdalmakat s mindössze annyit jegyzett meg:

— Szeretnék aludni, hogy ne érezek semmit!

Danicból azonnal tovább vitték. Kocsira akarták átteenni, de ő azt kívánta, hogy továbbra is hordágyon vigyék. Mellette haladt tisztiszolgája, aki folyton sirdogált. Arpád rászólt:

— „Ne sirj Varga, most már úgy is mindegy!”

Az ezredorvos, Gróza dr. azzal vigasztalta, hogy Avlovácon van egy kiváló sebész, a k

azonnal megoperálja és nem lesz semmi baja, de látszott, hogy Árpád már lemondott minden reményről. Tizenkét és egy óra közt érkeztek be a sebesültvívők a szegény fiúval Avtovácra, aki már akkor elvesztette eszméletét és délután három óra tájban kiszenvedett.

Előtte való nap még fenn járt nálam s ott is ebédelt. Mikor visszaindult, egy darabon elkísértem. O a lovát vezette s beszélgetés közben említettem, hogy ne legyen annyira vakmerő. O a kezével legyintett s csak ennyit mondott:

— „Mіндеgy, ugy sem kerülünk innen élve haza!”

Jó fiu volt, hős fiu és mindig szomorú. Megsírattam, mintha testvérem lett volna. Kikisértük valamennyien. *Meister* százados, *Vojna* százados és én a koporsó után mentünk, utánunk Vanek ezredessel az élén az egész tisztikar.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Az aradi zenekonzervatóriumba a beiratások szeptember hó 1-én megkezdődnek. Mütter Müller József igazgató, Szabadság-tér. 2987

* B. Szalay Aranka és Békefi Pál zeneintézetében, (Szabadság-tér 7. sz. II. em.) a beiratások szeptember 1-én kezdődnek. 3078

* Az urlovás. (Nagy társadalmi dráma az Urániában.) Hans von Ulex a mai bemutató főszereplője egy igazi típusa a léha főúraknak. Olyan jelenség, kiről meg kell állapítani, hogy csak akkor válik hasznos tagjává a társadalomnak, ha tönkre megy és munkával keresi meg a kenyerét. Mikor nagy vagyonok usznak el kárányán, mikor egy-egy szenvedély nagyobb összegeket emészt fel, mint a mennyit egy polgári család egy évben költhet: akkor a történelmi igazságok szerint bukásnak kell bekövetkeznie. Ime hősünknek is ez volt a sorsa. Tönkrement, Amerikába vándorolt s ott rendes munka árán újabb magélhetést, új munkalehetőséget keresett és talált is. Sőt mint rendesen, a szerencse kiválóan kedvezett neki. Boldog családi élet, kényelem és jólét termelt a munka árán. — *A rezervista álma*, Ziehrer e remeke eredeti zenével már legközelebb színre kerül az Urániában. 5

* A Sacha-filmgyár legújabb harctéri főlvétele az Apollóban. A moziba járó publikum előtt már ismeretes, hogy a Sacha-filmgyár hozza a legérdekesebb harctéri főlvételeket az orosz és orosz frontokról. A Sacha-filmgyár főlvételeit a főhadiszállás jegyzői ellen s így azok a legszigorubb hivatalos színezetet viselik magukon, ami kizárja a közönségnek azt a kételyét, hogy vajon a főlvételek valamennyie a harctéren készült-e? Ma jelent meg a Sacha-film legfrissebb sorozata egytől-egyig érdekes harctéri aktualitásokból és megkapó epizódokból összeállítva. Az északi és délnyugati harcterek utóbbi nagy eseményeinek egyes részei ezek, amelyeket minden embernek fokozott érdeklődéssel kell fogadni, hiszen a dícső katonáinkat hozza szemünk elé minden egyes főlvétel. Pénteken, Szent István napján mutatja be az Apolló az új harctéri képeket gondosan összeállított műsor keretében. A képek közül ki kell emelni azt az eseményszámba menő amerikai bűnügyi drámát (Mondd, ki vagy?), amely már ma este is óriási érdeklődést keltett. Szombaton a harctéri főlvételek mellett teljesen új programot mutat be az Apolló. 8

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	—	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	—	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	—	151
Nyomda	—	151

Hadiárva az aradi gyermekmenhelyen.

Örökbefogadó urf családok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 19.

Amikor az Andrássy-téren bus katonazenével kísérünk végig egy-egy kiszenvedett hőst, a koporsó után ballagó könyes szemű asszonyok ajkát ilyen megjegyzések hagyják el:

— Szegény ember, jól járt, hogy szenvedéseitől megváltotta a halál. De mi lesz az árváival?

Igen: mi lesz a boldogtalan hadiárvaikkal? Akik a háboru miatt maradtak szülők nélkül, ki gondozza azokat?

Tudjuk, hogy az országban sok gyermek marad most szülők nélkül. Az a kérdés: ki-nek a háboru előtt már csak apja volt s most az is elesett, az egyszerre hontalannak, földönfutóknak érzi-e magát a világot átalakító, a szülőjét elsöpörő nagy vihar közepette?

Ezekre a kérdésekre feleletet kérendő, kimentem tegnap az aradi állami gyermekmenhelyre, mert úgy tudtam, hogy a harctéren hősi módon elhalt apák árváit az állam veszi gondjaiba, az állam takarja be őket oltalmat adó szárnyaival.

A háboru első tizenkét hónapjában 14 hadiárva került a pompás kényelemmel berendezett és nagy gondtal kezelte aradi gyermekmenhelyre.

A gondozás végett főlveit kicsinyek ugynevezett törzslapjai is azonnal elárulják, hogy a háboru áldozata-e a gyermek? Az ilyen törzslapon ugyanis vörös ironnal írott szó virít: *Hadiárva.*

Hogy mi módon kezelik szerte az országban a menhelyeken a hadiárvaik dolgait, arra vonatkozóan Leitner Ernő dr. az aradi menhely igazgató főorvosa a következőket mondta az *Aradi Közlöny* munkatársának:

— A hadiárvaikra vonatkozóan rendeletet küldött hozzánk a belügyminiszter ur. A menhelyre került hadiárva nevelésének költségei az államot terhelik. A rendelet értelmében a hadiárvaiknak a legjobb nevelőszülőket kell főlkutatnunk és a nevelés ellenőrzéséről fokozott módon kell gondoskodnunk. A miniszteri utasítás szerint mindent el kell követnünk, hogy a gyermekeket lehetőleg örökbe fogadják valaki. Mi már meg is indítottuk az erre vonatkozó akciót, amelynek teljes sikeréhez azonban még néhány hétre van szükségünk. A háboru kitörése óta 128 olyan gyermek került hozzánk, akiknek apja a háboruba ment. Ezek közül tizenötgy gyermeknek esett el az apja. Négyen teljesen árvák, a többi félárva. Már több ilyen árva gyereket fogadtak örökbe aradi uricsaládok, az örökbefogadók nevét azonban nem árulhatom el, mert a nyilvánosságra hozatal esetleg megzavarhatná a bensőségteljes család érintkezést és zavarólag hatna meleg érzésükre. Minden telepen külön felügyelő foglalkozik a hadiárvaikkal. Azonkívül megbizunk minden községben, vagy városban valakit, hogy gyakran látogassa meg a háboru kicsi áldozatait és tapasztalatairól tegyen nekem részletes jelentést. Ha megbetegszik valamely gyermek, azonnal orvost

kell hozzá hivatni és szükség esetén Aradra szállítandó be. Aradi intézetünkben hosszabb ideig nem tartunk hadiárvaik, hanem vidéki telepeinkre adjuk ki és ott neveltetjük. A mi kerületünkben husz telep van: Arad-, Csanád- és Temesvármegyékben. Örömmel állapíthatom meg, hogy a vidéken uralkodó nagy drágaság mellett is dícséretes érdeklődést tanusít a nép a hadiárvaik elvállalásánál és örömmel foglalkoznak velük, a táplálkozásukra pedig nagy gondot fordítanak. A gondozásra bizott gyermekek között három menekült is van. Az egyiknek a szülei a Kárpátokból, kettőnek pedig Franciaországból menekült. Ezeket is jól elhelyeztük és a gondtalan életben, vagy az iskola gondjai között hamar elfelejtik őket, hogy ki ringatta a bölcsőjüket.

A menhelyen lévő hadiárvaik közül felhozták hozzám az irodába a kis *Stellár Józsefet*, aki nyolc esztendő öccsével együtt került Aradra. Az élénk barna szemű, meztelbas gyermek a csodaszép tágas udvarban hancurozott, amikor a felügyelő fölhívta. Nagyon illedelmes gyerek a kis Jóska. Leveszi a szalmakalapját és lassan lesöpri a társai által a hajára szórt kenyérmorzsákat.

— Kezit csókolom, — mondja, astán a kérdésekre szép sorjában felelget:

— Stellár Józsefnek hívnak, tíz éves vagyok. Sándor testvérem is velem jött, de ő már Erdőhegyen van. Ez nem az én ruhám, ezt itt kaptam. Pestről hoztak le beajunket, mert az apánk, *Stellár József Belgrádnál esett el a csatában* és a mostoha anyánk nem akart bennünket tartani. Én már jártam az iskolába Pesten, de a villamos elütött és kitérttem a jobb karomat és még most is nagyon fáj.

És már gombolja is az ingét, hogy megmutassa a karján lévő forradást.

— Várjunk csak Jóska fiam; mondd csak: az apád írt-e nektek a harctérről?

— Igen írt. Azt írta, hogy ő érsi, hogy uggyis meghal és akkor isten áldjon bennünket és legyünk jók és fogadjunk szót és a levél a mostoha anyánkhoz gyött és ő olvasta fel.

— Hát mi szeretnél lenni, ha felnősz?

— Gondolkozás nélkül felel a fiu:

— Szabó, vagy suszter leszek.

— Tábornok nem szeretnél lenni?

— De igen, de csak ha nagy leszek.

— Elmennél-e Belgrádba, hogy megnézzad hol esett el az apád és elmennél-e a csatába, hogy megboszuld az édes apádat?

Ez a kérdés nagyon hosszú és komplikált volt; a gyerek pillanatig gondolkozott, azután röviden felelt:

— Ha nagy leszek elmegyek a háboruba, de most nem.

Azután kapott két fillért és erre határozott hangon jelentette ki:

— Ezért ruhát fogok venni, ha nagy leszek.

Stellár József elkészönt és lefutott az udvarra a többi árva apróság közé. Néhány peromulva már a lépeső magas párkányain ugrált és boldog gondtalanságában valószínűleg elfelejtette Belgráddal együtt az egész háborut.

Romániát újra fenyegeti az entente.

— Muniógyár a katonai függetlenítés érdekében. — Orosz-román konfliktus a szállítások miatt. —

Távirat aug. 19.

Bukarest—Szófia, aug. 19.

A szentpétervári „Wjedomosti“ című ujság, amely Szasszanov orosz külügyminiszter személyes organuma, hevesen támadja és fenyegeti Romániát. Információk alapján közli, hogy Franciaország és Anglia követői új lépéseket tettek Bratianu miniszterelnöknél, akit óva intettek attól, hogy az entente cirkulusait megzavarja. Ez esetben — mondották — Románia mindenét kockára teszi, amennyiben elfogják majd előle zárni a Dardanellákat.

Muniógyárral függetleníti magát Románia.

Bukarest. A Brailában megjelenő „Romania“ írja a következőket:

— Hogy jövőben Románia ne legyen egy idegen állam jóindulatára utalva, a kormány azzal a tervvel foglalkozik, miszerint az országban egy gyárat rendez be, amely a hadsereg részére szükségilendő muniógyártanát.

Az eszmét mindakét kormányképes párt helyesli.

Magától értetődik, hogy a gyár állami felügyelet alatt állana, a névre szóló részvényjegyek tulajdonosai csakis romániaiak lehetnek. **Ez ideig 1 millió lett jegyeztek erre a célra.** A telket már kiszemlélték a gyár részére, amelynek építését nemsokára megkezdik. A gyár működését, csakis a háboru után kezdheti meg, ha Németország a munió elállításához szükséges gépeket szállíthatja.

Orosz hadihajó román kikötőben.

Bukarest. A Dimineata jelenti: Tegnap délután Mangalia román feketetengeri kikötő horizontján egy orosz torpedónaszád tűnt fel, amely déli irányban haladt. Az orosz hadihajó megjelenése állítólag azzal áll összefüggésben, hogy a mangaliai kikötőből két gőzhajó indult el hasonlóképen déli irányba, petróleummal megrakva. A két hajó, az orosz tenger-alattjárók támadásától tartva, előzőleg már mintegy 30 napig vesztegelt a román kikötőben.

Menekült tanítók és a román kormány.

Bukarest. Félhivatalosan jelentik: Egy bizonyos számú bukovinai, erdélyreai és bánáti román tanító, akik a mostani viszonyok következtében elhagyták a fentebb említett területek részét, hogy bizonyos időre a mi országunkba meneküljenek, a közoktatásügyi minisztertől azt kérte, hogy a megüresedett tanítói állásokra őket nevezze ki Romániában. A közoktatásügyi miniszter elhatározta, a tanítókat ideiglenesen alkalmazza a népiskoláknál, de csak azon feltétel alatt, ha még előzőleg vizsgát tesznek valamelyik romániai tanítóképzőintézetben a tanítói oklevél megszerzése céljából. Valószínű, hogy a közoktatásügyi miniszter egy külön vizsgát fog elrendelni a menekült tanítók részére.

Oroszország nem szállít Romániának.

Bukarest. A Jassyban megjelenő *Opinia* jelenti:

Amint bizonyossággal értesülünk, dacára minden sürgetésnek, az orosz kormány vonakodik kiszolgáltatni azt a 20.000 méter tábort sátor vásznat, amit a román hadügyi kormány rendelt meg egy orosz gyárban.

Orosz katonaszökevények román földön.

Bukarest. Az „Universul“ tudósítója jelenti Radautzból: A kora reggeli órákban hat orosz katona jött át a Pruthon, akik teljes felszereléssel megidták magukat a horodistai hatóságok. Az orosz szökevényeket a Doroholban székelő prefekturára kísérik.

Öt katonánk utja az olasz front mögött.

(Járőrszolgálat kétezer méteres hegyek közt.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, augusztus 19.

Az olasz hadszíntér sajtóhadiszállásáról jelentik: Járőreink által az ellenséges vonalak áttöréseikor tanúsított bátorság és ügyesség természetesen fokozottabb éberségre intik az ellenséget. Amikor nem régen egy újabb járőrt vált szükségessé, az előbb említett megnehézített körülmények ellenére is tulsokan jelentkeztek. A megbízást S. káplár kapta 4 emberével. A járőr azt a parancsot kapta, csuszson át az ellenség első vonalán, hogy így a hátulsi állásokba bepillantást nyerjen.

Julius 30-án reggel a járőr kellek fölszerelve nekivágott az előző járőrmenetekről igen nehéz, alig megmászható utnak ismert sziklafalaknak. Még a nap folyamán sikerült a járőrnek az ellenséges előállásokig lopóznia. A kísérlet, egy 2500 méteres magaslapon át délre jutni, nem sikerült. A magaslát északi lábánál álló ellenség észrevette és így kénytelen volt visszamenni.

S. káplár hamarosan elhatározta, hogy egy másik 2300 méteres magaslapon keresztül kísérel meg az előtörést. Minden szokottnál nehezebb körülmények között kapaszkodott föl a hegyre. Este 7 órakor érkezett fel a járőr a csuszra. Innen megfigyelte az ellenséges csapatokat és elhatározta, hogy éjjel folytatja a menetelést. A köd segítségével még a sötétség beállta előtt tényleg sikerült neki az ellenséges előrsi vonalon átjutni. Rövid pihenő után, mely alatt a legénység egy gyertya fölött melegített konzervjét megette, a járőr reggeli szürkületig menetelt délnek, amíg egy szabad kilátást nyújtó ponthoz nem ért. (E pont hozzávetőleges távolsága a kiinduló ponttól 18 km). Innen a járőr egész nap megfigyeléseket eszközölt. A köd miatt azonban csak egy 10 sátorból álló ellenséges sátor és 18 igáslovat látott. A járőrparancsnok még a sötétség beállta előtt elhatározta, hogy embereivel még lejjebb húzódik délnek. A járőr keresztül csuszott egy falun és

azután megmászott egy körülbelül 2000 m. magas hegyet, anélkül, hogy ellenséget talált volna.

S. káplár most már az éjszaka beálltára megakart rohanni a sátorotábort. Miután azonban a tábor közelében több mint hat ór állott a támadás lehetetlenné vált. S. káplár elvágta a sátorotábort közelében vezető telefon vezetékét és hátrafelé haladva göngyölt. Alig haladt 20 lépést, amikor háta mögött egy ellenséges osztag menetelését hallotta. A járőr lesbe helyezkedett és látta, hogy egy alpesi vadász szakasz közeledik. 50 lépésnyirel kezdve a tüzelés súlyos veszteségeket okozott a szakasznak. A megmaradt alpinik a tüzelés viszonyait nélkül megfutottak.

S. káplár a lehető legnagyobb sietséggel még mintegy 100 méter telefondrótot göngyölt fel, azután északnak egy magaslát fel húzódott vissza, ahol éjszakázott. A járőr a következő napon, augusztus elsején, két ellenséges tábort őrsöt figyelt, melyeknek vonalán ismét át kellett jutnia; az ellenség háta mögött volt. Különös figyelmet fordított az élelmiszeri hozó málhás állatok útjára.

A következő éjszaka a járőr több ízben megkísérelte az ellenséges állásokon átjutni, de az olasz őrk éberségén megghiusult a terv. S. káplár a következő napon is kutatott egy hézag után, melyen áthatolhatna. Eközben délután 4 órakor megpillantotta a reggel északra haladó málhás állatok egyikét visszafelé jönni és a málhás állatot a vezetőjével együtt elfogta.

Délután öt órakor sűrű köd szállt le, melynek leple alatt S. káplár egész járőrrel és az elfogott emberrel és állattal a két tábort őrs között fekvő nyeregnek menetelt. Amilyen könnyű lett volna a ködben a járőrnek átjutnia, olyan nehezzé vált ez a fogolylyal és a málhásállattal, melynek lépéseit a sziklákon kilométer távolságra is lehet hallani. A két tábort őrs közé érkezve S. káplár két embert a lóval előreküldött, míg ő maga a másik két gyalogossal visszamaradt, hogy az esetleges ütközésnél helyt állhasson. Alig jutott a málhás állat az egyik tábort őrsön túl, máris megszólaltak a fegyverek. S. káplár a két gyalogossal több mint 15 percen át viszonzta a tüzelést és amikor föltételezte, hogy a málhás állat a két gyalogossal biztonságba jutott, félig a ködtől fedve futólépésben igyekezett utánuk.

A járőr ezek után folytatta visszavonulását észak felé. Rettenetes viharban és sűrű ködben minden világító eszköz nélkül eltévedt és az erdőben halt. Másnap a reggeli szürkületkor folytatta menetelését és augusztus 3-án délnél 12 órakor a málhás állattal, ennek vezetőjével és mintegy 150 m. olasz telefondróttal sértetlenül visszaérkezett.

A járőr mintegy 11 kilométer mélyen hatolt be az ellenséges területre és többször küzdött le körülbelül 1000 méteres magassági különbségeket.

S. káplár már négyszer hatolt át kis járőrökkel az ellenséges arcvonalon és hozott igen jó jelentéseket. Járőreivel eddig mintegy 40 ember veszteséget okozott az ellenségnek, anélkül hogy ő maga egy embert is veszített volna. Ki is lett már tüntetve érte a kis ezüst vitózségi éremmel és kiváló bátorságáért címzetes szakaszvezetővé lépett elő.

Nyugalmozott tanító reaktiválása. A marosmonyorói községi elemi iskolában tanítást, amely hadbavonulás miatt ellátatlan, a község Popoviciu Vaszilián nyugalmazott tanítóra bízta.

Velencei éjszakák.

— Olasz cenzurát elkerült levél Aradra. — Orszemek a háztetőkön. — Éjjel a Márkus-téren. — Vig özvegy a szomorú éjszakában. —

Az Arad közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 19.

Hidroplánjaink tegnapelőtt bombázták Velence négy erődjét. A Lagunák városa állandó rettegésben él a háború óta, mert éjszakai nyugalma nem biztos és ezt a rettentő lelki állapotot klasszikusan írja le egy velencei levél, amely a szigorú olasz cenzurát érthetetlen módon elkerülte és eljutott Lugaába. Onnan egy aradi úri család közli rokonságot, aki a háború kitörésekor menekült Olaszországból, elküldötte Aradra. Megjegyzik, hogy a levélíró, akinek nevét ismerjük, de érthető okokból nem írhatjuk ki, igen előkelő velencei polgár és egy ottani nagy ipartelep tulajdonosa.

Este háromnegyed kilenc órakor Velencében egyszerre kialszik minden fény és az egész városra mély homály borul. Sehol egyetlen fénypont, mindenütt átláthatatlan sötétség. A gondola a kis csatornában lassan siklik előre, az ember nem is sejt, hol jár, a házak falai mind közelebb húzódnak egymáshoz, mintha valakit agyonpréselni akarnának. Valamennyi ablak hermetice el van zárva s egy parányi fénynyaláb sem szűrődik ki az ablakréseken. Olykor hirtelen óvatos lépések tompa neszt hallani, egy szál gyufa gyenge fénye felvillan, majd nyomban elalszik. A gyufa fénykörében egy pillanatra Velence utcáin magányosan bakatató embert látni. Minden halottcsöndes és nem hallani sem énekstójt, sem gitárpengést, ami a velencei canale-nak estende oly sajátos jellegzetes. Minden halottcsöndesbe mered, még a gondolierik „apre via!” (helyet!) kiáltása sem hangzik. Csak az evezőcsapások ritmikus zaja hallik, az egyetlen hangos életjel Velencében.

Miután különböző hidak alatt haladtunk el és több márványbalusztrádra bukkantunk, végül a Canale Grandeba érkezünk, ahol, ha elmosódottan is, de mégis megtudtuk különböztetni a házakat. Itt az az érzésem volt, mintha az aivilágból jöttem volna ide. A víz itt tisztább, a levegő frissebb, az ég magasabb. Nagy hajók, hosszú vitorlások mellett haladunk el, melyek arra emlékeztetnek, hogy háború van. Magasan a fejünk felett a paloták tetőin orszemek állanak és lekiáltják:

— Per l'aria, buona guardia! (Vigyázzunk, mi történik a levegőben.)

És ezt a kiáltást ismétli minden egyes órazem, egyik tovább adja a másiknak, míg a távolban el nem hangzik.

A „Per l'aria, buona guardia!” azt jelenti, hogy a velenceiek nyugodtan alhatnak, mert a légi védelem részen áll és egész éjszakán szorgosan kémleli a levegő-egyet, nem bontakozik-e ki a távolból egy ellenséges aeroplán.

A Canale Granden át, amely most csöndes és elhagyatott, kiérünk a Piazzettira. A Márkus-templom már nem világít elő a homályból, mint pompás ékszer. Arany mozaikja le van takarva, kupolái és barangtornyai szürkére festettek. A Márkus-téren még élet uralodik. Az oszlopsorok körül végtelenül hosszú fekete processzió vonul el, amelyből csak a tengerésztestek fehér uniformisai világítanak elő. Minden percben kis vörös és zöld lángok villannak fel, majd villámgyorsan, mint miniatűr-akadémiák kialszanak.

Egyes kávéházak, a Flórián, a Lavena asztalaikat künn hagyták az utcán. A pinekrek a homályban csapogatózva szervíroznak

és olykor-olykor kis zseb-lámpát gyújtanak fel, hogy legalább a borralalót lássák. A Lavena-kávéház ablakait sűrű függönyökkel fedte le. Benn zenekar játszik, a harangok tompán szűrődnek ki a térre. Aki nem csöndben és mély homályban hallotta a „Vig özvegy” melódiát, nem is sejt, mennyi mélabus érzés van e vídám bécsi operette muzsikájában. A vendéglők ajtóit és ablakait fekete függönyök zárják el, melyeken át áruló fény nem hatolhat ki. A helyiségek bensejében többnyire petróleumlámpák gyér fénye hullik az asztalra, amelyek mellett alig akad vendég. Az a kevés szálló, amely ily időtjárt még nyitva van, még különösebb. Például a „Hotel Danieli”-ben, amely egész napon át ki van téve a nap izzó tüzeinek, az ablakok bezárva, a függők gondosan elhúzva és minden egyes szobában két gyenge fény pislákol és még érezni valamilyen vagyzer gőzét, amellyel a szunyogokat irtották. Az ember majdnem megfullad ebben az atmoszférában. A lépcsőkön és folyosókon is stearin-gyertyák égnek, mivel háromnegyed 9 órakor a villamos áramot elzárják és sem villamos fény nem gyújtható, sem villamos csengő nem berreghet. Éjjel a telefon sem működik és Velence hajnalig halotti csöndben marad.

Részleges engedelményekre hajlandó Szerbia.

(Bulgária áthatatosan semleges. — Időse az entente a döntés halogatása miatt.)

Távlati tudósítás.

Bécs—Athén—Szófia, augusztus 19.

Nincs megegyezés Bulgária és az entente között.

Bécs. Bulgária nem válaszolt az entente követelésére. Nem csak azért, mert Görögország és Szerbia telelete még nem ismeretes, hanem azért is, mert Bulgária még nem fejezte be tárgyalását Törökországgal és mert egész Macedóniát követeli, nem pedig azt a részt, amelytől Szerbia hajlandó elállni. Alig is várható, hogy Szerbia lemondjon egész Macedóniáról.

Nem várható meglepetés a Balkanon.

Berlin. A Vossische Zeitungnak jelentik Szófiából: Azok a híresztelések, amelyek a Balkán egyes fővárosaiból árasztják el a világot, csak hangulatkezelés céljából készülnek. Szófiában teljes nyugalommal fogadják ezeket a tulzolt, vagy egészen hamis híreket. Az angol diplomáciának azt a fenyegetését, amely Görögország ellen irányul, nem veszik komolyan, különösen valószínűtlen az a jelentés, hogy Szalonikiban nyolcvanezer katonát tesz partra az entente. Bulgária várakozó állásponton marad, meglepetés sehol sem várható.

Mit vár az entente Szerbiától?

Szófia. A Balkanska Tribuna jelenti, hogy a vezető politikai körök nagy nyugalommal várják Szerbia formális válaszát. Mindenki meg van győződve, hogy Szerbia minden fenntartás nélkül veti magát alá a négyes entente kívánságainak. Az is állítják, hogy Szerbia már a skupstina ülése előtt megígérte a logha-

tározottabb formában a bolgár követelések teljesítését. Erre vall a szerb sajtó hirtelen irányváltoztatása.

Pasics beszéde a skupstinában.

Bukarest. A szerb skupstina üléséről jelentik, hogy Pasics kijelentette két óras beszédében, hogy az entente végleges döntést vár Szerbiától. Szerbia válasza azt kell, hogy jelentse, részt akar-e venni az entente további harcaiban, vagy utjaik szétválnak. Ilyen körülmények között a kormány arra határozta el magát, hogy ajánlja az entente kívánságainak teljesítését oly mértékben, hogy Szerbia létérdekei veszélyeztetést ne szenvedjenek.

A szerb skupstina titkos ülése.

Kopenhága. A szerb skupstina titkos ülést tartott, amelyen a kormány jelentést tett a Szerbia és Bulgária közt folyó tárgyalások állásáról.

Szerb tanács az entente-nak.

Ruscsuk. A szerb „Pravda” a következőket írja: A négyesszövetségnek kétségtelenül igen súlyos a helyzete, de Szerbiáé még súlyosabb. A szerb kormány legteljebb némi határkiigazításra kapható. A Mali Journal új megoldást javasol. Küldjön a négyesszövetség — írja — tizezertónyi csapatot a szerb-bolgár határra, ahol az egyesülni fog a szerbekkel és együttesen megtámadják Bulgáriát. Egy héten beülni végezhetnének Bulgáriával s ezzel megnyithatnák az utat Konstantinápoly felé. Törökország német municiót nem kaphatna és a kaukázusi orosz erők felszabadulhatnának.

Bulgária nem egyezhetik meg Szerbiával.

Luganó. Az olasz lapok idegesen írják a Balkánról. Szerbiát megintik, hogy siessen a négyesszövetség segítségére, mert a maga sorsát dönti el azzal, az entente győzelmét és a középponti hatalmak leverését elősegíti. A Tribuna beszélgetést közöl Stancsov bolgár követtel, aki kijelentette, hogy Bulgária követeli a bukaresti béke revízióját. Macedóniának bolgár kézre kell jutnia!

A Tribuna érdekes részletet közöl Gesov „L'alarme Balcanique” című könyvéből. A balkáni szövetséget 1911. novemberében alkották meg Párisban. November huszadikán fontos megbeszélések folytak Stancsov, Rirov és a szerb Milanovic között. Midőn Stancsov egy pillanatra elhagyta a szobát, Rirov, aki baráti viszonyban állott Milanovic-sal, odafordult a szerb államférfihez:

— Jól tudod, hogy ez a Szerbiával kötött megegyezés gyanussá tesz engemet otthon Bulgáriában. Esküszöm neked, hogy ez az utolsó kísérlet, amelyre elszántuk magunkat: Szerbia nem találhat többé bolgár kabinetre, amely hajlandó lesz vele tartani. De meg kell értened, hogy nem akadhat bolgár kormány, amely Macedónia autonómiáját elejthetné. Téged terhel a felelősség a megegyezésért...

Rirov szavai mély hatást gyakoroltak Milanovicra. A beszélgetést követően meg is kötötték a balkáni szövetséget, amelyet a szerbek azután oly galádul bontottak meg.

Görögország védi magát.

Szaloniki. Tegnap nagyobb katonai ünnepély volt, melyen Moschopoulos tábornok beszédében a következőket mondotta:

— Megesküszünk, hogy hazánkat az utolsó csepp vérünkig megvédel-

mezzük. Aki ellentünk jön, az felkészült hadseregünket, élén királyunkkal, fogja szembetalálni.

Elbujtak az olasz hadihajók.

Frankfurt. Athénből jelentik a Frankfurter Zeitungnak: Az aibán és olasz tengerpart között eddig igen sűrűn közlekedtek torpedónaszádok. Most a közlekedést beszüntették. A nagy hadihajókról senki sem tudja, hogy hol vannak.

Német rend Varsóban.

(A lengyel főváros hódolata. — A kanoska uralom és a német fegyelem.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 19.

A Kölnische Zeitung haditudósítója írja a következőket a meghódított Varsóból:

A fogadtatás zürzavara, a bevonulás oly elevenen pezsgő hangulata s a lelkes fogadtatás, mely csapatainkat augusztus 5-én Varsó városában várta, most végre némileg elült. A nyilvános élet megint szabályozottabb lett s az első mámoros szenzáció után nyugalom költözött a városba, a mi azonban koránt sem akadályozza a lakosságot, hogy kora reggeltől estig ne nyüzsgjön és tologjon az utcákon. Kávéházak és vendéglők zsúfolásig teltek. A nagy szállodák környékén az ember csak nagynehezen tud utat hasítani magának a tömegben.

A varsói férfiak és nők minden egyes német katonát külön megbámulnak. Hát még azt, aki sapka helyett sisakot visel a fején! Az ilyen katona egyenesen csodaszámba megy, mintha a hadak istapének egyenes leaszarmzottja lenne. Szinte báguatos, micsoda naivitással csodálják meg tábori szürke egyenruháinkat. Az utcákon katonáink köré tolong a nép, vendéglőkben pedig villájuk hagyódi mintha szemmel ajárnák lacsipni a falatot. No, de végre mindezzel megbarátkozik az ember, hiszen a világ egyetlen német férfija és téhat róla, hogy Varsóban osodalányú lépést e.ó.

Tulajdonképen nem is kíváncsiság, hanem igazi bámulat nyilatkozik meg a varsóiak tolongódó viselkedésében: „Olyan haditudósítóményekkel, mint a németek, a háboru egyetlen másik népe sem dicsekedhetik!” Az első napokban, mióta a német zászló lobog Varsó fölött, váltig hallottam ismételni e kijelentést s már untig ismerem ezt a kérdést: „Hogyan is csinálják?” Amire nyomon következik a magasztalás, hódolat, csodálat és végül a lejesóválás: „Egy egész világ áll maguk ellen s Oroszország egymaga is oly nagy s annyi az embere...” „Tudjuk, hogy a németeknek milyen sok katonájuk van még, hogy Németországban nincs éhínség, hogy...” stb. Dánián keresztül érkeztek ezek a hírek ide; akkor talán tulzottaknak tűntek fel, de most, hogy jól táplált katonáink bevonultak, a varsóiak elbisznek már mindent, amiben eddig kételkedtek.

Egyébként már bevonulásunk első délutánján történt egy furcsa kis eset. Az egyik varsói épület udvarán helyezkedett el két száz népfelkelő-század. Alig három percrenyire tőlük, lenn a Visztulán, javában kattogtak az orosz gépfegyverek. De itt az udvaron vidáman túsítottok a gulyáságuk kéményei s a heverésző legénység jóízűen falatozott. Az épület kapuja előtt bémész tömeg nézte katonáinkat. „No, az oroszok bizony nem tudtak volna ilyen nyu-

godtan falatozni gépfegyvertűz közben:” — jegyezte meg egyik ögyalgó.

— Meghiszem azt, — felelte neki a kapunál posztot álló katona, — de hiszen a ti oroszaitoknak minosenek is ilyen tábori konyhái. Hát még a löztjük! Elég sokszor láttuk, hogy milyen. Nem kérünk belőle!

Katonáink, mikor az étkezéssel megvultak, azokásuk szerint a maradékot szétoztották a bémészködő szegény gyerekek és asszonyok között. Hogy ennek micsoda hatása volt, arra elég jellemző, hogy még aznap este már értesültünk is erről az egész epizódról.

Az időtől kezdve, hogy az oroszok hátrálni kezdtek a Blonie-állásból s megkezdődött visszavonulásuk a város felé, a varsói zsidók alig leplezhető örömmel és iróniával szemlélték az eseményeket. Ugyanakkor a ruszofil lengyelek vezetői is kezdték törni a fejüket, hogy a szavukon induló nyáj számára hol találjanak új legelőt? Menekültek. Akik itt maradtak közülök, most bujkálnak s a bujkálásban annál ijedtebbek és sérényebbek lettek, minél messzebbre távolodott Praga külváros irányából az orosz ágyu dörgése. A zsidók teljesen megbízhatóknak mutatkoznak és valami végtelen bizakodás látszik rajtuk, amikor sikerül nekik katonáinkkal beszédbe elegyedniök.

Hasonlóan a lengyelek is kezdenek meggyőződni róla, hogy nincs okuk félni tőlük. Délben és este katonahangverseny van az utcán, ilyenkor egymás hegyin-hátán áll az utcaszélen a zsidó és a lengyel lakosság. Ez a kétszeri koncert a nap legifőbb eseménye. A rend fenntartásáról polgárőrség gondoskodik, a mely igazi orosz szokás szerint az egyedül uralkodó kanoskával van felfegyverzve.

Tulán e hatalmi eszköznek is nagy része van benne, hogy ily kifogástalan rend uralkodik. A katonakoncerteken kívül különben máskor is harsan fel zene a városban, olyankor, mikor újabb és újabb ezredek özönlének az utcákon keresztül. Erőteljesen hangzik fel a csapatok élén masirozó katonabanda zenéje. A masirozó legénység énekesével kíséri a muzikát, lelkesen és örvendezően. Ilyenkor astán megint van alkalom a csodálkozásra: „Az oly hadseregnek, mely egy évi hadviselés után még ilyen kifogástalanul jelenik meg, okvetlenül győznie kell!”...

És így nemcsak rokonszenvet sikerült szeresnünk, de sikerült ezt a rokonszenvet még el is mélyitenünk. A gondolkodó lengyel és a gondolkodó zsidó elem egyaránt védő jelvénynek tekintti a német lobogót a régi lengyel főváros fölött, mialatt a még meglévő orosz szimpátiák mindinkább vesznek és eltűnnek. Hogy is ne! Mi, németek megkíméltük gránátjainktól a várost, az orosz ellenben Varsó elensége gyanánt lepleződött le, mikor a Visztulán tulról lövöldözni kezdte a németek által meghódított Varsót.

Az orosz lövedékek teljesen feleslegesen és hasztalanul pusztították a parimenti utcák házait. Sőt, augusztus 9-én az oroszok még légi támadást is intéztek Varsó ellen s természetesen, hogy e támadások még jobban megrendítették a polgári lakosság egyre halványodó orosz-szimpátiáit. Még tegnap éjszaka is orosz repülők bombái hullottak a városra, rombolva és ölve. Az ember hasztalan kéri a pusztítás célját. Legfeljebb arra jó az egész, hogy a varsóiak még jobban lássák a különbséget a rendetlen orosz visszavonulás és a németek által fenntartott rend között.

H I R E K.

Tüzérpárba az Isonzonál.

— Fedezék olasz hullákból. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 19.

D. G. tüzéronkéntes az Isonzo melletti harcokról a következő érdekes sorokat írja aradi lokonainak:

— Az Isonzo mellett bizony meleg napok járnak. Nappal és éjjel, egyaránt szól az ágyu. Roham rohamot ér. Az olasz holttestek méter magasra hevernek drótsóvényeink előtt. Így megy ez már nyolc hét óta.

Este elkezd a tüzérség dolgozni. A nehéz olasz mozsarak és ágyuk ontják tüzüket nyolctíz órán keresztül. Az örökös ágyudörgés olyan, mintha rettenetes égikáboru volna. Minden olasz ágyu a mi lövészárkainkat lövi és az a szerencsénk, hogy csak kevés talál. Mikor azután azt hiszik, hogy gyalogságunkat gránát-és srappellesőjük megpuhította, megindul az olasz gyalogság. Kiugranak lövészárkaikból és kuszva közelednek a mieink felé. Drótsóvényeinkhez érve, kis baltáikkal, fogóikkal elkezdik azt szaggatni, pusztítani, hogy gyalogságunkon rajtaüsenek. Eber előőrseink azonban észreveszik őket s a következő pillanatban ezer és ezer golyó repül a találok felé. Hullanak, potyognak egyre... Már a drótsóvény mellett egymáson feküsznek a halottak és sebesültek, de még mindig jön újabb és újabb erősítés.

Atjárnak olykor a drótsóvényen is és megkezdődik az ember ember ellen való harc. Dolgozik a bajonet, a kés, lapát, balta, puska. A mieink is kiugranak az árkokból és rettenetes pusztítást visznek végbe támadóik között. Az ellenség tuloróban van s a mieink egymás után mennek egy hátrább álló lövészárkba, miise az olaszok elfoglalják az önként kiürített árkokat. Micsoda azonban csak néhány percig tart. Az olaszok előbbre törnek, hogy minél több lövészárkot vegyenek el tőlünk. Erre következik a magváltó tüzérségi srappellesőporunk. Kattognak a gépfegyverek, rettenetes pusztítást visznek végbe soraikban, a gránátok pedig az elfoglalt árkokat vágják szét. Zug, süvit a golyózápor. Elhallgat a tüzérségünk... A megrikított, összetört olasz sorok ellen ellentámadásba megyünk.

Hatalmas hurrá-kiáltás. A szembejövöket lekaszabolják. Erősebb tűz esetén a mieink levágják magukat a földre, három-négy olaszt halomra hánynak és azokból építenek bástyát védelmükre. Azokat maguk előtt tolvá, a régi árkokig hatolnak, beugranak és ha még találnak ott olaszt (habár legnagyobb része ekkor már vad futásban, lejevezve meneküli) rövidesen végeznek vele.

Igy van ez mindég. Hiába a tiszteres olasz erő, hiába a löszereparálás. Az olaszok egy fél lépést sem tudnak előré járni.

— Az Aradi Közlöny legközelebbi száma Szent István napja után, vasárnap korán reggel jelenik meg.

— A bródi polgármestert szabadlábba helyezték. Zágrábból jelentik: Bród város polgármestere, Benecavics István, továbbá Elegovics István dr. bródi ügyvéd, volt horvát országgyűlési képviselő és Kerdics István városi főkapitány július eleje óta vizsgálati fogságban voltak azzal a váddal terheltlen, hogy kémkedtek Szerbia javára. A vizsgálat igazolta a vádalaptalanságát, mire a zágrábi honvédkerületi bíróság az eljárást beszüntette és mindhármukat szabadon bocsátották.

— **Gotterhalte és Himnusz.** Temesvárról jelentik: A temesvári tisztikar tegnapi diszebédjén Hess altábornagy beszéde után a jelen volt tisztek énekelték először a Gotterhaltet, azután pedig a Himnuszt. Ezt aztán még a főtisztosági katonák is együtt énekelték a tisztekkel. Nem feltűnő, nem különös dolog ez, csak éppen érdemes a megemlékezésre. A Himnusz a tiszti ebéden. Nem az idők jele ez, hanem a megértésé, amelynek ideje végre itt van. — Aradon még várát magára, mert amint tudott, a várban augusztus 17-én este a király születése napján rendezett kivilágítás alkalmával a katonai zenekar a Gotterhaltet és német dalokat játszott, a Himnuszt nem.

— **Pénzadományok a Vörös Kereszt Egyesületnek.** Újabban a következő adományok érkeztek a Vöröskereszt Egyesületnek: Cukor László és neje Weisz Endre ravatalára szánt koszoru megváltása címén 20 korona, Klein Sándor Weisz Endre ravatalára szánt koszoru megváltása címén 10 korona, Gyulavarsándi községi tucsu alkalmából rendezett táncvigalom tiszta jövedelme 20 korona, Parecz Béla dr. 50 korona, Lanczer Jakab Máv. mozdonyvezető két szép nagy tollpárnát adományozott sulyos sebesültek részére. Az adományokért ez uton mond hálás köszönetet Vásárhelyi Janka elnök.

— **Olcsóbbak az élelmiszerek Bécsben,** Bécsből jelentik, hogy ott egy-két nap óta tetemesen csökken egyes élelmiszerek ára. Már a kora hajnali órákban ellepek férfiak és asszonyok nagy szákkal a hátukon a Naschmarkt és nagyban szerzik be a szükséges élelmiszereket, a kicsinbeni eladás a császárváros egy-két forgalmas utcájától eltekintve majdnem teljesen szünetel. A legtöbb kofa be is szüntette az utcai eladást. A gyümölcs és a főzelék ára néhány nap óta az áraknak mintegy harmadrészével csökkent, a citrom ára — egyik félékkel a piaci spekulációnak — száz percenttel lett olcsóbb. A sertésvásáron is élénk az olcsóbbodás, négy-hat fillérrel csökkent az ár kilogrammonként.

— **Félnapi munkaszünet Szent István napján.** A kereskedelmi miniszter ma a következő távirati rendeletet küldötte Varjassy Lajos polgármesternek: A mai napon akként rendelkeztem, hogy további intézkedésig az ország egész területén az ipari és kereskedelmi árusítás és az elárusított cikkek házhoz szállítása a törvényes munkaszünetnapokon, tehát Szent István napján is déli 12 óráig, a napi élelmiszeri cikkek árusítása pedig a tulnyomólag ezek árusítására berendezett üzletekből ezenfelül este 6 órától kezdve végezhető arról a törvényhatóságot a Szent István nap közelségére való tekintettel az érdekeltekkel való megfelelő közlés végett már előzetesen táviratilag is értesitem.

— **A vak katonáknak.** Az aradi gyógyszerésztestület Kossuth Pál elhunyt gyógyszerész ravatalára szánt koszoru megváltása címén 30 koronát küldött hozzánk a vak katonák számára. Rendeltetési helyére juttatjuk. — Steinhardt Mór dr. Weisz Endre ravatalára szánt koszoru megváltása fejében 20 koronát adott a vak katonáknak. Rendeltetési helyére juttatjuk.

— **Kiábrándultak a háborúból az olasz önkéntesek.** Az olasz hadiönkéntesek hamarosan kijózanodtak a győzelmi mámorukból. A „Gazette de Lausanne” milánói tudósítója írja:

— Lépten-nyomon találni a kávéházakban és vendéglőkben önkénteseket, kiknek szálamraméltó állapota ékesen beszél a kiállott szenvedésekről. Ha kérdezzük őket miért jöttek vissza, azt felelik betegek és tábori szolgálatra alkalmatlanok. Jellemző egy ilyen visszatért önkéntes elbeszélése:

„Egy alpesi zászlóaljba osztottak bennünket”, beszéli a katona, aki sebesülten jött haza és 2000 méter magasan fekvő állásba parancsoltak. Egyenesen herculesi erő kell hozzá, hogy a követeléseknek, melyeket ez az élet állít az embernek, eleget lehessen tenni. Ha ez az erő hiányzik, föltétlenül meg kell betegednünk. Alpesi katonáink természetesen rendelkeznek e fölött az erő fölött és így el is bírják a megerőltetéseket. Ha valamely állásba vonultunk, mire felértünk teljesen ki voltunk merülve; az alpinik ezzel szemben oly frissek voltak, mintha csak valami kirándulást tettek volna a hegyekbe. Ha elérkezett az alvás ideje, mi önkéntesek nagyon kománynak találtuk fekvőhelyeinket. Alig voltunk képesek elaludni, mert izgatott idegeink nem engedtek nyugodni. Az alpesi katonák azonban ott, ahol éppen álltak ledobták magukat a földre és már is mint mormotók aludtak. Mikor végre nagynehezen sikerült a szemünket lezárni, hirtelen riadóval keltettek bennünket. Ilyenkor az éjszaka kellős közepén keskeny, alig kitaposott utakon kellett másznunk, míg végre napkeletkor elértük a lövészárkot. A tiroli lövészek kihasználják kedvező állásukat és mindenkit, aki közeledni próbál, lelőnek. A mieink nem mozdulhatnak ki árkaikból, különben a biztos halál torkába rohamának. Mert ezek a tiroliak egyenesen mesterlövők, akik sohasem tévesztenek célt. Így aztán alig van alkalom nappal valami élelemhez jutni. Ha az alpino éhes, kivesszi zsebéből száraz kenyéret és föltételnek dohánylet fröccsent rá. (!) Mi undorodtunk ettől és nem tudtuk az utalat érzését leküzdni. Az alpinik csak mosolyogtak előkelőségünkön és úgy ették kenyerüket, mint a legpompásabb csemegét. Ha elfogyasztották csekély készletüket, cigarettacsutkákat dugtak fogaik közé és összebb húzták nadrágszíjaikat. Mi azonban, akik nem vagyunk ilyen megerőltetésekhez hozzászokva, rettenetesen szenvedtünk. Ha végre sikerült egy darabkát előre jutnunk, reméltük, hogy néhány napig pihenhetünk. Ilyenkor azonban rendszerint már a következő reggel keserű csalódás ért: élelmiszer-szállítmányt kellett a völgybe kísérenünk. Visszafelé jövet rendszerint még kerülőt is kellett tennünk, hogy a télre készülő fedezékekhez szükséges köveket magunkkal cipöljük. Bár erőnk már teljesen fogytán voltak, mégis ránk raktak már több mint 20 kilónyi szikladarabokat. Így néz ki a modern háború. A valóságban egészen más, mint harctérre indultunkkor gondoltuk. Hogy valaki a háboruban hasznos lehessen, különös tulajdonságokra és nagy edzettségre van szüksége. Nem mindenki tud az itteni feladatnak megfelelni. Tőlünk, önkéntesektől mindenesetre olyan teljesítményeket követeltek, melyek erőnket meghaladták és beteggé tették.

— **Betörés a gáji templomba.** A gáji római katolikus plébánia hivatal ma reggel feljelentést tett Rámer István gáji rendőrkapitánynál, ismeretlen tettes ellen, aki az új folyamán a gáji római katolikus templomot kifosztotta. A betörő a torony alatt lévő első ablakot feltörve jutott a templom belsőjébe, ahonnan a perselyeket s egyéb ezüst tárgyakat vitt el. A plébánia kára körülbelül kétszáz korona lehet. A

rendőrség megindította a nyomozást a templomosztogató kézrekerítése érdekében.

— **Az Aradi Közlöny hirdetői a Szent István-napi számban.** Az Aradi Közlöny Szent István-napi száma nemesak szövegrészében nyújt olvasóinak többet, mint bármely más lap, hanem az újság elterjedtségét és hirdetőseinek hatását bizonyítja az, hogy a hirdetőnk nagy tömege sietett Szent István-napi számunkat felhasználni és a közönséghez szólani. A háború közgazdasági viszonyainkat is erősen sulytja, de Arad erős piacát fényesen igazolja az a kirdetőtábor, mely az Aradi Közlöny melléjében toborozódott össze. Hirdetőnk névsora a következő: Apolló Színház, Bittenbinder Konrad kalapgyártó, Osizmadia Vilmosné söresarnoka, Deutsche Löw Róza aszurozó vállalat, Dengl Lajos, Décsi Géza papírkereskedő, Első Aradi Sertésüzem, Előny Lipót fia szállító, Földes Kelemen és Hehs Vilmos gyógyszerész, Fleischer Testvérek vas- és rézbutorgyár, Färber Lajos nagykereskedő, Gázi Károly vas- és rézbutorkészítő, Gallér Anna gyümölcskereskedő, Gábor Mialós cukorkakereskedő, Hirschel Dávid és Fiai szesz-nygykereskedő, Fácso, Hungaria kávéház, Hammer Vilmos korékpár- és varrógépraktára, villanyvilágítási vállalata, Hőnig Ottó szivattyúgyár, Harlanyszövedő, Hajós Arpád gyógyszerész, Jacobi Gyula v. z. fogtechnikus, Kovács Soma és Társa gépkereskedő, Kalmár József villanyszerelési vállalata, Körösvölgyi Pálakraktár, Kalmár Endre burgonyakereskedő, Káli Ferenc zöldség- és gyümölcskereskedő, Kerpel Izó könyvtáraskereskedő, Márton vízvezeték-szerelő, Marty cognagyár, Világos, Madame Reich fűzőkülönlegessége, Magyar szalmaanyaggyár r. t., Mairovitz Mór és Fia fatermelők Máriaróza, Matteino polsokartó vállalat, Neuman Testvérek műmalm, szesz- és élesztőgyárosok, Neuman M. ruhatelepe, Oravetz Miklós fakereskedő, Pichler Sándor könyv-, papír és írószerekkereskedő, Palkó László szőlőgazdasága Pankola, Reich B. Károly Fia és Társa, Erdélyi és Bacskaí Ipaáraktár, Rozsnyai Mátyás gyógyszerész, Soidner Barnát és Fia fa- és mésztermelés Marosborsa, Solymos Testvérek gépgyára, Steiner Ferenc és Goldschmidt Sándor gabonakereskedő, Szilágyi Albert hangszerkészítő, Szántó Mór és Társa férfi és fiuruhatelepe, Szegedi Deák-Otthon, Uránia Színház, Vojtek és Weisz drogéria, Weisz Huzó fényképészeti műterem, Zimmermann Ignác diszmu- és játékkészlet.

— **Honvédsir a kraszniki temetőben.** Egy aradi katona, a ki most orosz földön harcol, a kraszniki temetőben a következő sírfeliratot találta egy keresztán:

In Memoriam!

A kraszniki dombok testünk temetője,
Innen szállt a lelkünk a csillagos égbe,
Sirhantunk a szellő öleli, csókolja,
Mezei virágot hord rajta koszoruba.
Nagy orosz földnek itt minden kiesi röge,
Vérünkötl harmaton, vérünkkel bevetve,
Sarjadjon belőle diadalmas béke
S a magyar honvédek örök díszsége
1915. július hónap 18. 40 halott.

— **Köszönetnyilvánítás.** Ofelsége születésnapja alkalmából résztünkre rendezett délutánt nem mulaszthatjuk el a kórház önkéntes ápolónőjének Darvas Susuka és az őt támogató Karoliny igazgatónének hálás kifejezése mellett megköszönni, kik fáradságot nem ismerve, ezen nap emlékéit előttünk örökké emlékeztetessé tették, amennyiben gondoskodtak, ezen a napon nemesak pompás ételek és italokról, hanem rég nem hallott élvezetes cigányzenéről, melyet Almay Laci közkedvelt zenekara szolgáltatott. A tanítókörözési sebesültek és betegek.

— A stramm fiu. F.-ök vásott, összeférhetetlen gyermekükből — ki — egyébként mint egyetlen fiu — egyben a család büszkesége volt, mint a gyermeket akartak nevelni, miért is már 14 éves korában egy olyan internátusba adták, ahol a leghigorúbb felügyelőt alatt volt és katonai szabályok szerint oktatták. A fiu 18 éves korában olyan stramm volt, hogy akár egy őrmesterrel is felvehette volna a versenyt. Amikor sorozták, úgy állt a mérce alatt, mint egy atléta és amidőn az orvos elé kellett mennie, úgy lépett ki, mint ahogy a német katonák szoktak, amikor egy tábornok előtt vonulnak el...

— Alkalmas! — mondta az orvos rövid vizsgálat után és a már annyira is jól katoná boldogan és büszkén, kidüllesztett mellal sietett haza, ahol előre bizonyosra vették, hogy a gyerekek „tauglich“ lesz.

Jött a bevonulás ideje. És itt kezdődik a fiu életében az a felvonás, amikor a szülők megdöbbenve arról győződtek meg, hogy a „katonai“ nevelés esődöt mondott. Az első aki elkésett a jelentkezésnél: az ő volt.

Ezenkívül a baklövészek egész sorozata következett. Ha korábban kellett felkelni, elaludt, ha azt parancsolták, hogy szaladjon, kijelentette, hogy ezt neki nem szabad tennie, mert szivdobogást kap, ha a katonák egy mélységet ugrottak át, abba ő bele esett, ha magaslatra másztak, lecsuszott onnan és végül ha valamire elméletileg — különösen németül — felelni kellett, erre képtelen volt s így tovább. Szóval a katonailag képzett katoná nem vált be. A szülők kétségbe esetten vettek tudomást gyermekük ügytelenségéről, de azért azzal biztatták saját magukat és másokat is, hogy az egész csak pech, majd a harcra jőva fogja tenni a hibákat.

Igy is történt. A verekedésről híres ifju a háboruban csakugyan — hogy úgy mondjuk — kiköszörülte a csorbát. Itt derekasan megállta a helyét. Amikor egyik ütközetben a harc olyan elkeseredett volt, hogy ember-ember ellen harcolt, egyik orosz a másik után küldte a más-világra és gúnyosan jegyezte meg:

— Ide haza az is baj volt, ha valakinek be vertem a fejét, vagy úgy vágtam képen, hogy két foga esett ki és megeregt az orra vére. A harcra legalább Isten igazában kiverekedhettem magam. Nem néztem, hogy hova ütök, hanem, hogy találjak... Sohse hittem volna, hogy a verekedésbe ki lehet fáradni. Most kipihenem magam; aztán visszamegyek az olasz harctérre. Csak egy baj van, hegyet mászni és árkot ugrani nem tudok, de majd csak megtanulom ezt is, aztán szaladni (a gyakorlaton ehhez se érttem) tanuljon meg az olasz!...

— Törököket fogtak Ópáloson. Szerdán délután 5 óra körül Ópáloson a hegyoldalon Lukácsy Lajos aradi ügyvéd szőlőjében a legmagasabb szerpentinén bokrok és fák mögött két ember a szőlő köfalán dolgozott, amidőn az utcán lármára, kiabálásra lettek figyelmesek. Lukácsy ügyvéd, hogy megijedjen a nagy lármát, lefelé indult, de már egy fordulónál lihegve futott elébe a hegyen felfelé három oly kinézésű egyén, mint az Aradon internált boszniai foglyok. Az ügyvéd megpillantásakor halálsápadtan, a fáradtságtól lihegve felemelték kezüket, annak jeléül, hogy megadják magukat és a hozzájuk intézett román és szerb kérdésekre csak ennyit feleltek:

— Nusulman — nusulman.

Pár perc múlva néhány román legény szaladt fel utánuk négy 33-as bakától kísérve, akiknek még oldalfegyverük sem volt, mert Ópáloson üdülő sebesültek és csak a kíváncsiság hozta őket a szökevények után. A katonák láttára a szökevények nagyon megrémültek s

összetett kézzel kérték, hogy ne bántsák őket. A katonák azután a község házára vitték a három szökevényt. Ezek eleinte roppant rémültek voltak, de amikor négy katoná kezét adott nekik láthatólag megnyugodtak. A szökevények Ópáloson dolgoztak valamelyik birtokosnál és onnan szöktek el.

— Újabb adományok a Ferenc-téri kórház sebesültjeinek. A Ferenc-téri katonai kórház részére újabb a következő adományok érkeztek: Csepreghy Jenő huszárszázados 50 kor., Kell Lipót dr 20 kor., Löffler Jakab 20 kor., Czukor Lászlóné 20 kor., Szabó Albertné 20 korona. Elelmicikkeket adományoztak a következők: Dr. Nagy Sándorné, Révész Adolfné, dr. Éles Bólané, Szabó Albertné, Fodor Gyuláné, Löffler Jakab, Spitz nővérek, Steinhardt Ersei, Czukor Aranka, Czukor Lászlóné, Stauber József, Mellinger Józsefné, Dózsa Dezső, Hoffmann Adolfné, Vörös Henrikné, Leopold Zeigmond, Rámer Istvánné, özv. Schulhoff Károlyné, Brandeis Henrikné, kunágotai Vajda Zeigmondné, Éles Arminné, Brassi Simonné, Lusztig Armin, Kálmán Jenő Budapest. Az adományokért ezúton mondanak hálás köszönetet a kórházat vezető vöröskeresztes urhölgyek.

— 200 gyermekkosci érkezett most Fischer Nagy áruházába, melyeket még a régi árban képes a cég a tisztelt vevőközönség rendelkezésére bocsátani! Fischer Áruház a Szabadság-téren. 227

— Értesítés Jakobi Gyula vizsgázott fogtechnikus műtermét Eötvös-utca 17. sz. alatt f. hó 20-án ismét megnyitotta és a n. é. közönség szíves pártfogását kéri. 3037

— Használt és új tankönyvek Krausz Paulinnál, színházépület.

— Megérkeztek a törhetetlen uborkás és befőttes üvegek. A világhírű „Rex“ patent befőttes üvegekből állandóan nagy raktár. Keretezés és üvegezés legelőssőbban eszközöltetnek Fischer Mór Arad, Andrassy-tér 25. Telefon szám 568. 3003

— Régi levélbélyegeket és levelezéseket, különösen magyarokat 1871—74-es évekből és osztrákokat 1850—58-ból; továbbá teljes bélyeggyűjteményeket, festményeket és egész könyvtárakat jó áron vesz Kerpel Izsó könyvkereskedése. 193

— Használt iskolakönyvek tartós, jó kötésben féltárban kaphatók Kerpel Izsó könyvkereskedésében. Ugyanott új iskolakönyvek is kaphatók. 193

— A papír, mint fűtő és szénanyag. A fa árak óriási megdrágulása mindenkinek nagy gondot okoz, vajon hogyan lehet félre a tüszelő anyag szükségletet gazdaságilag előnyösen fedezni, vagy legalább a magas árakat némileg olcsóbbá tenni. Nagy segítségre van e kérdés megoldásában az a körülmény, hogy a selejtes, hulladék-újra és egyéb papírokat jól lehet használni tüszelő anyagnak. Egy napig a papírokat vízben áztatjuk, azután gombócförmára összenyomjuk és megszáritjuk. A száradás után ez a papírananyag éppen olyan jó fűtőanyag, mint a szén. A papírgombócok nem égnak lánggal, hanem, mint a szén izzanak. A drága tüszelő anyag mellett sokat megtakarítanak, ha a fűtésnél erre a célra megfelelő, olesó hulladék-papírt használnak. Ilyen hulladék-papír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában, hol 151. sz. telefonon is megrendelhető.

— Irógépeket, levélbélyeg-gyűjteményeket és egész könyvtárakat méltányos áron vesz Kerpel Izsó könyvkereskedése. 193

— Az „Aradi Közlöny“ egyes példányai Budapesten kaphatók Breuer Nővérek dohánytözsdejében VI., Teréz-körút 54.

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny“ részére felvételnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

— Az ismét megnyitott tábori postához való 35 dekás dobozok Kerpelnél. Viszontaladónak nagy árendmény. 193

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Bankos. Kívánsága szerint a lapot elküldjük. Máskor is szívesen látjuk.

Tábori posta. Tévedés volt, amely azóta rendbejött.

Legnagyobb ellenségünk. Az ételmiszérdrágítóknek ez a kis dörgedelem sentinek nem ártana és nem is használna egy cseppet sem, hiszen alaposabb és erősebb kezek sem tudnak gyökeresen gyógyítani ezen a bajon.

Vadász. Bécsben a következő vadászati lapok jelennek meg: Oesterreichische Forst- und Jagdzeitung, St. Hubertus Allgemeine Ost-Ung. Jagdzeitung, Jagd und Wild, Halali, Hugo's Jagdzeitung. Berlinben pedig: Deutsche Forst- und Jagdzeitung, Kugel und Schrot, Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen, Wild und Hund, Die Jagd, Der Weidmann.

Kereskedelmi. A kereskedelmi iskolák három évesek és négy középiskola elvégzését kell igazolni a felvételnél. Egy éves kereskedelmi tantárgy — tudomásunk szerint — Aradon nincs. A fővárosban hirdetnek különböző ilyen magántanfolyamokat, de azok megbízhatóságáról és hasznáról nem vagyunk tájékozva.

Titkos néz. A tárcát sajnálatunkra nem közölhetjük és kivételesen visszajuttatjuk, bár kéziratokat rendezni nem adunk vissza. A háboru alatt már olyan irányba terelődött az újságírók mestersége, hogy minden helyet az aktualitások és elsősorban a háboru aktualitások foglalnak el. Nem aktuális novellák közléséről tehát semmi biztatást nem mondhatunk.

1897-beli. 1. Ha mint egy éves önkéntes akar szolgálni: tessék a legsürgősebben beadni soroztatása iránti kérvényét az összes okmányokkal az aradi hadkiegészítő parancsnoksághoz. 2. Behívása valószínűleg az önnel egy korosztályhoz tartozó népfelkelőkkel együtt történik meg. 3. A parancsnokság címe Arad József főherceg-ut 10.

Kis leány. Nem jó helyre fordult. Hogy mit tegyen, mikor halálosan szerelmes egy „fess“ sebesültbe és az már többször megcsókolta?! Ejnye, ejnye! Vagy magának, vagy a csokolózó sebesültnek sürgősen a mamához kell fordulnia. Ilyen ügyekben nem ér semmit a szerkesztőségi tanácsadó.

Fői Pétervárra! Ettől az ódától a legvéresebb fantáziával felruházott oroszfiúnak is elmegy a gusztyusa, hogy tovább is Pétervár elfoglalásáról álmodjon. Hogy mit tegyen versével, ha nem találjuk alkalmasnak a közlésre? Fordítsa le orosz nyelvre és küldje el a cárnak, Talán neki is elmegy a gusztyusa Pétervártól!

H. Tamás. Önnel van igazsága. A harcra levező csapatok a katonai táviró útján értesülnek a nagyobb hadieseményekről. Azt, hogy Lublin, Varsó, Kowno elesett, hogy a tengeren egy nagy olasz hajót elcsúszasztottunk, hamarabb tudják a doberdói fennsíkon vagy a Zlota Lipa mentén, mint Aradon.

Néni. Miután az csak Conan Doyle történetekben olvasható, hogy Sherlock Holmes, miközben a morfinizmus felekendőt elegáns mozdulattal a bal felső karjába szúrta és szemével a Baker-streeten ügyelgő Indiát járt volt tengerész altiszt cipőjén a chelsea-i mészakőpor nyomait tanulmányozta, nyugodtan felnyult a könyvespolcra és levette a „Híres angol betörők lexikonának“ Crewes-Hawthorne kötetét: nekünk azonban még a híres magyar betörők lexikona sincs meg. sőt ilyen lexikon nem is jelent meg, mely sajnálatunkra nem tudjuk felsorolni, hogy kik voltak a XX. század legnevezetesebb magyar betörői.

Pitvaros. Gyanusnak talált postai küldemények — elsősorban külföldről, vagy hadművelési körzetből érkezők felbontására külön megbízott postahivatalok vannak, a melyek a felbontott levelet a felbontás hivatalos meglőrtéutét igazoló papírszalaggal újból lezárják. Nem hisszük, hogy

az ön által kért postahivatal jogosítva lenni levelek felbontására és ha azt tapasztalja, hogy felbontott levelei tartalmáról közlések történnek meg, nemcsak a postaigazgatóságnál, hanem levéltitok megsértéséért a büntető bíróságnál is panaszt tehet.

TANÜGY.

(—) A városi zeneközpont Aradon Batthyány-utca 26. sz. a. I. em. helyiségében eszközli a f. évi beiratásokat és pedig szeptember hó 1. 2. 3. d. u. 3—5 óráig. A tanítás 4-én veszi kezdetét. Beiratkozni lehet zongora, hegedű, gordonka, fuvó-hangszer, cimbalom, ének- és zene-elmélet tanszakokra. Beiratási-díj 10 kor., tandíj egész évre 60 korona. Kérvényeket előzetesen az iskola gondnokánál (Ehrbar Henrik-nél) lehet benyújtani ott az iskolába. Arad, 1915. aug. 16-án. Institoris Kálmán, kir. tan., ny. polgármester, elnök. 3060

(—) A női kereskedelmi szaktanfolyamba jelentkezők még felvehetőek. Beiratás naponta 4-től 5 óráig az Aradvárosi Felső Kereskedelmi Iskola igazgatóságánál.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.*

Lukács Emil, Lövinger Rózsi és gyermeke: Gladys, Lukács Zsigmond és neje, valamint gyermekeik: Ferike és Gizike, úgy a saját, valamint az alulírottak és a rokonság nevében mély fájdalommal jelentjük, hogy imádkozott drága jó édes anyánk, a jószákos, bájos nagymama, a hű testvér és jó rokon

özü. Lövinger Ferencné

szül. Steinnitz Nina

folyó évi augusztus hó 18-án este 7 órakor, nemes életének legszebb évében váratlanul elhunyt.

A legönfelelősebb, a leggyöngédebb édesanyját vesztettük el a drága elhunytban, kinek tele volt a szíve jószággal s minden szava, minden tette csuppa szeretetet volt.

Drága halottunkat folyó hó 20-án délután 8 és fél órakor fogjuk Deák Ferenc-utca 42. szám alatt lévő lakásunkból az 1. sz. sírkertben örök nyugalomra helyezni.

Emlékét mindig szeretettel és kegyelettel fogjuk megőrizni!

Arad, 1915. augusztus hó 19.

Donát Jánosné szül. Steinnitz Malvin, Szirmai Lajos, Steinnitz Gyula, testvérei. Donát János, sógora. Öv. Steinnitz Sándorné, Steinnitz Gyuláné, sógoróné.

Fölvétel a BOHN-féle „Szegedi Deák Otthonba”

mint internátusba. SZEGED, Tisza Lajos-körút 43. szám.

Az internátusba felvételtnek főgimnáziumi, főreáliskolai tanulók, vallás és nemzetiségi különbség nélkül, továbbá azok, kik a felső kereskedelmi, polgári vagy elemi iskolát óhajtják látogatni. Ellátást díj isk. évre 550 korona. Az internátusnak különösen berendezett kávémeletes palotája van, ahol a növendékek szakszerű felügyelet alatt állanak. A kereskedelmi iskolások stessenek, mert kizsárolnak. Minden további felvilágosítást készséggel nyújt a tulajdonos. Bohn Károly, igazgató.

* Az ezen rovat alatt közöltökért nem vállalunk felelősséget.

Arad város közönsége

figyelmét felhívjuk, hogy lisztszükséglete fedezésére

Arad, Gyár-utca 7 sz. a.

modern hengermalmunkban

buza és rozs vándorlást vállalunk. ≡

Kitűnő minőségű őrlmények és gyors kiszolgálás. 3057

Első Aradi Sertéshizlító Részvénytársaság Hengermalma.

NE DOBJA EL

mult évi használt iskolakönyveit!!

1/4 ÁR ráfizetéssel becserelém az új tanévbéli bármely osztályura.

Décsi Géza könyvkereskedő Arad, Forrai-u.

Spiritismus. Teosofia.

Most jelent meg Hét probléma

az okkultizmus köréből

oim alatt, írta Nérel Ödön, egy könyv, mely összefoglaló magyarázatokat tartalmaz az életrejtélyek egynemelyikéről, a következő címek alatt:

1. Az igazság a hit és tudomány megvilágításában. E fejezetben szerző megkísérli a két ellentétesnek látszó irányzat összeegyeztetését.
2. Az emberi lény felosztása. (Az okkult jelenségek osztályozása és magyarázata.)
3. A következő létformában való élet. Tartalmazza ennek a kérdésnek gyakorlati példákkal való szemléltetését és magyarázatát.
4. Az okozati törvény.
5. Az ujrászületés problémája.
6. A fizikai test felépítése és fentartása okkult értelemben.
7. Az ur imájának okkult magyarázata.

A könyv kapható 4 koronáért

Budapesten:

Pfeiffer Ferdinánd-féle könyvkereskedésben IV. ker., Kossuth Lajos-u. 7. sz.

Aradon:

Kerpel Izsó és ifj. Klein Mór könyvkereskedőknél, 3088

KERPÉL

IZSÓ

Könyv-, zenemű- és papir-nagykereskedése, műkereskedése, kölcsönkönyvtára és zeneműkölcsonzó intézete

ARADON.

Minden újdonság raktáron.

Antikvár könyvek és hangjegyek.

Egy millió ritka bélyeg raktáron.

Tábori dobozok nagy készlete. Viszonteladóknak nagy ár- engedmény.

Irodai szerek és kellékek elsőrendű minőségben. Különlegességek.

Kitűnő szénpapiros írógépszalagok és kellékek. Használt és új írógépek raktáron.

Papir- és írószer árukból viszonteladóknak nagy ár- engedmény.

Veszek a legmagasabb áron egyes könyveket, egész könyvtárakat és levélbélyeggyűjteményeket. Ugyiszintén újabb és régi festményeket is.

Vidéki megrendelések a legpontosabban intéztetnek el.

Kiváló tisztelettel:

Kerpel Izsó.

Aradtól a magyarbarát Szófiáig.

(Aradmegyei banktisztviselő levele a bolgár fővárosból. — A román üzleti érdekek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 19.

Schmaler János aradmegyei banktisztviselő, aki az egyik legnagyobb bolgár bank tisztikarához tartozik, nemrégiben tért vissza hazulról a bolgár fővárosba. A Banque Générale de Bulgarie, amelynek szótiai tőintézetén kívül Bourgasban, Dedeagatchban, Philippopolisban, Ruszosukban és Várnában vannak fiokjai, mint több más bolgár pénzintézet, szívesen alkalmaz magyar banktisztviselőket, akiknek a szótiai pénzügyi körökben az a hírük, hogy kitűnő munkakerők. Schmaler Aradtól a bolgár fővárosba Románián át tett utjáról érdekes impressziókat közöl az Aradi Közlönyhöz küldött levelében.

A levél, — mint minden kültől érkező, keresztülment a határon a postai cenzurán: felbontották, de miután semmi tilalmasat nem találtak benne, kézbesítették. A romániai viszonyokat és a bolgár hangulatot híven festő tudósítás a következő:

Szofia, 1915. augusztus közepén.

Közelmúltban jöttem el ide aradvidéki otthonomból s ismerve az Aradi Közlöny olvasóközönségének érdeklődését Bulgária hangulata iránt, küldöm e tudósítást.

Más ut jelenleg nem lévén, Románián át utaztam ide és így Románia hangulatáról is sikerült valamelyest tájékozódnom. Romániában minden csöndes; készülődésnek nyomát sem lehet látni. A románokról néha elterjedő riasztó hírek alaptalanok. Románia ma egy nagy üzletember. S amint üzleti érdekei kívánják, úgy forgatják köpenyegüket. Erre lehet visszavezetni a különböző kormányintézkedéseket, melyek látszólag néha az oroszok, néha meg mi ellenünk irányulnak aszerint, hogy honnan szándékoznak préselni. Ilyen intézkedés például az is, mellyel a Törökországba szánt munició átvitelét akarják megakadályozni. Hogy mi a céljuk ezzel, még nem egészen ismeretes, annyi azonban tény, hogy komoly akcióról, valamelyik hadakozó fél mellett, vagy ellen egyelőre szó sem lehet.

Bulgária hangulatát illetőleg teljes reménnyel nézhetünk a jövő elé. Egészen jogos az a felfogás, mely a bolgárokat barátainknak tekinti. Mutatja

ezt hadvezetőségünk azon intézkedése is, mely szerint a szerbekkel elfogott macedóniai bolgárokat a tozságból szabadon engedik a visszaküldik ide Bulgáriába. Személyesen volt alkalmam beszélni a napokban érkezett ilyen volt szerb katonákkal, kik a magyar-román határig ingyen, onnan pedig a budapesti bolgár konzulátus költségén utaztak.

Bulgária teljesen a központi hatalmak által elért sikerek hatása alatt áll. Már azelőtt is velünk szimpatizáló, komoly, nyugodt bolgároknál Varsó és Ivangorod elfoglalása valóságos örömmujongást váltott ki. Ép jókor, most, amikor az entente képviselői tárgyalnak a kormánnyal, jött mintegy ütökártyaként a központi hatalmak fegyvereinek fényes győzelme az oroszok felett. A kormány, (mely nyílt titok: a központi hatalmak felé huz) tárgyal ugyan a négyes szövetséggel s dacára annak, hogy a tárgyalások menetéről semmi sem szivarog ki, általánosan tudott tény, hogy az entente nem fog eredményt elérni. Bulgária éppen ellenkező irányban koncentrálja csapatait s építi utjait, mint amely irányban az entente szeretné.

Nem mutatkozik itt semmi hajlandóság azíránt, hogy az ententének kikaparják a tüzből a gesztenyét, olyan területi kompenzációkért, melyek nincsenek is az entente birtokában. Bulgária Törökországtól anélkül, hogy támogatná az ententeot, is meg fogja kapni a dedeagacsi vasuti vonalat. Macedónia annak a részéről, amelyre Bulgária aspirál, Szerbia és Görögország nem akar lemondani, tehát az entente területi kompenzációja csak papiroson volna meg. Ha Bulgária tényleg birtokába akarja venni Macedóniát, csak fegyveres erővel tárná megtenni (amit, mint a jelek mutatják valószínűleg meg is fog tenni) ehhez pedig nincs szüksége lekötelő szövetségre az entente-tal szemben. Nagyon jól tudják ezt itt, s így érthető, hogy a központi hatalmakal szimpatizálnak, melyekhez Bulgária érdekei amugy is nagyreszben tűzik.

Bulgária ma készen áll, ágynik csöve, szuronyaik hegye, karjdaik éle a testvéreiket elnyomó Szerbia felé irányul; joggal remélhetjük, hogy talán rövid időn belül, mint nyílt szövetsége-sünket ünnepehetjük.

A becsület mezején.

(Aradiak a hadilevéltár emlékművében.)

— Etesett hőseink arcképcsarnoka.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 19.

Az állam kötelessége, hogy munkaképességű lett harcosairól gondoskodjon, az uralkodó joga, hogy különös érdemeket és szolgálatokat megjutalmazzon. Ezek mellé csatlakozik a társadalomnak az a szent kötelessége, hogy megemlékezzen mindazokról, akik a háború után már nincsenek többé, akik életüket a haza oltárán áldozták fel. — E szép szavakkal vezet be a bécsi császári és királyi hadilevéltár azt a hatalmas munkát, melyet a „becsület mezején” elesett hősek emlékének akar szentelni és amelynek első két kötete most került ki a sajtó alól.

A legfelsőbb hadvezetőség adta a gondolatot a hadilevéltárnak, hogy örökítsék meg mindazoknak az emléket, akik a harcmezőkön elesetek, vagy a harctéren szerzett sebeik, esetleg betegségük következtében utóbb elhunytak. A gondolat szép és a keresztülvitel igen egyszerűnek látszik. A megvalósításnál azonban nagy nehézségek merültek fel. Mindenekelőtt az óriási tömeggel kellett megbirkózni. Még soha nem volt háború, amely az embervérnek olyan tengerét és életáldozatnak olyan heketombáit követelte volna, mint a most vívott világháború, amely csaknem egész Európát lángba borította és amelynek véres fátylaja bevilágítja valamennyi világrészt. Elháríthatatlan nehézségekbe ütközik már az a terv is, hogy felsoroljuk az elesett vitézek nevét egytől-egyig és csak a békekötés után válik lehetségesé, hogy e tekintetben teljes és igazságos képet tudjunk nyerni.

Az a kegyelet és a gyászoló szíveket közelről érintő terv, hogy az elesettek nevén kívül arcképeiket is közölje és az utókor számára megörökítse a kiadandó munka, szintén többlet nehézségbe és akadályba ütközött. Nem is gondoljuk el, hogy mennyi bajjal járt az elesett hősek arcképeinek megszerzése. A hadilevéltár először a sajtó útján közzétett felhívással akarta megszerezni a szükséges fényképeket azonban csak igen keveset kapott. Több eredménye volt annak az akciónak, amelyet az osztrák Landwehr-minisztérium kezdett: minden pót-csapattest feladatává téve, hogy a keretbe tartozó elesettek arcképeit és ami nem kevésbé fontos, életrajzi adatait is szerezzék be. A hadilevéltár igazgatósága most azon fáradozik, hogy a közös hadügyminisztériumot és a magyar honvédelmi minisztériumot is hasonló lépések megtételére bírja, ami azután biztos és erős alapot teremtené a tervezett emlékművénél.

Valószínű, hogy még így is lehetetlenség marad egyelőre elesett hőseink teljes arcképcsarnokának összeállítására, azonban a kiadó hadilevéltár be is éri most azzal, ha legalább a tisztek és tisztjelöltek közül hősi halált haltak hiánytalan panteonját állíthatja össze, egyidejűleg pedig igen természetesen közli kivétel nélkül a hozzá eljuttatott képeit az elesett legényeségi állománybeli vitézeknek is. A hivatalos munkánál egyébként elengedhetetlen pontosság ezúttal nem volt szigorúan betartható. Igen sok adat, dátum csak a hozzátartozók bemondásán alapul, amely k hitelességét ellenőrizni megfelelő forrás hiányában nem lehetett. Ugyanigy áll ez a helységnevekkel is.

Az itt elmondott elvek teljesen kifejezésre jutnak az egyszerű és megkapó kiállítás két füzetben, amellyel a hadilevéltár megkezdte a

nagy munka közzétételét. Az első két füzet 250 oldalán közel háromezer elcsúszott név és rövid életrajzi adatait olvashatjuk és az oldalak szegélyét körülbelül kilencszáz kép díszíti. Az egyes füzetekben betűrend szerint következnek egymás után a nevek: nincsen válogatás és nincs tekintet a rangra: ott olvasható például Froreich Ernő altábornagy — a háboru első hónapjában tragikus halált halt lovashadosztályparancsnok neve Fröhnel Adolf tartalékos káplár és Fuchs Ernő egyéves dragonyosönkéntes között. És így van ez a fényképekkel is: egy hadiönkéntes nyitja meg a sort és válogatás nélkül következnek utána a kadétaspiráns, dragonyoszászlós, tartalékos főhadnagy.

Nevezetesebb katonáink közül az első füzetekben megtalálható Froreich altábornagyon kívül Holzhausen Lajos Deutschmeister ezredes, Majer Béla a 14-es huszárok ezredese, Muhr Ottmár ezredes, Limanova hőse, az Uzsoknál elesett Szivy Sándor alezredes, aki a 8. népfelkelő gyalogezreddel a háboru elején Aradon is hosszabb időt töltött, Horthy Szabolcs főispán tartalékos huszárfőhadnagy és még sok törzstiszt képe. Meghatóan érdekes a 76 esztendőse, Havlik Ferenc fővadász képe, akit magas kora sem tartott vissza attól, hogy az aradi 28. tábori vadászászlóaljba ne jelentkezzen hadiönkéntesnek. Ez volt az öreg vadász harmadik hadjárata. A déli harctéren esett el hősiességgel harcolva.

Aradi ismerősök után böngészve a hősök megrázó és büszkén fölemelő albumában a következő nevek akadnak:

Földényi Mihály az 5. gyalogezred századosa, született Aradon 1880-ban, elesett 1914. szept. 8-án Galiciában százada élén.

Georgievich Manfred a 28. vadászászlóalj főhadnagya a repülőosztályhoz beosztva, mint a 14. repülőszázad tábori pilótája. 1914. augusztus 26-án lezuhant Lembergben.

Guller György a 28. vadászászlóalj vadásza. Elesett 1914 szeptember 9-én Boljeveinél.

Hirschl Ignác a 33. gyalogezred gyalogosa, 29 éves. Született Pécskán. Elesett 1914 szeptember 11-én Homonnán.

Kovács Lajos Géza a 7. lovagló tüzérszázad zászlósa. Elesett 1914 október 13-án Stary Sambornál.

Leist András a 28. vadászászlóalj századosa. Hősi halált halt a déli harctéren.

limanovai Muhr Ottmár a 9. huszárezred ezredese és parancsnoka. Született Aradon 1860-ban elesett 1914 december 11-én hősiességgel utközetben a galíciai Limanovánál.

Rajka Miksa a 28. vadászászlóalj vadásza. Elesett Drenovac—Pricinovic melletti harcokban.

Ruck János a 3. huszárezred századtróbitása. Elesett Kamionka-Strumilovánál 1914 szeptember 21-én.

Wirth Fülöp a 33. gyalogezred címzetes káplárja. Elesett Jankównál 1914 október 21-én.

Bora György a 28. vadászászlóalj vadásza. Elesett Boljeveinél 1914 szept. 9-én.

Földes Henrik a 33. gyalogezred egy éves önkéntes címzetes káplárja. (volt aradi újságíró) Született 1894 április. Elesett 1915 márc. 29-én egy galíciai utközetben. Eltemették Zubensko községben.

Korcsok Illés a 3. Hadik huszárezred huszárszája. Elesett 1914. aug. 31-én Sándoregyházánál.

Mogrs János a 28. vadászászlóalj vadásza. Elesett 1914 szept. 9-én Boljeveinél.

Pfeiffer Viktor őrnagy a 33. gyalogezredben, beosztva a 60. gyalogezredhez, aradi hadkiegészítő parancsnok. Született 1865-ben Ujvidéken. Elesett, mint a 33. I. gyalogzászlóalj

parancsnoka 1914. november 11-én Szlachimonál, eltemették a Vidrányf temetőben.

Répas János a 8. Hadik-huszárezred huszárszája. Elesett Kamionka-Strumilovánál 1914 szept. 24-én.

Ruzsa Miklós a 28. vadászászlóalj vadásza. Elesett Boljeveinél 1914 szeptember 12-én.

Ha talán kissé kevésnek látszik ez az aradi névsor és felette sokan hiányoznak azok közül, akikről bizony gyászoktan tudjuk, hogy nem jönnek többé vissza a harcok mezejéről, abban nem kell hibát keresni, lassan, a hadilevéltár hatalmas emlékművének további füzetében reá kerül a sor, addigra a hadilevéltárhoz jutnak Aradról is a mi hőseink képei.

Tisztjeink hőstettei.

A sebesült akaratereje.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 19.

Pöhn Nándor a 100-ik gyalogezred tartalékos hadnagya a Majdan shrzyniecki melletti utközetben az akaratereő oly rendkívüli megfeszítését művelte s a kötelességteljesítés szokott mértékét olyannyira meghaladó tevékenységet fejtett ki, a mely tisztjeink szellemére nézve valóban szép fényt vet és méltó az emlékezetben tartásra. Az ellenség megerősített hadállását kellett bevonnunk, a gyalogság rohamra megy, a bátor tartalékos hadnagy velük tart s élükön halad. Ekkor találja őt a golyó s erősen vérző sebet üt rajta. Pöhn hadnagy továbbmegy előre. 200 méternyire az ellenségtől — épen egyenletesen iparkodik a rajvonalat előrevezetni — gránátdarab roncsolja szét a jobb kezét, véres csaták és szilánkok lógnak le hasznavehetetlenné vált karjáról. Szörnyű fájdalmát magába harapja s addig tart ki, míg csak shrapnell a balkarját a szörnyű egyformaság kedvéért össze nem zuzza. Most már távoznia kell, ám vitézségét katonái csodálattal figyelték meg s ösztönzést merítettek példájából. Sebesült hősiességét a hadi ékítményes katonai érdemkeresztel tüntették ki.

(Három szuronytámadás.)

Kemény csatája volt északon a 62 ik gyalogezred Glasner Károly őrnagy alá rendelt harcoló csoportjának, a melynek válságos órákon kellett átesnie. Az oroszoknak emberanyaguk kegyetlen feláldozása révén szünetlen gyilkos szuronytámadásokkal sikerült arcvonalunk oldaló csapatait valamennyire visszazoritaniok úgy, hogy Glasner őrnagy előretolt csapata magában állott most már helyén, mint valami kiálló szirt, a melyet a dühöngő emberáradat tajtéközva ostromolt. Az oroszok többször értek már az előállításokig rohamban, de katonáink önfeláldozással és hősiességgel megerősített gátját egyszer sem sikerült eltolniok, úgy-hogy végül oldalvást iparkodott a bevothetetlen hadállást tulnyomó számú erővel körül-fogni. Glasner őrnagy rögtön felismerte a veszélyt, a fenyegetett jobb szárnyra sietett, a mennyi szétszóródott legénységre csak akadt, mind összeszedte, rajvonallakká alakította őket, s a mikor néhány percel később az oroszok valóban oldalról is szuronyyal támadtak reánk, ép oly véresen vartuk vissza, mint a mily vérsen kellett szembetámadásukkor visszavonul-

niok. Biztos érzéssel azt várta Glasner őrnagy, hogy az ellenség még egyszer megkísérli ugyanitt az áttörést, azért a tartalékszakszt még előbbre tette ki, miáltal a szárny meg-hosszabbodott, s ő maga is a rajvonalba maradt a védelem további vezetésére. A tények az őrnagy sejtelmének adtak igazat. Meg-erősítve hátulról korbáctól és saját gépfegy-verük tüzetől üzve, jöttek rohanva az oroszok újból egészen közelre engedték őket, hogy azután mi vehessük közre és puskatussal meg szuronyyal, embernek ember elleni harcában vessük őket vissza. A tört vonadu és elhajlott arcú most újból bezárult és erős volt, az ellen-ség ugyan harmadszor is rohammal támadt reá, de ez a roham is siralmasan végződött reá nézve, katonáink ércfalán szerteforgácsolódott, az oroszok végül is arra kényszerültek, hogy ezen állásunk elleni rohamaikat véglegesen hagyják abba, halottaik s súlyosan sebesültjeik tömegesen borították el az előteret. Glasner őrnagyot, a ki előrelátásával és személyes bátorságával ebben a veszedelmes helyzetben a szerencsés kimenetelű döntést kiküzdötte, a 3-ik oszt. hadiékítményes katonai érdemkeresztel tüntették ki.

(Találkozás egy kozákjárral.)

Morawek Gyula, 24-ik tábori vadász-aszlóaljbeli főhadnagy szép példát mutatott arra, hogy tisztjeink halálmegvető hősiességükkel mily nemes emberi érzéseket egyesítenek magukban, de ugyanebből az is látható, hogy ellenségeink mily ritkán képesek ennek a tisztult gondolkodásnérdnek méltánylására. A főhadnagynak Novy-Milatinból jelentéssel kellett az egyik parancsnoksághoz lovagolnia, visszafelé időközi helyváltozások miatt nem talált mindjárt zászlóaljára s ellenséges csapatok közepébe tévedt. Egy kozákjárról meglátja az egyedül levő tisztet, jó fogásnak vélik, nekirontanak. A főhadnagy leugrik lováról, karabélyát felkapja és két kozák máris holtan, tisztjük pedig sebesülten bukik le nyergéből, a többi meg villámgyorsan száguld vissza arra, a merről ide nyargalt. Morawek főhadnagy a veszély mul-tával rögtön a sebesült ellenséges tisztre gondolt. A földön fekvő ellenség nem idegenkedik a segítség elfogadásától s a főhadnagy közelebb megy hozzá. Jó tettéért rútt fizetség vár reá. Alig hajolt a sebesült kozáktiszt fölé, hogy sebet bekötözze, amaz álvokul pisztolyt ragad s a mit sem gyanító mentőre lő vele. Két golyó a főhadnagy comjába hatol, a harmadik homlokától hojszálynyira süvit el s sapkáját lyukasztja keresztül. Vértől elborítottan terül el a jólelkű tiszt s csak szerencsés véletlennek köszönhetette, hogy falubeliek reáakadtak, lovára segítették s Lemtergbe kalauzolták vissza. Morawek főhadnagyot a „signum laudis” szalaggal tüntették ki.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy a lakhelyváltoztatást mindenkör a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

Aratás — svarmléniában.

(Magyar honvédek az orosz buzatöldeken. — A legszebb hadizsákmány.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 19.

Egy aradi ügyvéd, aki tartalékos főhadnagy rangban szolgál egyik honvédezeredben, a következőkben írja le csapatának gazdasági munkáját a meghódított orosz földön:

Sok vités harc után tartalékba tették eredményt. Pihenünk a tűzvonalon kívül. Idegen földön, ellenséges országban. Azon a helyen, mely a nagy orosz hazának legtermékenyebb, legdusabb, leggazdagabb területe. Eldorádója. Élískamrája. Amelyet csak néhány napja foglaltunk el, hódítottunk meg, jókora nagy kiterjedésben.

Mikor kinn a tűzvonalban száz halál torában állunk, mikor idegeink a végső pattanásig kifeszülnek, amikor némi gránátok borzalmas robajjal explodálnak körülöttünk, akkor talán nem is gondolkozunk. Amikor hurrázva, pokoli ordítással rávetjük magunkat az ellenségre, amikor roham van, csak egy gondolat él bennünk: előre! Ki törődik ilyenkor azszal, mi van a háta mögött. Amikor a siető srápnell-eső ellen fedezőinkben keresünk menedéket, — ilyenkor se gondolunk soha arra, hogy itt a frottól csak pár lépésnyire élet is folyik. Olyan, aminőt most látunk. Békés, polgári, munkás élet...

Árnyas, hűs erdőben ültünk fel tanyánkat. Az égboltozat tiszta kékje a zöld galyak közül mosolyog rám s a körülöttem pihenő bajtársakra, az egész táborra és az erdő szélétől a messzi elterülő sík orosz mezőkön magyar népfelkelők, öreg vités csontok pengetik a kaszát.

Eddigelé szuronnal jobbukban ennek a földnek elnyomott szülöttét, rabsorsban tartott s harcba korbácsoltt fiát vágták rendre kinn a küzdőtéren, a csatamezőkön. Most pedig kivonták őket a harcolók közül, lerakták a fegyvert s marokra fogva a kaszát, a békeszerzőt — aratják győzelmük tényleges gyümölcsét, az érett kalász dus hajtását.

Győzelmes, diadalmas harcok után mindenfelé hátrál előlünk az ellenség és visszavonulásában nagy igyekezettel pusztít. De mindenre nincs ideje. A régi orosz szisztéma most nem használ. A majorokat porrá égethetik, városait rommá lőhetik, falvaikat felperzselhetik, „legfelsőbb parancsra,” de az Istenáldotta anyaföld lábán álló, új termését nem hamvaszthatják el. Az életben marad, az érik tovább s vár arra, hogy mi takarítsuk be, a mi javunkra legyen.

Nemcsak odahaza, nemcsak a visszaszerzett gács földön, de az ellenségtől ujonnan elfoglalt idegen területen is mi aratunk. Amit a muszka vetett el, azt mi aratjuk le!

Az aratók mintha otthon dolgoznának. Ingujjra vetkőzve, „svarmléniába” fejlődve vágzak bele a ringó kalászba. A forró napaugár rátűzel a kidagadó izmokra, amint az éles kasza elkapja a lendülő buzát. Csak a csukaszürke nadrág s a katonasapka tűnik szokatlannak. S az aratógazda és ispán helyett egy sarzsí osztozat parancsot.

A vidám nótázás sem marad el. A jó ropogós népdalokat válogatva éneklük az ujdonsült háborús nótákkal. Előkerülnek a régi, ismert bakanóták is s hangos danázással teli a határ:

S mikor előbukkan a gulyáságyú, megkezdődik a déli pihenő. Letessük a kaszát, előszedik a csajkát s a komisz kenyeret. Kiosztják

a menászt és jókora falatoznak a legények. A kereszttek mögött keresnek hűs fedezéket a napsugarak tüzelése ellen s talán már nem is gondolnak arra, hogy az ellenség tüzelése ellen eddig bizony másféle fedezék nyújtott védelmet.

Menázi után előszedik a kurta, magyaros pipát, ami a szeretetadományokból jutott nekik. — Megtöltik illatos dohányval, hátli tarisznyáját kiki a feje alá teszi és boldogan heverészve a kereszttek tövében eresztgetik a füstöt fölfelé.

Majd újból folytatják a munkát s mire alkonyodik és a nap piros korongja becsorog a határt s bíboros az ég alja, gyönyörűség végigtekinteni a levágott rendeken.

Kigyulnak a táborok, csend lesz mindenfelé s a rözse pattogásába csak olykor vegyül bele a messziről jövő puskaövés hangja...

Szent ünnepély az otthon is, amikor aratás van. Mennyivel szentebb, ünnepélyesebb az itt, a vérrel áztatott talajon. Hisz amit itt betakarítunk, azért nagy küzdés folyt. S ha a vezérkari jelentések beszámolnak a szerzett hadizsákmányról, az ágyuk, a géppuskák mellett, fel kell majd sorolni, hogy mennyi az a buza, zab és rozs, ami a győzők birtokába jutott.

Kunitzer mester
a jogfogyasztókhöz.

(Körlevés a nagy P-ről — A jogállatok kiirtása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, augusztus 19.

Megirtuk nemrég, hogy legvidámabb kedvű magyar ügyvéd: Kunitzer Károly dr., akinek jogi műszavain és kegyetlen humoru „körlovasain” sokat derült a jogászvilág: könyvet írt, könyvbe foglalta és Kunitzeri kommentárokkal látta el az új polgári perrendtartást, amelyet ő nemes egyszerűséggel nagy P névvel keresztelt el. Az Igazságszolgáltatás törvénye Magyarországon című könyvről most Kunitzer dr., aki — mint ez leveléből megállapítható — budapesti Andrassy-ut 72. szám alatti lakásában „Jogtudományi Szabad Egyetem”-et tart fenn, a következő nem érdektelen körlevést bocsátotta ki:

Motto: Jogállat annyira van, ahány embert csak látni az utcán. Jogember nincs.

Nyílt levél

a jogfogyasztó közönséghez!

Do tibi hic novum Testamentum! Az őszes jogi formákat magába foglaló kézi bibliát óhajtok adni; hogy ügyes bajos dolgaidban házilag kezelhesed a jogot.

E joginstrumentum pasztikusán állítja be az új polgári perrendtartást, a nagy P-t és járulékait, hogy abból egy laikus is könnyen eligazodik, mert olyan tárgymutatóval, *Nachschlagbuch*al szerelem fel, hogy a corpus juris helyekre is Jómagad is rátalálasz anélkül, hogy ügyvédi vizsgát tétél volna valaha. A joginstrumentum célja a laikus felet felvilágosítani az új rendről és ezáltal a jogot ősszhangzába hozni az élettel.

A jog az élet eszköze. Jogi bolyongásaim közben nap-nap után tapasztalom, hogy az ugynevezett jogászok nem ismerik az életet és az ugynevezett praktikusok nem tudják leadni a tényállást az ügy-

védnek és nem tudják magukat megértetni a bírósággal, mert nem értenek a joghoz és innen a bábeli zűrszavár, midőn a bíró az ügyvédet a nagy P 228 szakaszának felhívásával fél vallásra utasítja, hogy az anyagi igazság kideríthetése céljából a tényállást könyvomozza. Tapasztalatból tudom, hogy jobban jár az, aki ügyvéd nélkül jelenik meg a fórumon, mint az, aki egy jogállatra bizza magát, mert a nagy P 225 szakaszának felhívásával a prókátor nélkül megjelent félnek a bíró a törvénnyel fogva a kinevezett ügyvédje, aki őt cselekményrel és mulasztással következményeire kioktatni tartozik.

Legelősebben jut kifejezésre ez az elv a perújítás kérdésében, mert ügyvéd mulasztás alapján a nagy P nem ad helyt a perújításnak, de rekompensációképp megadja a félnek a jogot, hogy még törvényszéki eljárásban is, hol az ügyvédi kényszer kötelező, nem csak személyesen megjelenhet ügyvédjével a fórumon, de a félnek megengedi azt is, hogy a nagy P 108 szakaszának felhívásával felszólaljon, ügyvédjét a fórumon ellenőrizze és ha leckejét rosszul tanulta meg, allegatájába is belevágjon.

A közérdeket vélem szolgálni, midőn ma, mikor az ügyvédi díjszabás és törvénykezési illeték révén olyannyira megdrágult a per, e joginstrumentumot napvilágra hozom, mely biztosítja a per kiemelését, elkerülhetővé teszi a jogi botlásokat és megóv minden kultúrembert attól, hogy minden szamárságért ügyvédnek szolgáltatassa ki magát, ki a jogban nálánál is járattanabb lehet, mert mióta a diplomát, a marhapasszust megkapta, nem tanult hozzá semmit.

E joginstrumentum kell, hogy mindenkor kéznél legyen, ha bármiféle jogi transzaktióba sodor az élet: ha adásvételi szerződést köt az, ha bérleti jogviszonyba lép az, ha kötelezet irsz alá, ha közjegyzőhöz vagy ügyvédhez méssz, ha házasságot köt az, ha elválás, vagy ha végrendekez. De nem szabad elmulasztanod, hogy e joginstrumentumot használd akkor is, ha mint fél, tanu vagy szakértő lépsz a bírói sorompó elé.

Az ügyvéd csak a fél mellett és nem a fél helyett van. A jó ügyvéd csak örülni fog, ha őt kontrollálod, mert meg fog győzni Téged szakértelméről és ügybuzgóságáról, melyek szolgáltatásban a lelkét adja ki a Te jól feifogott érdekedben. A rossz ügyvéd, a jogállat ellenben fel fog ordítani, ha őt jogtudatlanságon tettenéred és lerántod róla a maszkot.

Ne engedd és ne törd azt, hogy házi fiskálisod a Te börtönön tanuljon, hanem ha annak tudatára ébredsz, hogy annyira indolens ökelme, hogy a Te kontódra akarja megtanulni az új rendet, ugy stószold őt a fiskálisai stallungból és kérj mástól a gyakorlati typhoz elméleti kontrollt. Remélem, hogy e joginstrumentum, melynek 20 korona előfizetési árát címre be kell küldened, mert e könyv nem kerül a piacra, nem fog hiányozni egy házi tűzhelyről sem, amely megtanít az élő jogrendből mindarra, amire jogi hástartásodhoz szükséged van.

A vidám körlevélen még rajz is: Kunitzer doktor exlibrise. Az exlibris egy hosszú sor jámbor és türelmes szarvasmarhát ábrázol, (ezek nyilván a „jogállatok”) amelyek odajárulnak egy meztelen óriás hatalmas bárdja alá. A bárdon az a felírás ékeskedik: Qualitatio numerus clausus. Az exlibris tetején ez a latin mondás olvasható: De jurasinis, qui tot sunt, multa quaestio fiat. (A jogszarvasokról, aki oly sokan vannak, sok szó legyen.) Végül az exlibris alján így tömöríti nézetét Kunitzer mester:

— Vannak jogbarmok, jogmarhák és jogállatok. Én ezeket ki fogom irtani, hogy a jövő generációnak helyet szorítsak.

Három levél.

Az alábbi versnek talán nem a költői erő és invenció adja meg az érdekességét. Lénárt Lajos a várbeli kórház pihenő osztályán gyógyuló sebesült katona írta a rimes sorokat és az igénytelen kis történetet, amelyben a harcér igazi levegője, hangulata érzik meg.

1.

Kedves Menyasszonyom!
Arra kérez engemet,
Messe a harctérről írjam meg tenéked,
— Milyen is az élet a futóárókban?
Milyen menetelő egy-egy szurony roham?
Hálnak-e meg sokan? Esnek-e fogságba?
Van-e sok sebesült a magyar táborban?...
Igaz-e az amit itt nálunk mesélnek?
Atpártolnak tőlünk sok száz oseh legények?
Igaz-e hogy néha, vétve vagy akarva,
Egy-egy sortüzet is adnak a magyarra?...
Mert ha ez így volna, fájó szégyen lenne,
Nem moaná le róllunk, népeknek Istene!...

Könnyezve olvasom, sok kérdés egyszerre
Oh melyikre irjak? Arra vagy emerre?
Ha mindre nem írok — érzem megharagszol,
Hogyha pedig írok, — a cenzura megszól,
Igazán nem tudom, — mit tegyek, mit tegyek?
Melyik kérdéssre válaszoljak néked?...
Jól van! Az elsőre...

...Igen forró nap van, —
Mindenki szunyókál, ébren csak az őrvan!
Tőlünk száz lépésre, az ellenség fészke,
Vérszomjas állatként mered rá az őrré...
El is döbben néha, egy fegyver valahol,
Hanem nyomban reá halotti nyugalom!

...Esteledik. Ébred az alvó legénység.
Új felváltót kapott odakint az őrség.
Két felől megdörren, sok százezer puska.
S futva rohan felénk, ugyan annyi Muszka!...
...Végünk van azt hiszed?
Ugye azt gondolod?...
Nem! Hisz mostan legszebb, véresebb a dolog.
Mi a lövészárók nyilásain, által,
Kicsin czélok vagyunk szemben a Muszákakkal,
S még mi rejte vagyunk, ők nagy célt mutatnak,
S mire már el érnek, — harmadra apadnak!...
Akkor jövünk ki mi és „hurrát” kiáltva,
Feltesszük szuronyunk csónél a puskára.
Es előre futva, vagy leszurjuk őket, —
Vagy el fogjuk szállig — ellentünk jövöket...
... Ami ezután jön, arra itten nincs hely,
Gyönyörö evvel, — evvel kell, hogy betelj!...
Sívó levelemben többet, sokat írok,
Kedves Menyasszonyom! De most már nem bírok
Fáradt... fáradt vagyok!.....De ni csak!...
Egy csep vér... Ah... Ne ijedjél meg!...
Hisz az orrom vére...
A szörnyű hőségétől cseppent a levélre! —
Igen!... Igen!... Máskor...
... Akkor többet írok!

2.

Kedves Vőlegényem!... Könyvből van a tonta,
Szívemből van a toll, mi ezeket írta...
Ugy érzem-e sorok élve nem találtnak,
Martyrja lettél Te is, jó magyar hazánknak! —
Az a vér amelyet énnekem küldöttél,
Nem az orrod vére... Te sebesült lettél!...
Oh miért titkolod? Miért rejtet tőlem?
Nem vagyok rá méltó?... Tán meg nem érdemlem?
Vagy kimélni akarsz, míg magad szenvedel?
Ah nem!... Ah nem bírja tovább ez a kebel, —
Légy hozzám őszinte, — amint eddig mindig...

3.

BOLDOGTALAN NAGYSÁD!... Legyen elkészülve,
Hogy amit most írok, fájó lesz szívére!...
Vőlegénye helyett én vettem levelét,...
Sírva olvastam el mindegyik betűjét...
Hiszen, akinek szólt, — az már nincsen többé, —
Hósi halotként lett ő az anyaföldé!...

TARKASÁGOK.

*

(Két találkozás.) Galiciában egyik meghódított városban katonák táboroznak. Nagy sürgős-forgás zürzavarában egyszerre két jó ismerős talál egymásra: egy fiatal kereskedő és egyik régi segédje. Egy évvel ezelőtt kerültek el hazulról. Azóta se látták egymást. Most a véletlen hozta őket össze. Természetesen kölcsönösen nagyon örültek a találkozásnak és csakhamar élénk beszélgetésbe elegyedtek.

— Honnan került ide — kérdezte a kereskedő, aki hadnagyi rangban volt.

— Lembergől — felelte a segéd, aki őrmesteri rangban teljesített katonai szolgálatot.

— Igazán nagyon jól esik, hogy láthatom, mi újság odahaza, volt-e már szabadságon?

— Voltam hadnagy úr. Megbocsájt a hadnagy úr, de még a katonáéknál is hamarabb kap az ember egy kis pihenőt, mint a civil életben...

— Ezzel azt akarja mondani, hogy még itt is jobb, mint nálam volt. Ugye?

— Oh dehogyan hadnagy úr!

— No nem baj! most mindketten a hazát szolgáljuk. Ha olyan hüen fogja kötelességét itt megtenni, mint amilyen lelkiismeretesen teljesítette szolgálatát nálam, akkor nekünk csak győzni szabad...

— Nini a főnök úr — kiált föl a front mögött principálisának láttára egy 19 éves fiatal önkéntes zászlós.

— Mi az Bodros maga itt van? — válaszolja meglepetten a B. népfőlkelő úzede, aki egyébként a Szabolcs G. és Társa cég bolttagja és most érkezett meg a...-ik marssal hazulról. A békeidőben szobáiktól egymástól párnázott ajtóval elválasztott cégtulajdonos és könyvelője most egymás nyakába borult és melegen szorították meg egymás kezét.

— Ugy látszik, hogy mi itt is együtt harcolunk — mondta a máskor szigorú főnök.

— Azzal a különbséggel, hogy itt én vagyok a feljebbvaló — jegyezte meg tréfásan a zászlós.

— Mások is körül vették a két katonát és csodálkozva nézték a főnök és alkalmazott közötti viszony eme furcsa változatát.

— Ha nem is gondolta komolyan, igaza van, — folytatja a főnök. — Látja, a háboru, hogy felforgat mindeat. Most én vagyok a maga alárendeltje. Azt kell tennem, amit maga parancsol. De nem baj, amilyen pontos és szorgalmas hivatalnok volt, ép olyan stramm katona leszek én is így remélem meg leszünk egymással elégedve.

(A végrendelet.) Orosz történet. A cár egymásután kapja a táviratokat: Lublin elesett, Cholmot elfoglalták, Ivangorod az ellenségé, Varsót kiűritették, Kowno erődjét rohammal bevették, az orosz sereg különböző fronjait átörték, ágyuk, csapatok veszték el. Ráadásul jön a duma, amelyben viharos jelek mutatkoznak, elégedetlenség a cárral és kormányával.

A cár előszobájában jelentkezik Miklós udvari felolvasója és jelenti, hogy ma az atyuskának Nagy Péter cár végrendeletéből fog felolvasni.

— Ne zavarja ma ő felségét: elődje végrende-

letével — inti le az adjutáns a felolvasót — elég baja van neki a saját végrendelete elkészítésével.

(Kis áru.) Egy aradi családnak kedves és régen látott vendég érkezett: Pista, aki huszárszászlós és tíz hónap óta most először kerül haza a harcok mezejéről. Hogy a rövidre szabott szabadságból miért szentelt őt teljes napot az aradi rokonoknak és csupán a másik ötöt vidéken élő szülőknek, arra talán Pista aradi nagybácsija vagy inkább kékeszemű unokahuga a kis tizenhat esztendő Manó tudna válaszolni. Annyi eszent, hogy az öt nap alatt Pista egész esztendőre való harctéri eseményt beszélt el a jó rokonoknak és a sturmok, ellenséges golyózáporban, drótakadályok, lövészárkok, ütközetek, éjszakai kémszemlék legfáradhatatlanabb hallgatója a kis Jóska — a kékeszemű Manó öcsikéje volt, aki a zászlós ölébe kapaszkodva, tátott szájjal hallgatta a történeteket. De ez a nagy áhitat és ragaszkodás nem akadályozta meg a fiúcskát, hogy épen egy véres éjszakai átlak elbeszélését félbe ne szakítsa a következő kérdéssel:

— Mondd csak Pista bácsi, ki a nehezebb: mikor Manó ül az öledben, vagy amikor én?

NYILTÉR.

APOLLO SZINHÁZ.

Augusztus hó 20-án, pénteken

Mondkivagy?

Bűnügyi dráma 3 felvonásban.

Az előadások 1/6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek

Mindenféle
nyomtatványok
izléses, osinos kivitelben készülnek az
Aradi nyomda r. t.
nyomdájában,
JÓZSEF FÖHERCEG-UT 22. SZÁM.

Madame Reich

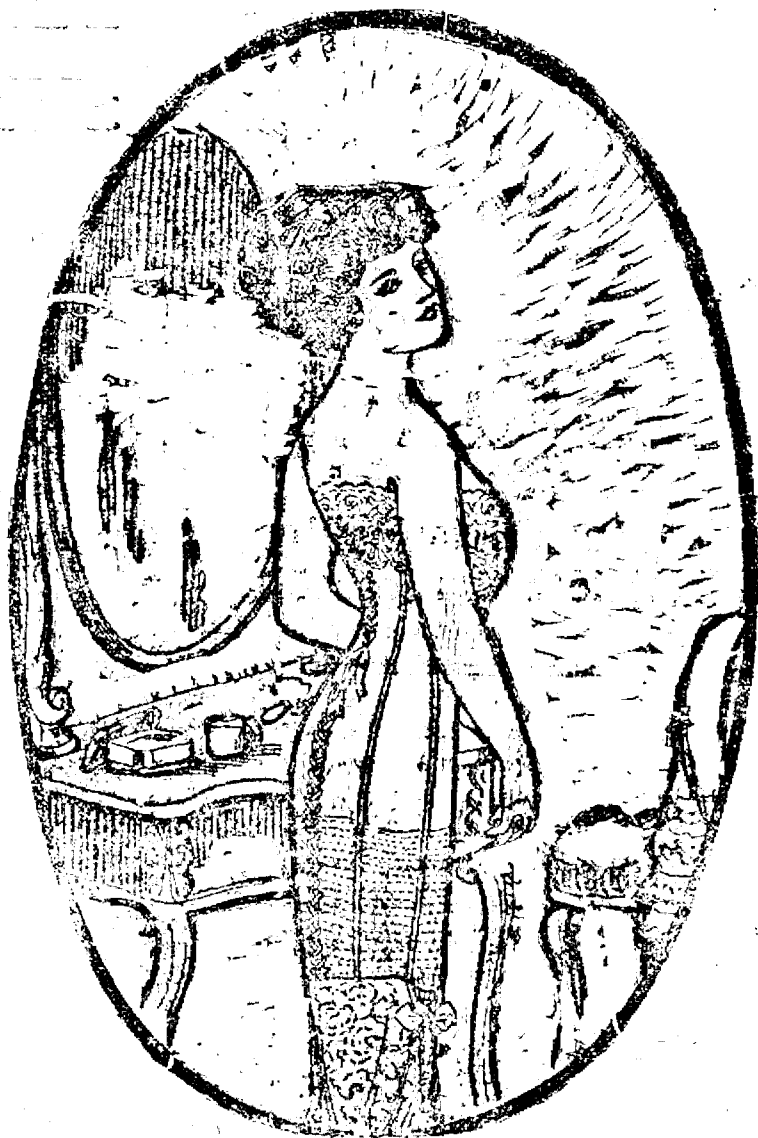
fűző különlegessége

ARADON, Zrinyi-utca

Lányi Marcell cipő üzlete mellett.

Ájándok a nagyérdemű uri hölgyközönségnek az őszi idény alkalmával a legujabb szabásu hosszú és halesontnélküli pongyola fűzőket.

Az őszi szezonra megérkeztek könnyű batiszt- és brokád szöveteim, melyek könnyűségükkel fogva igen alkalmasak tennisz- és mindenféle sport-fűzőkre.

Külön próbafűzők.

Külön próbafűzők.

Kész fűzőket raktáron tartok minden árban. Kérem a n. é. hölgyközönség szives pártfogását és kirakatom megtekintését.

Vidékre mértékvételi utasítást készséggel küldök

Tisztelettel:

Madame Reich

fűző különlegessége

ARADON, Zrinyi-utca

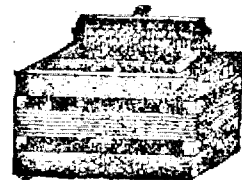
Lányi Marcell cipő üzlete mellett.

SZILÁGYI ALBERT

hangszerkészítő

Arad, József főherceg-ut 13.
a Lutheránus templom mellett.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát mindennemű hangszerekből valamint kijátszot és kijavított hegedűkből: Egyedüli elárusítója a híres Mozart-féle huroknak. Mindenre műhangszerek becserejtetnek. Vonók szőrözése valamint hangszerek szakszerű javítása, fuszharmoniumok kihangolása.

Szives pártfogást kér:

Szilágyi Albert

hangszerkészítő.

3024

Italüzletben

jártas, magyarul és románul beszélő

külhivatalnok

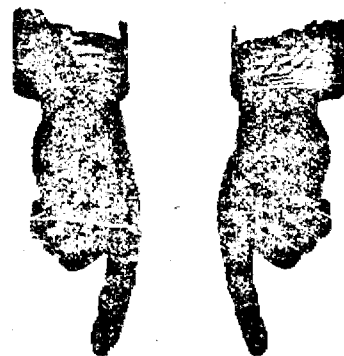
azonnali belépésre kerestetik.

Ajánlatokat kér

Hirschl Dávid és Fiai

szesz italok nagykereskedése, sörraktár Facsád, Krassó-Szőrény vármegye.

3030

Vizvezetékek és csatornázási vállalat

hol mindennemű csatornázást, vízvezeték, fürdő-, klosett, mosdó, szivattyús kutak felszerelését és javítását elvállalom a raktáron tartom. Nagy javító műhely. 26 évi tapasztalataim elég biztosíték, hogy t. rendelőimnek az elvállalt munkát pontosan és olcsón eszközölöm úgy helyben, mint vidéken. A nagyérdemű közönség nagybecsű pártfogását kéri

Mókos Márton

vízvezeték szerelőmester
ARAD, Fábán-utca 12. sz.
Telefon 748. ::: Jóházból való fiuk tanulóknak azonnal felvétetnek

NEUMANN

Testvérek

műmalom, szesz- és élesztőgyárosok Aradon.

Ajánlják tiszta

gabona-élesztőjüket,

mely felülmulhatatlan kelesztőképessége és tartóssága folytán bel- és külföldi kiállításon kitüntetésben részesült.

Ugyanott

istálló-trágya

érett és félérett állapotban, valamint légen szárítva,
méltányos áron kapható.

3026

Istálló-trágya használatának előnyeiről újabb a „Mezőgazdasági Szemle” márciusi füzetében olvasható:

„A szárazság ellen erős istállótrágyázással bírjuk csak terméseink átlagát sikeresen biztosítani.

Pichler Sándor

könyv-, papir- és írószerkereskedés

8028

cs. és kir. katonai és vörös kereszt korházi nyomtatványok raktára

Arad, Szabadság-tér 1. szám.

Telefon 308. sz.

Telefon 308. sz.

Művészi fényképek

legszebb

kivitelben

készülnek

WEISZ HUGÓ

fényképészeti műtermében.

ARAD, Andrassy-tér 16. sz. (Telefon 211.)

Felvételek eszközöltetnek

3030

naponta 9—12, 2—4 órák között, villanyfény mellett is.

Seidner Bernát és Fia

Marosborsza (Berzova)

1108

fa- és mészttermelés.

HUNGÁRIA KÁVÉHÁZ

(NEUMAN PALOTA)

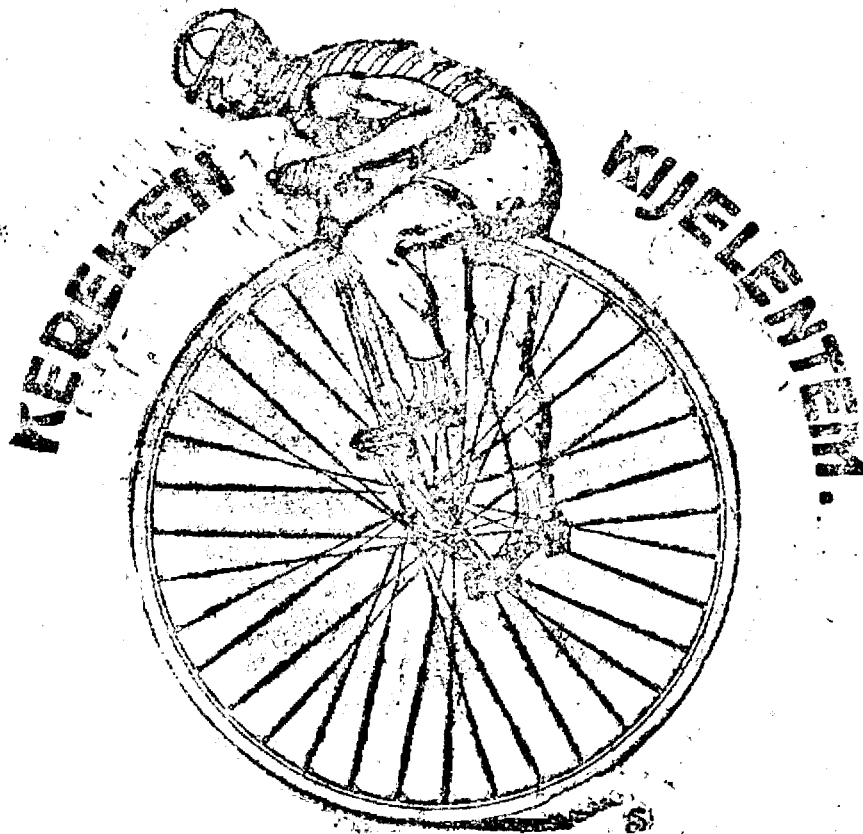
Legkedvesebb találkozhelye egy az
aradi előkelő közönségnek, mint a
megyebeli ur családoknak. Szolid és
figyelmes kiszolgálás. Meleg és hideg
ételek. Elsőrendű cigányzene. Honi és
külföldi italok.

TULAJDONOSOK:

FISCHER ARTHUR ÉS FIA

Arad legrégibb kerékpár és varrógép raktára

FIGYELMES
KISZOLGALÁS

JUTÁNYOS
ÁRAK

3029

az Original Viktoria, Puch és Waffenrad kerékpárok, ugyazintén Pfaff varrógépek csak nálam kaphatók

HAMMER VILMOS ARAD,

villany világítási vállalata

Szabadság-tér 5-8. Telefon 96.

Nagy szakszertű javító műhely.

FOG-

tömések aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból.

Telefon 10—11. szám.

FOG-

koronák, hidak, egész fog-sorok szájpadiás nélkül aranyból, platinából vagy porcellánból.

Telefon 10—11. szám.

FOG-

kövek eltávolítása, fogak fehérítése és hibás fog-sorok átalakítása, valamint javítása.

Foghuzás. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a leghirnevesebb fogspeciálistáknál mint asszistens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legtokéletesebb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhessenek. 3025

Jacobi Gyula vizsg. fogtechnikus
Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-u. 17.

Uránia Színház.

Pénteken és szombaton

Az úrlóvas

Sportregény 3 részben.

81

Legközelebb: A rezervista álma.

Városl és megyei telefon 649.

Városi és megyei telefon 649.

Zsákok. Vizmentes ponyvák.

Saját gyártású gazdasági kötélárúk:

Dohányzsinór.

Hajó és tutajkötelek.
Ruhaszáritó kötelek fehér
kenderből is.
Mindennemű zsinokok.
Színes seprűverró zsinog.

Kerti zsinórok.
Roletta zsinórok.
Kender és jutahevederek
(gurtnik.)
Felvonó hevederek.

Vitörlavászon vedrek.
Halász hálók.
Piaci hálótáskák.
Tornaeszközök.
Tennishálók.

5263

Kapható az

Erdélyi és Bácskai Iparáru raktár
Reich B. Károly Fia és Társa

cégnél Andrassy-tér 6. Verbos-ház.

Erdélyi és Gácsi pokrócok, finom lőtakarók a legnagyobb választékban.

Kovács Soma és Társa Arad

== gazd. gépek, gőzgép és malomszerek gyári raktára. — Kutak, szivattyúk, fecskendők, tömlők. ==

Raktárunkról azonnal szállítható:

Benzonit,
Gépolajok,
Hengerolaj,
Motorolaj,
Gépkenőcs,
Gépfaggyu,
Gyanta,
Szijak,
Ponyvák,
Zsákok,

Borsajtók,
Szőlőzuzók,
Rosták,
Konkolyozók,
Ekék,
Boronák,
Cultivátorok,
Répavágók,
Darálók,
Vetőgépek.

3099

A szépségápolás titka a használandó
szépségápolószerek helyes megválasz-
tása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készit-
mény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér.
1 tégely krém 1 korona.

Szines arcpороk!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila,
tetszín, sárga, barna Színházi vagy este
kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

Van szerencsénk az orvos urakkal tudatni, hogy
a következő **serumokat** tartjuk raktáron:

Rind antiserum,
Normal pferde serum Meister Lucius & Brüning.
Cholera imfstoff Sächsisches Serumwerk und
Institut für Bacteriotherapie,
Tetanus antitoxin (fenti intézetből) folyékony,
Tetanus antitoxin Hoechst száraz,
Scharlach Heilserum Serotherapeutisches Institut
Wien,
Tiphus Impfstoff (Pfeiffer - Kolle) Sächsische
Serumwerke.

Földes Kelemen

gyógyszertára, Deák Ferenc-utca.

Hehs Vilmos

gyógyszertára, Batthyányi-utca.

11

Vas- és rézbutorgyár Aradon.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányainkat
vas- és réz-butorokban, kerti butorok, internátus-,
kórház- és szálloda-berendezések szolid és erős kivi-
telben. Sodrony-ágybetétek vas- és fakerettel minden
méretben a legerősebb kivitelben kaphatók. Elvállalunk
mindennemű vas- és rézbutor javításokat és festéseket.

Gyárhelyiség és raktár Aulich L-utca 14.

Gyári telefon 423.

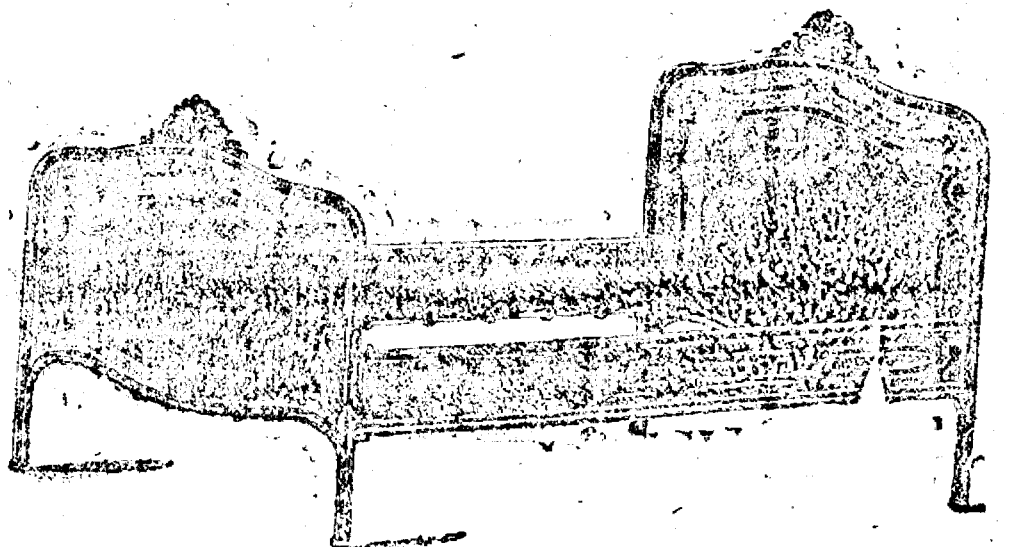
Képes árjegyzéket kívánatra díj- és bér-
mentve küldünk.

Szives megrendeléseket kér, tisztelettel: 3051

Fleischer Testvérek

vas- és rézbutor-gyárosok.

Alapított 1893-ik évben.

Lakatos és fényező tanoncok felvételnek. 3051

Felhivom a t. szállító közönség b. figyelmét hosszú évek óta fenálló butorszállítási üzletemre Deák Ferenc-utca 36. sz. alatt (Mairovitz házban.) Ajánlom 6, 8 és 10 méter hosszú zárt, belül kárpitozott tiszta butorszállító kocsijaimat ugy helybeli, mint legtávolabb eső vidékre történendő költözéseknél. Vállalok mindennemű fuvarozást és átköltöztetést a vasutra és vidékre, nyitott, ruganyos kocsikon s teljes jótállás mellett. Kérve a t. közönség további támogatását, kiváló tisztelettel

Éliás Lipót Fia

butorszállító

358

Arad, Deák Ferenc-utca 36. sz.

Jó, tiszta buza-szalmát megfelelő ár mellett vesz a

Magyar szalmaanyag-gyár

részvénytársaság Aradon.

Ugyanott trágya kapható.

Sörcsarnok és étterem megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy f. hó 15-én Aradon, Fábrián-utca 1. szám alatt, a Balaton kávéház mellett sörcsarnokot és éttermet nyitottam. Abonenseket úgy az étterembe, mint házakhoz kihordva elfogadok. — Jó ételekről és tisztán kezelt italokról állandóan gondoskodom. —

Naponta frissen csapolt sör. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

Valódi ménesi, magyarádi és kecskeméti borok. — **Csizmadia Vilmosné.**

Női modell kalap ujdonságok.

Már megérkeztek a legújabb kasirozott bársony és fehér filz kalapok nagy választékban. Vidékre viszonteladóknak választékokat küldök. Férfi kemény és puha divatkalapok nagy raktára. Kalapátalakítások, festések és tisztítások a legújabb modellek után elvállaltatnak. Teljes tisztelettel

Bittenbinder Konrád

első aradi villanyerőre berendezett kalap-gyártás
Arad, Deák Ferenc-utca 42. A Fehér Kereszt-tel szemben.
Minden vasárnap délután este 8 óráig kalapkiállítás az üzletben.

lomához való elszállítását is. Cseres és kombinált csereszű készbőrökért követelhető legmagasabb árak.

A) Marhabőrök: Blankbőr (marha és kipszbőrből) fél és egész darabokban. 1. 4 mm. vastagságig (huzóbőr is) barna 15.50, 2. 4 mm. vastagságig (huzóbőr is) fekete 18.00, 3. 4—5 mm. vastagságban barna 15.00, 4. 4—5 mm. vastagságban fekete 12.50. Talpbélésbőr (marha-, borju- és kipszbőrből) 3 mm. vastagságig. 1. Egész és fél bőrből 14.00 2. Nyak és hasrészekről 18.00, 3. Talpszerűen kidolgozott bőr nyeregülésekhez 12.00 Felsőbőr (marha-, növendékmarha- és kipszbőrből) 1. 1. 5 mm. vastagságig, barna 19.00, 2. 1. 5 mm. fekete sima 18.00, 3. 1. 5 mm. fekete barkás 17.00, 4. 1. 5—2. 5 mm. vastag barna 18.00, 5. 1. 5—2. 2 mm. fekete sima 17.00, 6. 1. 5—2. 5 mm. fekete barkás 7. 2. 5 mm-nél vastagabb (szíjbőr is) barna 16.50, 8. 2. mm-nél vastagabb (szíjbőr is) fekete 15.50.

Talpbőrök. Vache talpbőr (a bika és a bivalybőrből készültek kivételével) 1. fél és egész darabok 11.00, 2. kruponok 12.65, 3. nyakrészek 9.80, 4. hasrészek 8.90. Cseres talpbőr (a bika és bivalybőrből készültek kivételével) 1. fél és egész darabok 12.00, 2. kruponok 18.80, 3. nyakrészek 10.20, 4. hasrészek 9.70. Háromszor ültetett talpbőr (a bika és bivalybőrből készültek kivételével) 1. fél és egész darabok 12.00, 2. kruponos 14.40, 3. nyakrészek 10.00, 4. hasrészek 9.00. Cseres bocskortalpbőr (a bika és bivalybőrből készültek kivételével) 1. fél és egész darabok 18.50, 2. kruponok 15.50, 3. nyakrészek 9.20, 4. hasrészek 11.50, 5. farrészek 14.50. Teljesen ki nem cserzett (acintos) timárbockor talpbőr és bivalybőrből készültek kivételével) 1. fél és egész darabok 16.00, 2. fél és egész kruponok 17.80, 3. hulladékok 12.00. A talpbőr összes fajtáinál a bikabőrből készült talpakért csak a fenti áraknál kg-kint 1 K-val, a bivalybőrből készültéért kg-kint 2 K-val alacsonyabb ár követelhető és pedig úgy az egész és fél darabok, mint a kruponok és a kruponálásnál keletkező hulladékok. Arsenik bivalybőrszék 10.50, Arsenik bivalyhulladék 6.50. B) Lóhbőrök. Talpbélésbőr 1. egész és fél darabok 12.00, 2. nyakrészek 13.20, 3. tükrözészek (derék) 10.80.

Ezeket a legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják a rakodó állomáshoz való szállításhoz és a csomagolásnak, illetőleg átkötésnek költségét is, borsgyárosok részéről történt eladás esetére kilogrammonként készpénzfizetés mellett kell érteni.

Kész marha- és lóhbőröknek kicsinyben való eladására szolgáló helyiségekben a kész marha- és lóhbőrökért követelhető legmagasabb árakat feltüntető árjegyzéket könnyen látható és hozzáférhető helyen ki kell függeszteni. Aki a megállapított maximális árakat áthágja, vagy a fenti rendelkezések egyébként meg nem felel, az 1914. L. tc. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettetik.

Arad, 1915. július hó 28-án.

Greén, főkapitány.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a m. kir. miniszterium 2874—915. sz. rendeletével az 1861—915. M. E. sz. alatt kiadott rendelettel megállapított nyers marha- és lóhbőr, valamint a kész marha- és lóhbőr árakat hatályon kívül helyezte, s f. é. július 14-én kezdődő hatállyal a következőképp rendelkezett nyers bőrokért követelhető legmagasabb árak:

A) Nyers marhabőrök. a) zöld és sózott nyersbőrök. (A tényleges bemérés nélküli zöld suly 1 kg.-jának ára koronákban) I. Üszőbőrök (német tarka fajta) darabonként 22 és fél kg.-nál könnyebb 2.45—2.85, 23—29 és fél kg. sulyu 2.52—2.82, 30—39 és fél kg. sulyu 2.82—2.77, 40—49 és fél kg. sulyu 2.83—2.72, 50 kg.-nál nehezebb 2.28—2.65. II. Ökör- és tehénbőrök (német tarka fajta) darabonként 22 és fél kg.-nál könnyebb 2.45—2.85, 23—29 és fél kg. sulyu 2.41—2.80, 30—39 és fél kg. sulyu 2.38—2.72, 40—49 és fél kg. sulyu 2.28—2.67, 50 kg.-nál nehezebb 2.20—2.60. III. Bikabőrök (német tarka fajta) darabonként 22 és fél kg.-nál könnyebb 2.30—2.70, 23—29 és fél kg. sulyu 2.25—2.65, 30—39 és fél kg. sulyu 2.18—2.52, 40—49 és fél kg. sulyu 2.04—2.42, 50 kg.-nál nehezebb 1.83—2.23. IV. Bivalybőrök darabonként 39 és fél kg.-nál könnyebb 1.65—2.04, 40—49 és fél kg. sulyu 1.55—1.94, 50 kg.-nál nehezebb 1.40—1.79.

b) Száritott nyers marhabőrökért kilogrammonként 2.4-szer magasabb ár követelhető, mint a megfelelő zöld és sózott bőrokért.

c) Magyar fajtájú üsző-, ökör-, tehén- és bikabőrökért kilogrammonként 15 fillérrel, bosznia-hercegovinai fajtájukért kilogrammonként 40 fillérrel kevesebb követelhető, mint az ugyanazon csoportba és sulyosztályba tartozó német fajtájú nyersbőrökért.

Pótlékok: Szarvak nélkül fejtett bőrokért 6%-al magasabb ár követelhető. Sózásért kg.-kint 3 fillér sópénz követelhető. Levonások: Kevésbé mélyes bőrnél db.-kint 3 kor. A középrészen lyukas vagy vakmetéses bőrnél db.-kint 2 kor. A széleknél lyukas vagy vakmetéses bőrnél db.-kint 1 kor. Erősen sérült és romlott bőrok külön értékelés tárgyval.

B) Nyers lóhbőrök. a) Sózott lóhbőrök. (Ar darabonként koronában, beleértve a sópénzt is.) 175—199 cm. hosszú 24, 200—219 cm. 29, 220—240 cm. 35, 240 cm.-nél hosszabb 43. A hosszúságot a fark tövétől a fülig kell mérni. b) Száritott lóhbőrökért kilogrammonként követelhető legmagasabb ár 4.00 korona.

Közös határozmányok. Ezeket a legmagasabb árakat csomagolással együtt tényleges bemérés nélküli zöld sulyban kilogrammonként készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni. A raktárból való elszállítás költségét e legmagasabb árak nem foglalják magukban.

A közvetítő kereskedelemben az A) és B) alatt számszerűleg megállapított legmagasabb árakat legfeljebb 3 százalékkal meghaladó árakat szabad felszámítani, beleértve az eladott árunak a rakodó áll-

Uditő, Egészséges, Olcsó a Citrász-por.

Egy-egy adagból, egy pohár vízben feloldva, a legkellamesebb

limonádét

készíthetjük. Ara: adagonként 10 fillér, 12 adag 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájfüreget desinficiálja, utólze igen kellemes. Ara egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Lábizzadás,

kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik a „PEPPO” folyadék és Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! Szagtalanít!

Peppo folyadék ára utasítással 1 korona. Peppo-hintőpor ára utasítással 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

FIGYELEM!

Felhívjuk az ipari és gazdasági munkásoknak b. figyelmét, a mi kizárólagos szabadalmazott munkás öltönyeinkre és köpönyegeinkre. Elszá-
kíthatatlan amerikai munkával, zsebek-
kel, álló és lehajtott gallérral ellátva, „Pretória” nagyságban. — Kizárólag csakis a feltalálónál

FIGYELEM!**FIGYELEM!**

Szántó Mór és Társa férfi fiu és gyermek ruha telepén kapható ARAD,
színház-épület, földszint és emelet. —:—: —:—:

Ugymint fióktelepein: Miskolc, Sátoraljaujhely, Szatmár, Máramarossziget, Osd, Salgótarján, Rosnyó és stb. — Utánzástól
óvakodjunk. Szigorúan szabott ára az öltönynek és kabátoknak darabonként 8 kor. — Mintákat bárhová bérmentve küldünk. 2787

Görögdinnye

vérpíros uradalmi, ugyszintén szép
érett paradicsom, valamint elsőrendű
makói veres- és fokhagyma kicsiny-
ben és nagyban kapható és ugy
helyben mint vidékre, legolcsóbb
napj árak mellett szállít

Káli Ferenc

zöldség- és gyümölcskereskedő Arad,
Asztalos Sándor-utca 5. — Vidéki
megrendeléseket aznap elszállítok. 2056

21592—1915.

Szőlő.

Teljesen érett muskotálycsemege-
szőlő kapható 5 kg kosaranként,
bérmentve, 6 korona árban 2790

Palkó Lázár

szőlőgazdaságában, Pankota.

Hirdetmény.

Arad város közönségének hatósági lisztkészlete előre láthatólag
e hó végén kimerül. Szeptember hó 1-én előáll tehát szüksége annak,
hogy a városnak minden polgára megint a jövő évre liszttel ellássa.
Az erre vonatkozólag megjelent ministeri rendeletek egy a termelőnek,
mint a fogyasztónak módot adnak arra, hogy fejenként és havonként
18, illetőleg 10 kilogrammot számítva magát a piacon búzával ellát-
hassa. A malmoknak időközben megjelent hirdetéssel pedig módot
nyújtanak a fogyasztónak ahhoz, hogy egész évi szükségletüket na-
gyobb áldozatok nélkül fedezhessék.

Felhívjuk tehát a termelőket, hogy gabonatermésükről fejenként
18 kilogrammot családjuk élelmezése céljából visszatarthassanak.

A fogyasztókat pedig felhívjuk, hogy jövő évi szükségletüket
akár búsza beszerzéssel, akár lisztnek a malmoknál történő előjegyzé-
sével biztosítsák.

Felkérjük a város közönségét, hogy a tanácsnak ezen felhívását
komoly megfontolás tárgyává tegye és oda hasson, hogy a törvény-
hatóság által beszerzendő búzakészlet minél kisebb mennyiségre re-
dukálható legyen.

Azokat, akik sem búsza sem lisztkészletet előre beszerezni egész-
ben, vagy részben nem képesek, a törvényhatóság fogja készlettel el-
látni. A lisztellátásnak alapját azon összeírás fogja képezni, amely f.
év augusztus hó 21-én szombaton kezdődik és egész héten át tart és
augusztus hó 28 án déli 12 órakor befejeződik.

Az összeírás azon helyeken fog történni, amely helyeken azon
bizottságok működtek, akiknek a kenyér és lisztutalvány kiosztás volt
feladatává téve.

Felhívjuk tehát azon családokat, akik lisztészükségletükről, vagy
gabonaszükségletükről gondoskodni nem képesek, hogy abbéli igényü-
ket a mondott napokon és helyen bejelentésük. Figyelmeztetjük a be-
jelentőket, hogy a bejelentési nyilatkozatnak aláírása a bejelentett
lisztmennyiségnek átvételét kötelezővé teszi és így mindenki csak
annyi lisztmennyiséget jelentsen be szükséglet gyanánt, mint amennyi
nyit elfogyasztani és megfizetni is képes. A bejelentendő liszt minő-
ségét illetőket tájékoztatásul megjegyezzük, hogy az országosan megállá-
pított 78% (kiőrlési százalék) szerint a bejelentő az egész liszt
mennyiség után 15% nullás lisztetett 25% főzlisztet és 38% kenyér-

Lisztet fog képezni. 1 métermássa liszt után tehát a bejelentésnek
igénye lesz kerek számban 20 kiló nulláslisztre, 32 kiló főzlisztre,
48 kiló kenyérlisztre. A lisztet bejelentő az ellátás időtartama alatt
bármely kis részletben átveheti, az egyben való átvétel tehát nem
kötelező. A liszt kiosztás iránti intézkedéseket a tanács későbbben fogja
megtenni és erről a közönséget megfelelően tájékoztatni.

Arad, 1915. évi augusztus hó 14-én.

A városi tanács.

Ha szeplőjeitől

meg akar szabadulni,

Ha tiszta, fehér arcbőrt

óhajt, használjon okvetlen Hajós-féle

Ibolya „Doré” crémet.

Ara egy tégelynek 1 korona.

Ibolya Doré szappan 70 fill. Ibolya Doré puder 1 K 20 fill.

Vigyázat a „Doré” szóra.

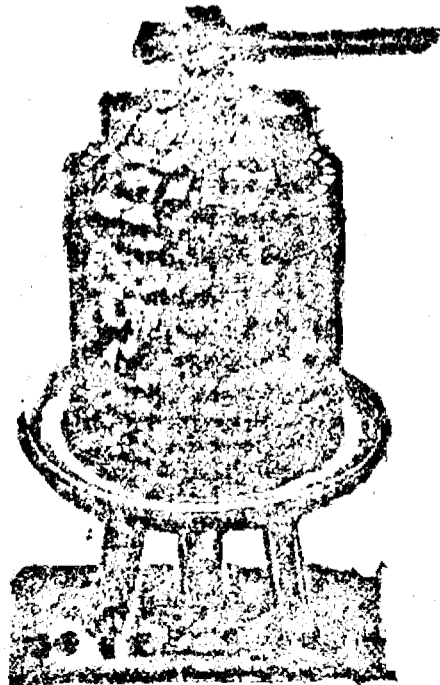
Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely hajat
vagy bajuszt a legszebb állandó
Hajfestő fekete színre lehet festeni, anél-
kül, hogy a színt le lehet mosni,
a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szőrvesztő-Depilior. El kitűnő, a maga nemében párat-
lan szerrel minden alkalmatlan
szőrejt aró, nyak vagy karokról stb, minden fájdalom nélkül
pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kap- **Hajós Arpád** gyógyszer-
hatók a készítőnél **tárában**

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Kedvező alkalom olcsó szőlőprések beszerzésére.

Van szerencsénk a T. szőlőbirtokosok figyelmét felhívni, hogy meglévő

SZŐLŐPRÉSEINKET

még a készlet tart, a következő árak mellett bocsájtjuk eladásra:

1 drb. I-es számú, kosártartalom 65 liter Kor. 70 —

1 „ II-es „ „ „ 80 „ Kor. 80 —

Helyt raktárunkban, készpénzfizetés mellett. — Teljes tisztelettel:

SOLYMOS TESTVÉREK

gépgyár, vas- és fémöntöde ARAD, Kölcsey-utca 6—7.

Földes Kelemen

orvosi laboratoriuma

Aradon, Deák Ferenc-utca 11. és 12.

Van szerencsém az igen tisztelt orvos urak és a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy orvosi laboratoriumom a következő dolgok vizsgálatával foglalkozik:

Hugy.

Részletes vegyi és górcsövi elemzés, a fehérje és cukor mennyileges meghatározását beleértve. Ezeken kívül minden egyes huyalkatrész mennyileges kimutatása. Gümöbacillus kimutatása. Daganatrészletek. Gonococcus.

Köpet.

A köpet alkatrészek górcsövi vizsgálat. Gümöbacilusok külön kimutatása.

Bélsár.

Vegy és górcsövi vizsgálat vérre, genyre, epefestékre, élősdiekre (külön tekintettel a galandféregfejek kimutatására) daganatrészletek, bélkövek.

Gyomortartalom és hányadék

Részletes vegyi vizsgálat, kémhatás, aciditás, szabad sósav, tejsav, nyák, vér, stb. Górcsövi vizsgálat. Hányadék vegyi vizsgálata mérgezés vagy ennek gyanuja esetén.

Vér.

Vörös és fehér vértestecskék számának, a vérfesték tartalom meghatározása, vér-élősdiek és bacteriumokra való vizsgálat.

Koros folyadék gyülemek.

(exoudatum) transsudátum cystak tartalma vegyi és górcsövi vizsgálat.

Epe- és huyköképződmények

minőleges vizsgálat.

Nemi szervek váladékai

gonococcusra.

Torok lepedék.

Vizsgálat diphteria bacillusra.

Ondó

vizsgálat ondó szállacskákra és prostata testecskékre.

Anyatej

vizsgálat gyermektáplálásra való képességre.

Korszövetani

vizsgálatok, daganatrészek.

A vizsgálandó anyagok mikénti beküldésére vonatkozólag szívesen adunk utasítást választékos levelekkel ellátott levelekre.

A gondos, jó munkájáról elismert

harisnyakötőde

Ándrássy-tér 20. szám

(Fischer Eliz. patotában.)

1907

ajánlja magát a helybeli, mint vidéki b. közönség figyelmébe.

ZSIR

prima, egészséges idei.

Szalonna

és

Burgonya

napi árban kapható

Kalmár Endrénéél

Arad, Asztalos Sándor- és Chorin-utca sarok.

670. Telefon szám 670.

Ablakredők

Válódó amerikai önműködő ablakredőnyök gyári rak-tára.

Gyermek-kocsik

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi, diszmu- és játéka-
áru üzletében 1581

Arad, Szabadság-tér 21.

1886—1915.

Hirdetmény.

Az utóbbi időben a közönség köréből sürűn merültek fel oly értelemű panaszok, melyek szerint a bérkocsitulajdonosok a megrendelt fuvart azon a címen, hogy korábban váltak, fuvarjuk van, megtagadják.

A bérkocsi szabályrendelet 48. §-a szerint köteles minden bérkocsi magánál egy könyvecskét tartani, melyből, hogy a bérkocsit

megrendelő a megrendelés helyét és idejét bejegyeztesse, s ezen könyvet köteles a megrendelőnek átadni, hogy az a bejegyzést eszközölhesse.

Hogy tehát azon bérkocsisok ellen, a kik a fuvart indokolatlanul megtagadják, a hatáskörömben álló legszigorubb megtorló eljárást alkalmazhassam, de a saját érdekében is felívom a város közönségét, hogy a fuvar megrendelésénél a megrendelés helyét és idejét a bérkocsisnál lévő könyvecskébe jegyezze fel, a fuvar megtagadása vagy vállalt fuvarra való hivatkozás esetén pedig a bérkocsistól az előjegyzési könyv felmutatását követelje meg, tapasztalt visszaélés esetén pedig a kihágási eljárás megindítása végett szóval, vagy írásban egyszerű levelezőlapon akár hivatalomnál, akár a legközelebbi rendőrszemnél a panaszt tegye meg.

Arad, 1915. augusztus 8.

Green, főkapitány.

Cognac,
Likörök,
Szilvorum,
Törkölypálinka,

Tea és Rum

jutányos áron kaphatók:

Körösvölgyi Pálinkarakartár,
Lloyd-palota. 859

Ándrássy-tér 8. számú

házban egy kisebb

üzlethelyiség

— különösen dohánytöszdének alkalmas — azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-hivatalában József főherceg-ut 22.

Garai Károly

vas- és rézbutor készítő

ARADON,

Asztalos Sándor-utca 1—5.

Ajánlok: Vas- és rézbutorokat, sodrony ágybetéteket, sodrony kocsiláncokat, gyermekágy és gyermek-kocsikat, réz-karnisokat, mosdó-asztalokat felszerelve, össze-csukható ágyakat és madracokat. Szállodai és kávéházi, kórház és intézetek berendezését. Elvállalok minden a szakmába vágó munkát a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközölök. 801

Szülő-rothadás

megakadályozására, valamint a fűrt peronospora és lisztharmat által megtámadott fűrtbetegségek visszalejlesztésére, ajánljuk kitanóknak bizonyult

Antisporin

védőszerünket. — 1 adag 100 liter vízhez 2 korona.

Vojtek és Weisz
drogeria Aradon. 8041

Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez 481

Kalmár József
villanszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

329. alapítv. biz. sz.

Pályázati hirdetmény.

A néhai Weitzer János aradvárosi jótékony és közcélú alapítványról alkotott és a nagym. m. kir. Belügyminister ur által 36888/1912. szám alatt jóváhagyott alapító levél 8-ik §. A) csoport 8-ik pontja alatt megjelölt 2600 (kettőezerhat-száz) korona segély összegből létesített hat egyenkint 400 (négy-száz) koronás ipariskolai vagy technikai szakintézet látogatására szolgáló segélyösszeg elnyerése iránt ezen-nel nyilvános pályázatot írunk ki.

Ezen segélyek elnyeréséért pályázhatnak oly vagyontalan aradi polgár fia gyermekek, kik egyrészt ipariskolát, vagy technikai szakintézetet szándékoznak látogatni, másrészt ipari és technikai képzésük tökéletesítése érdekében tanulmányi utazásokat szándékoznak tenni.

A pályázati kérvények f. évi szeptember hó 4-ig beszárólag városunk polgármesteréhez mint a Weitzer János jótékony alapítványi bizottság elnökéhez adandók be.

A kérvényezők tartoznak igazolni:

a) hogy aradi lakos származnak, nem téven különbséget, hogy a szülők élnek-e, vagy meghaltak.

b) hogy nagy meguk, mint szülők amennyiben élnek vagyontalanok.

c) hogy kedvű iparizók, vagy kedvező ipari munkások.

d) kötelesek kérvényükben megjelölni, hogy mely iskolában, gyárban, vagy műhelyben óhajtják képzettségüket tökéletesbbiteni s igazolni hogy felvételük a megjelölt helyen biztosítva van.

e) kötelesek az előképzettséget igazoló bizonyítványt továbbá

f) születési bizonyítványt

g) erkölcsi bizonyítványt bemutatni.

h) kötelesek kérvényükben kijelenteni, hogy tanulmányaik befejezése után ipari tevékenységüket Magyarország területén fogják folytatni.

A fenti segélyek elnyerése után a segélyezett kötelesek iskolai vagy, munkaadó bizonyítvánnyal igazolni, hogy tanulmányaikat tényleg megkezdtek, folytatják és kötelesek tanulmányaikról, a tapasztalataikról a Weitzer János alapítványi bizottságnak jelentést tenni.

Weitzer János jótékony és közcélú alapítványi bizottság 1915. évi július hó 21.

Permetező javítások
elfogadtatnak.

PATENT.

Egészségi
kutszivattyuk.

E kutszivattyuk a kut-aknában képződő mérges gázokat és egészségtelen levegőt elvezetik, a fagy-csapon alkalmazott ruhany mindig friss, tiszta levegőt hozza a vizet érintkezésbe, miáltal a víz is mindig friss üdítő és egészséges marad. Mivel pedig az akna fedett, a levegőben uszkáló baktériumok az aknától elzártnak és így fertőzés alig történhet. — Az egészségi szivattyuk télen nem fagynak be, nyáron pedig állott víz nem marad benne.

E szivattyuknál minden fa alkatrész mellőztetik, mert ezek viznyálka képződik ami a kolera, tifusz és más egyéb betegségek bacillusainak valóságos tenyész telepeivé változhat. 1121

Régi rendszerű kutszivattyuk átalakítását elvállalok.

Patent tűzfecskendők.
Patent borszivattyuk.
Patent kályhacsövek.

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyu készítő

Arad, Rákóczi-utca 27.

Használt

ó l o m

megvételre keresetlik

Nyílttér.

Steiner és Goldschmidt
a Hadi Termény Részvénytársaság megbízottjai

vásárolnak

a Hadi Termény Részvénytársaság részére

idei termésű

buzát, zabot és árpát.

Bővebbet:

Steiner Ferenc

Arad, Erzsébet királyné-körút 20.

Goldschmidt Sándor

Arad, Weitzer János-utca

(Minorita-palota.)

Nyomtatványok

színes kivételben készítenek az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában.

Következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

100,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Franyó Zoltán: A kárpáti harcokról, Fehér Ármánd: A nyugati határtérről, Gábor Andor: A kozák, Sebők Imre: A Szaharában, Méray Horváth Károly: Amerika césárja, Br. Váradi Balogh György: Ahol az ágyu szól, Salka: Ez az, Haggard Rider: Ayesha visszatér, Lázár Miklós: Fronton, Kámokli Izidor: Háborus tréfák, Landauer Béla: A nagy eastendó, Hinczeg: Sarajevótól Lodzsig, Lovik Károly: Egy elkésett lovag, Malonyay: A virtus, Szomaházy: Egy kém története, Móricz Zsigmond: Mese a zöld fűvön, Barabás Arthur: Kis mesék a csügedőknek, Karinth Frigyes: Beszéljünk másról, Bródy Sándor: II. Fehérvény, Ambrus Zoltán: A lóparti gyilkosság, Koch: Az anyajegy, Knut: Linke szerkesztő, Heyking: Csun, Zemplényiné: A leghatalmasabb érzés, Zóráy: A megváltó szerelme, Hevesi: A becsület.

Németben: Melenier u Delphi Chausserette das Modellmadel, Durr Max: Die Geschichte von Herr Steinhauzers Uhr, Holländer Félix: Sturmwind im Westen, Bajor Johann: Ein Mann des Volkes, Michel Robert: Die Häuser an der Djamija, Jordan W. Die Sebalds, Birbaum Ottó Julius: Di Haare der heiligen Fringilla, Diers Marie: Das alizu gute Herz, Aram Kurt: Der Schatten, Jordan W. Die Sebalds, Boy Ed Ida: Ein Augenblick im Paradies, Richard Voss: Mit Weinkriub im Haar, Volkguastz Ingeborg: Peter-

zen und ihre Schwestern, Dahl: Der Zuchtmeister, Ballestrem: Weiße Tauben, Föen: Graf Alexis Bodlskov, Glyn: Drei Wochen, Harder: Thönerne Füsse, Rachel: Bald bereit, Die heilige Riza, Werder: Im Inselmeer, Aage Madelung Die Gezeichneten, Zobeititz: Aus tiefem Schacht, Rasmussen: Was Frauen wollen, Schubert: Die Flucht nach Amerika, Hartwig: Hans Blkenbach, Zobeititz: Der Herr im Hause, Werder: Die Meistergeige, Harder: Erbsünde, Schumacher: Kaiserin Eugenie: Seeliger: Peter Voss der Millionendieb.

Kölcsöndíj: havonként 1 korona 40 fillér vagy kötetenként fizetve 10 fillér.

Vidéki bérlok is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek.

Zenekölcsöntári díj havi 2 korona, vagy füzetenként 20 fillér.

Legújabbak: Bodrogi: Oszszel virul, árván virul... stb! Anyos: Ha meglátom elkerülöm... Gerzso: Elmentek már a katonák, Dr. Kacsok: Piros élet — fehér álom! Leitner P.: Berugtam én rettentően, Leitner P.: Mindig csak váriak, H. Klee: Honvédhuzár, Hetényi Heidelberg: Május estén, Walzer, Straus: Rund um die Liebe, Walzer, Heidelberg Albert: Rönél óh Rönél,

Egyes könyvek és egész könyvtárak vétele; könyvtárak kiegészítése és berendezése

KERPEL IZSÓ,

könyv-, zenemű- és papírkereskedése Aradon.

2821

TELEFON 491.**Tűzifa olcsó és kényelmes beszerzése!**

Szemelköt tartom a mélyen tisztelt vevőközönség kényelmét, a mai nehéz viszonyokat és azon tény, hogy eddig csak az juthatott olcsó fafűrészekhez és aprításhoz, hi faszükségletét nagyobb mennyiségben szerezte be, ezen tények szemelköt tartása mellett rendeztem be az Alsómarosparton levő fateremben **villanyüzemű fafűrészelő gépeket** hol a vevő által kiválasztott bármely csekély mennyiségű fát a legolcsóbb árban vágattatom fel. Amidőn ezt tudomására adom a mélyen tisztelt vevőközönségnek, egyben felhívom szíves figyelmét a raktáromon tömören őlezt mindenféle faju I. II. és III. oszt. hasáb és dorong fámra, melyek minőségéért és szárazságáért kezeskedem, waggónfát is a legminimálisabb árban szállítok s ennek fűrészeléséről és aprításáról gondoskodom.

3096

Teljes tisztelettel:

Oravetz Miklós

== fatereskedő Alsómarospart 24, 25, 26. ==

TELEFON 491.

TELEFON 491.

TELEFON 491.

Gábor Miklós

csokoládé és czukorka gyári lerakata Arad,
Andrássy-tér 18. szám. Salacz-utcai rész.

Telefon szám 1059.

Kereskedők figyelmébe!

Legjobb minőségű pörkölt kávé kg.-ja 4.80 K.

Zöld kávé 1 kg. 4.— „

ab Arad raktár.

Vidékre postán vagy vasuton utánvét mellett.

Mairovitz Mór és Fiai Máriaradna.

Fatermelés és kőbányák. Utépi-
tési vállalat. Hordógyártás.

Fatermelés:

Milova, (Aradmegye), Balza (Krassószörénymegye.)

Kőbányák:

Bátyafalva, Milova, Selmecsvár (Aradmegye). Szurdok-
püspöki (Havas megye). Závoly (Krassószörénymegye.)

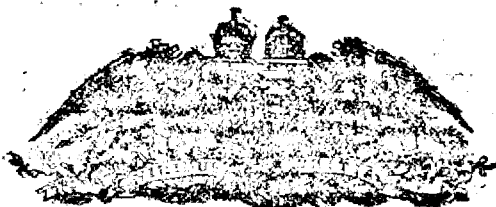
Mészégetés:

Kaprevár áll. Sobersin (Aradmegye.)

2076

Utépitéssek és kövezési vállalatok.

Alapított 1845.

Telefon 457. szám.

NEUMANN M.

uri szabó, cs. és kir. udvari és kamarai szállító,

férfi-, fiu- és leánykaruha-telepe
Arad.

3084

Egyenruhák készen és mérték szerint
legjobb kivitelben.

Ertesítjük a n. é. közönséget, hogy a következő tej és tejpótló készítményeket, valamint táp és erősítő készítménye-

ket tartjuk raktáron:

Condensált tej (schweitz) 1-10, Dr. Finkelstein Meyer-féle fehérs tej 90 fillér, EI-CO fehérs tej-konzerv (sűrített turós tej) 1-30, BU-CU zsírszabó szegény savanykás ugynevezett írók tejconserv 1-40, Vilbeder H. S. Holländische Säuglingsnahrung 1-90, Kaiser gyermekliszt 1 korona, Kuffeke gyermekliszt 1 és 2 korona, Nestlé-féle gyermekliszt 1 és 2 korona, Knorr zabdara 45 fillér, Knorr olajtalánított kukoricaliszt 95 fillér, Mondamin olajtalánított kukoricakészítmény 55 fillér, Löflund tápmaláta Nährmaltose 2-70, Löflund maláta leveskivonat 3-60, Hoff malátakivonat 1-50, Gehe Maltyl 2 korona, Ovomaltin 1-20 és 2-50, Biomalz 1-30 és 3 korona, Ribamalz 3-25, Diasana 1-30, Nural 4-50, Kropächer zab táplisz 60 fillér, Posfatine, Infantina, Higiana, Sanatogen, Somatose, Larosan, Tejeukor, Soxlet tápeukor, Lactagol, stb.

Földes Kelemen

gyógyszertára, Deák Ferenc-utca.

Héhs Vilmos

gyógyszertára, Balfáy-utca.

11

19808/1915.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a m. kir. kereskedelmiügyi miniszter 50968/1915. sz. rendelet- szerint további intézkedésig az ország egész területén az ipari és kereskedelmi árusítás és az elárusított

cikkek háshoz szállítása a törvényes munkaszünetnapokon, tehát Szt. István napján is déli 12 óráig a napi élelmiszeri cikkek árusítása pedig a tulajdonképp ezek árusítására berendezett üzletekből, ezenfelül este 6 órától kezdve végezhető.

Arad, 1915. augusztus hó 19.

Bittner,
főkapitány h.

A Marty cognacgyárnál, Világoson
alkalmazást nyer
egy irodai tisztviselő,

ki a kettős könyvvitelben és magyar-német levelezésben, lehetőleg gyors- és gépirásban is jártassággal bír. Ajánlatok a fizetési igény és eddigi működés megjelölésével a Marty-cognacgyár igazgatóságához Világos, Aradmegye intézendők.

3077

Gép-azsúrozás — Plissirozás — Gouvelirozás.

Deutschné Löw Róza

Arad, Weitzer János-u. 13., I. emelet
a postával szemben.

3081

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számíttatik. Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűvel 8 fillér. Vastagabb betűvel kívánt szavak aláhúzással jelzendők. A legkisebb hirdetés 60 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők. A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

Fess fiatal urt leány, jómódu uriember tisztességes ismeretségét keresi. Levelet „Margaretta” jellegre a kiadóhivatalba kérek. Levelet kérem a lapban jelezni. 8089

„Barna férfi!” Ugy szeretnék magának valamit mondani. Komoly asszony. 8097

Helybell tisztességes magányos urind ismeretségét keresem. Választ és pontos címet „Tisztviselő” jellege alatt, a kiadóhivatal továbbít. 8098

ELLÁTÁS.

2-3 isekelés tanuló elfogadok teljes ellátásra. Sat. Pál-utca 8. I. emelet. 8095

Egy első osztályu jó családból való gimnázista fiú teljes ellátásra felvétetik, intelligens izr. családnál, hol egy ugyanily osztályu fiú már van. Cím a kiadóhivatalban. 8094

Ellátás. Nyugalmazott izr. tanító 2 jobb nából való, valláskülömbőség nélkül, bármely iskolába járó tanuló teljes ellátásba vesz föl, tanulmányai lehiismeretes felügyelete mellett. Lakás: Arad, Thököly Imre-utca 11 sz. II. udvar. 8087

Internat Weissweiler IX., Nussdorferstrasse 10/12. Familienheim für studierende junge Mädchen. Jeder Komfort, günstige Lage. In Verbindung mit allen Schultypen. Beste Referenzen. 2941

ALKALMAZÁST NYER.

Fűszerkereskedő segéd keresetetik azonnali vagy szeptember 1-1 belépésre. Szakavatott ember előnyben részesül. Färber Lajos fűszerkereskedésében. 3072

ALKALMAZÁST KERES.

Egy hadmentes, erőteljes józan és megbízható kocsi, a ki írni és olvasni tud, azonnali felvételekre kerestetik. Jelentkezni Csernovics Péter-utca 24. szám alatt. 8081

Fiatal hivatalnok, jelenleg ipartelepnél alkalmazva, megfelelő állást keres, esetleg azonnali belépésre, is. Megkeresést „Érettségizett” jelge alatt a kiadóhivatalba kérek. 3091

Ispáni, kezelői állást keres azonnali belépésre 51 éves gyakorlati gazdasz. jó bizonyítvánnyal. Cím kiadóhivatalban. 8078

28 éves intelligens nő, háztartásnői állást keres, a háztartás minden ágában jártas, jól főz, elvállal plébánia, esetleg kórházat vagy ahol hasonlót. Vidékre is elmegy. Cím Orczy u. 19. 8069

Mérlegképes könyvelő irodavezetői állást keres. Esetleg átmenetileg a háború tartamára. Megkeresések „Elsőrangú erő” jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 8018

Béresgazdának vagy csősznek ajánlok jó bizonyítvánnyal rendelkező közep-korú férfi. Cím Jánosnászt Stefan Seprős, Rozványi pusata. 8054

KIADÓ LAKÁS.

Pöstenberg-utca 8. alatt négyszobás földszinti lakás fürdőszobával, összes mellékhelyiségekkel novembar elsejére kiadó. 8080

Legkényesebb igényeknek megfelelő első emeleti erkélyes háromszobás modern lakás a Kossuth- és Batthyányi-utca sarkán kiadó. Bővebbet Weisz és Rosenberg cégnél Andrassy-tér 8. 8090

Egy modern 2 szobás utcai lakás fürdőszobával és minden mellékhelyiséggel nov. 1-re kiadó Szent István-utca 8. sz. 8016

Modern négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárat) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 1/b. új házban november 1-ére kiadó. 2847

2 szobás udvari lakások Andrassy-tér 8. sz. alatt azonnala kiadók. Bővebbet a házmesternél.

Andrassy-tér 8. sz. alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnala kiadó. Bővebbet a házmesternél.

INGATLAN.

Egy hold szőlő terméssel eladó. Cím: Kovács Imre, Baracka, ország ut. 8088

Közép-utca 25/a. sz. jól jövedelmező ház, előnyös fel-tételek mellett eladó. Bővebbet az Aradi Kereskedelmi Banknál. 8074

ÜZLETEK.

A Magyar- és Csiky Gergely-utca sarkán épült új házban, régi korlátolt italmérséssel üzlethelyiségek vendéglőnek, esetleg fűszer- és vendéglőnek, vagy kávéháznak november 1-re kiadó. Esetleg házzal együtt eladó. Bővebbet Reich Gyula fűszer és vegyeskereskedésében, Gyár-utca 1 szám. 2975

Jó forgalmu fűszer és rövidáru üzlet, dohány-tőzsdével és italmérséi joggal, házzal együtt bérbeadó. Bővebbet Lutz Márton Oszentanna. 8058

Andrassy-tér 8. számu házban egy kisebb üzlethelyiség — különösen dohánytőzsdének alkalmas — azonnala kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

2 kézi szénaprós eladó. Cím a kiadóhivatalban. 8040

Szalámi Fleischer-féle, nagyban és kicsinyben kapható Färber Lajos fűszerkereskedésében. 8076

Eladó 45 hektoitert 6-hor. Arad, Rákóczi u. 6 szám. 3079

Hézag vadonat új, belső szélesség 120 cm, új felszereléssel, helyszűke miatt eladó. Fehér Zeigmond, Szabadságtér 10 új épület I. emelet. 8082

Vessék uraktól levetett férfi ruhát, utazó városi bundát, valamint használt butorokat a legmagasabb árban. Bleier Ignác, Szent Pál utca 12. 8085

Papirszalvéta 1000 darab 5 koronáért kapható Pichler Sándor papirkereskedésében, Szabadságtér. 781

Citrom olcsóbb mint a piacon, legfinomabb körlet, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 8044

KÜLÖNFÉLE.

Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvételtek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

A drága citromot teljesen pótolja a Földes-féle Citrom szörp ebből 1—2 evőkanálnyi egy pohár vízre adja a legpompásabb limonádét. 1 kiló ára 2.20 fillér. Legfinomabb hegyi málnaszörp kilója 2.40. Földes K. gyógyszer-tár Deák Ferenc-utca, Hehs Vilmos gyógyszer-tára Batthyányi-utca. 12

Jól szellőztethető nagy és kényelmes

gabona-magtár azonnal kiadó.

Bővebbet Dengl Lajos urnál Arad, Dobó-utca 3. 8092

„Matteine”

poloska és molyirtó vállalat Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz.

Telefon 10-45.
(Tulajdonos: Fischer)

Elvállal teljes bérlésak, szállodák, intézetek, nagyobb magánlakások féreg elleni biztosítását csakély évi bérért. — Poloskák és ezek petőinek végleges kiirtását egy évi jótállás mellett. A tisztítandó szobákból sem a butorzat, sem semmi más nem távolított el s így az irtási munkát a háztartásban semmi kárt, vagy zavart nem okoz! 2811

Az ujonnan életbe lépett polgári **perrendtartás** folytán szükséges

ügyvédi és bírósági nyomtatványok

kaphatók az Aradi Nyomda Részvénytársaság nyomdájában, József főherceg-ut 22. szám. (Bejárat a Kossuth-szoborral szemben.)